

ПОЛИТИКИН

БРОЈ
1178

ЗАБАВНИК

26. VII 1974. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XXXV

4
динара

**ЦРНО
ЗЛАТО
КАТАР И
БАХРЕИН**

СТРАНЕ 24-25

КОМПЛЕТАН
СТРИП
ПОЛ
ТЕМПЛ

Ripley

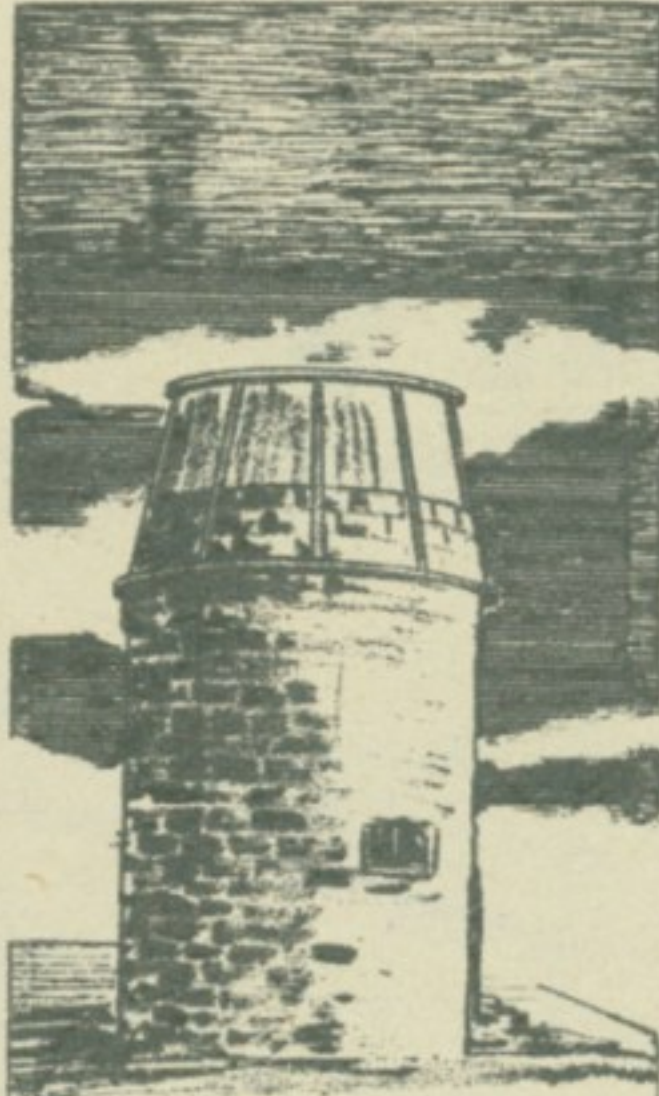
Веровати или не

ВЛАДАР КОЈИ ЈЕ ПРАВДУ ДЕЛИО КАРТАМА

КАН ЈАН БЕЈГ,

КОЈИ ЈЕ ВЛАДАО КРИМОМ ОД 1610. ДО 1633. ГОДИНЕ ПОЗИВАО ЈЕ СВАКОГ ОСУЂЕНИКА НА СМРТ НА ПАРТИЈУ КАРТА. АКО БИ ОСУЂЕНИК ПОВЕДИО ПОКЛАЊАЊА МУ ЈЕ СЛОБОДА, А АКО БИ ИЗГУБИО — ОДМАХ БИ БИО ПОГУЂЕН.

ЗГРАДА ЗА СТО

ЗГРАДА ОПШТИНЕ У ДОЛУ (ФРАНЦУСКА) САГРАЂЕНА ЈЕ У ОБЛИКУ ВАЉКА ЗАТО ШТО ЈЕ ОПШТИНА ИМАЛА ЈЕДАН ВЕЛИКИ ОКРУГАО СТО ЗА СЕДНИЦЕ. (1417)

РИМСКИ ЦАР

ХЕЛИОГРАБАЛ

(204-222) РЕДОВНО ЈЕ 3 ПУТА ДНЕВНО МЕЊАО ЦИПЕЛЕ — И НИКАД НИЈЕ ДВА ПУТА ОБУО ИСТИ ПАР.

АУСТРАЛИЈСКА ПТИЦА БАШТОВАНКА

ГРАДИ ЗАСВОЈЕНО ГНЕЗДО ИСПРЕД КОГА УРЕЂУЈУ БАШТУ КОЈУ ПОКРИВА МАХОВИНОМ И УКРАШАВА ЦВЕКЕМ.

БУБЊЕВИ

ДОМОРОДАЦА ИЗ ЊАСЕ (АФРИКА) ИЗРАЂЕНИ СУ ОД ЈЕДНОГ КОМАДА ДРВЕТА.

МУШКА СТРАНА

ЖЕНСКА СТРАНА

ВОКНА МУШИЦА

GYNANDROMORPH

ПОЛА ЈЕ МУЖАК, А ПОЛА ЖЕНКА.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● у Напуљу и околини украси од корала носе се само као знак жалости.

● Сципион Африканац био је, према предању, први Римљанин који се сваки дан бријао.

● у Перуанским Андима, тешко проходним и увек под снегом велику помоћ представља једна врста малих магарца. Понекад ови магарци застану на путу и

ни све грдне ни молбе не помажу. Тада сељаци знају да није у питању обична, магарећа тврдоглавост већ да су ове животиње својим изванредним слухом осетиле наилазак лавине. Тако магарци често спасу сигурне смрти и себе и свог господара.

● Сејшелска острва сачињава група од 34 острва која заузимају површину од 254 квадратна километра. Земљиште на овим острвима, која се налазе у Индијском океану, у близини

полутара, веома је плодно: успевају разне врсте палми, циметово дрво, ванила, какао, каучук, кафа и друго.

● на рушевинама изгорелог Рима Нерон је подигао своју „златну кућу“ у којој су многе дворане биле украшене сребрним и златним плочицама. Таваница у главној дворани представљала је небески свод и лагано се окрећала над главама Неронових зналица.

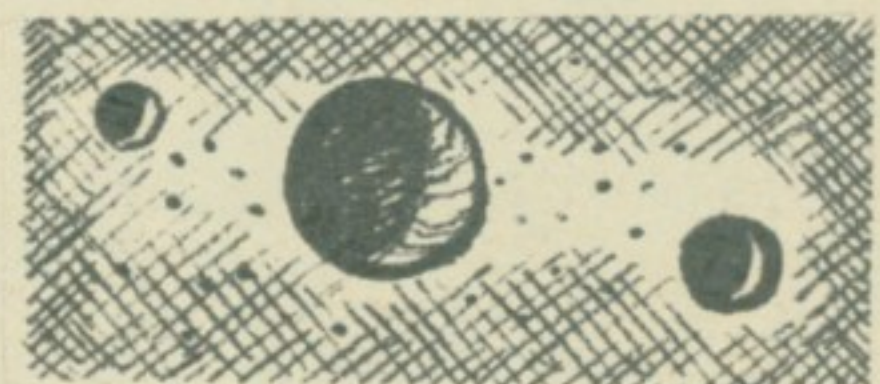
● судећи по фосилима мравна сачувеним у комадима ћилибара ови инсекти су још пре 30 милиона година живели у великим заједницама и још тада су „знали“ за поделу рада.

● стручњаци Института за борбу против инфаркта у Хајделбергу, у Западној Немачкој, утврдили су да је посматрање фудбалских утакмица штетније за срце и крвоток чак и од посматрања најужбудљивијег крими-

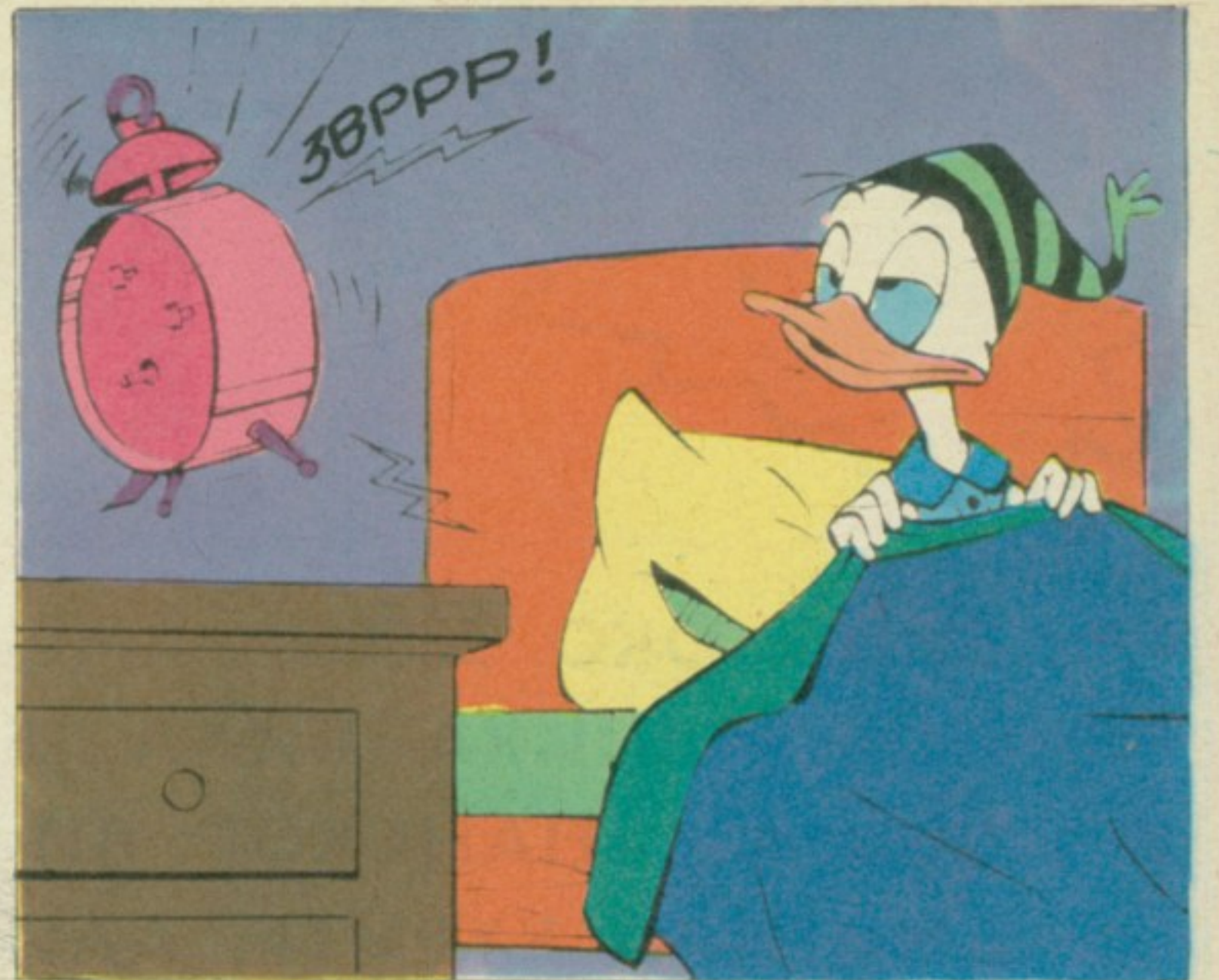
налног филма. Оптерећење срца је највеће — измерено је и до 127 откуцаја срца у минуту — за време узбудљивих ситуација у казеном простору или шутирања на гол. Код гледања криминалних филмова ти откуцаји из носе само 60 до 65 у минуту.

● Марс, планета која је добила име по римском митолошком богу рата, има два сателита: Фобос и Дејмос, што на нашем језику значи страх и ужас.

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

ГРЕШКА АДМ

СУДБИНА ОКО 300000 АМЕРИЧКИХ ВОЈНИКА БИЛА ЈЕ У РУКАМА ЈАПАНСКОГ ВИЦЕАДМИРАЛА КУРИТЕ, АЛИ ЈЕ ОН БЕЗ ИКАКВОГ ПРАВОГ РАЗЛОГА ДОНЕО НЕОБИЧНУ ОДЛУКУ.

Јапански вицеадмирал Курита

По првобитном плану амерички напад на Филипине требало је да почне 20. децембра 1944. године. Али, подаци које је амерички адмирал Хелси добио од партизана на Филипинима показивали су да би изненадна и брза акција имала више изгледа на успех. Зато је одлучено да напад на Филипине почне два месеца раније, 20. октобра.

Искрцавање је почело

Маса америчких бродова ваљала се све ближе. Искрцавање у залив Лејте одвијало се брзо и организовано. До краја дана, 20. октобра, било је искрцано 124.000 војника, и то уз невероватно мале губитке од свега 75 људи! У року од 24 часа број искрцаних попео се на 225.000, а то је било више него за време инвазије у Нормандији! Мостобран је проширен и булдожери су брзо почели да раде на оспособљавању аеродрома.

На прву вест о почетку америчких операција почео је да се одвија и јапански план „Шо Го“, и то онај део који је израђен за случај напада на Филипине. Јапанска команда полагала је све наде у поморску битку чији би исход решио и питање америчке инвазије на Филипине. Зато је за ту битку ставила у покрет све снаге своје флоте.

Свитао је судбоносни дан 24. октобар. У саму зору Трећа флота адмирала Хелсија плсвила је у четири одвојене групе. Три од њих којима су командовали адмирал Шерман, Боган и Девисон, налазиле су се на око 500 километара северно-источно од острва Самар, на међусобној удаљености

од неколико часова пловидбе. Још од ноћи групе су пловиле према заливу Лејте на Филипинима да би заштитиле трупе које су се тамо искрцавале.

Извиђачки авиони с америчких носача полетали су одмах после изласка сунца. Већ од 7.46 часова почели су стизати њихови радиоизвештаји о кретању јапанских бродова. Јапански флотни састави користили су ноћ да се сасвим приближе Лејти где је и даље несметано текло искрцавање америчких трупа.

Дан је полагано одмицао. Извиђачки авиони пратили су и стално јављали о кретању централне јапанске флоте вицеадмирала Курите према теснацу Сан Бернардино и јужне јапанске флоте адмирала Нишимуре и Шиме према теснацу Суригао.

Први напади

Око подне удаљеност америчке Треће флоте адмирала Хелсија од обеју јапанских ескадрила толико се већ смањила да су у дејство могли да ступе авиони са тешких америчких носача. Авиони су узлетали и несметано стигли до централне ескадриле адмирала Курите. Настојали су да погоде два највећа јапанска бојна брода „Јамато“ и „Мусаши“, сваки од по 63.000 бруто регистарских тона. „Мусаши“ је потопљен, али тек у шестом ваздушном нападу. Изврнуо се на бок и потонуо повукавши са собом готово половину од 2400 чланова посаде. Погођен је с 26 торпеда и 30 авионских бомби. Потопљен је и јапански разарач „Вакаба“ док је крстарица „Миоко“ тако тешко оштећена да није могла да настави пловидбу.

Један напад извршили су амерички авиони и на јужну ескадру адмирала Нишимуре и погодили неколико бродова.

Али, ваздушни напади нису зауставили централну и јужну јапанску флоту: обе ескадре наставиле су пловидбу према заливу Лејте.

34. ескадра

Адмирал Хелси је одредио план за даљу акцију. У 15 часова послао је радиограме члановима свога штаба на њиховим бродовима и изложио положај:

— Централна јапанска флота вицеадмирала Курите плови према теснацу Сан Бернардино у намери да у заливу Лејте уништи наш десантни конвој. Са југа плови флота адмирала Нишимуре с намером да се пробije кроз теснац Суригао и да се у заливу придружи Курити. Брину ме јапански носачи авиона. Не ма их, а они су највећа опасност. Јапанци су у ову битку бацили целу флоту, али наши извиђачки авиони те проклете носаче још нису приметили. Нишимуру ће на излазу из теснаца Суригао дочекати вицеадмирал Кинкајд са Седмом флотом, а Куриту, на излазу из теснаца Сан Бернардино, 34. ескадра коју ћемо формирати од делова наше флоте којом ће командовати адмирал Ли.

Радиограми су послати али план адмирала Хелсија није спроведен јер су наступили нови догађаји који су га натерали да промени првобитну одлуку. На жалост, вицеадмирал Кинкајд о томе није ништа знао. На основу примљеног радиограма запосео је својом Седмом флотом из-

лаз из теснаца Суригао и чекао Нишимуру. Према садржини радиограма закључио је да је 34. ескадра такође запосела излаз из теснаца Сан Бернардино и да тамо чека Куриту.

Никада касније није утврђено зашто адмирал Хелси о промени своје одлуке није обавестио Кинкајда. Одмах после првог послатог радиограма Кинкајду адмирал Хелси је добио обавештење од pilota извиђачких авиона да је на око 500 километара северно од залива Лејте примећена северна група јапанске флоте у чијем су саставу били и носачи авиона.

Потера за носачима

Хелси је донео судбоносну одлуку: наредио је да цела америчка флота, која се налазила у том делу Пацифика са задатком да шти ти искрцавање америчких трупа на Филипине, крене у сусрет северној јапанској флоти. У близини Филипина на излазу из теснаца Суригао остао је само вицеадмирал Кинкајд са Седмом флотом.

Нема сумње да су на овакву одлуку адмирала Хелсија имала утицај дотадашња искуства ратовања на Пацифику према којима су носачи авиона били највећа опасност. На такву одлуку утицали су и извештаји посада америчких авиона о извршеним нападима на централну флоту јапанског вицеадмирала Курите који су били претерани тако да се из њих добијао утисак тешких јапанских губитака. То је потврђивала и чињеница што је флота адмирала Курите променила курс и враћала се удаљујући се од теснаца Сан Бернардино. По свој прилици је то код Хелсија створило утисак да се поражена јапанска флота адмирала Курите повлачила и да пролазу Сан Бернардино више не прети опасност.

Било је око 6 часова ка да је Хелси послао други радиограм вицеадмиралу Кинкајду. Он је гласио: „Централна јапанска флота вицеадмирала Курите тешко оштећена, стоп. Крећем према северу да у зору нападем непријатељске носаче“.

Хелси је, као што је већ речено, заборавио да повуче први радиограм који је обавештавао Кинкајда да ће теснац Сан Бернардино чувати 34. ескадра адмирала Лија. Из овог другог радиограма Кинкајд није могао да закључи да та

ескадра није ни формирана и да теснац нико не чува.

И док је Хелси хитао према северу, а Кинкајд чекао на излазу из теснаца Суригао, пловио је јапански вицеадмирал Курита са централном флотом натраг према западу. Обавестио је главнокомандујућег адмирала Тојоду о свом повлачењу, али је од Тојоде добио наређење да поново усмери флоту према теснацу Сан Бернардино. У том тренутку ни Тојода ни Курита ни су знали да је излаз из теснаца потпуно слободан и небрањен.

Пала је ноћ. Јужна јапанска флота адмирала Нишимуре упловила је у теснац Суригао. У уском пролазу чекало ју је 39 америчких торпедних чамаца скривених уз тамне обале, а на излазу из теснаца 24 разараца, шест бојних бродова и осам крстарица.

130 торпеда у једној ноћи

У 2.15 после поноћи на знак вицеадмирала Кинкајда амерички разарачи кренули су у напад на јапанске бродове. Тиме је почео један од највећих торпед-

МИРАЛА ХЕЛСИЈА

них напада у току II светског рата. Испалено је око 130 торпеда. Читав теснац био је осветљен стравичним блесковима.

Остаци јапанске флоте доспели су до самог излаза из теснаца али су их тамо дочекали тешки топови америчких бојних бродова. До 4 часа све је било готово: јужна јапанска флота више није постојала.

Истовремено, али далеко од тог места, адмирал Хелси је пловио највећом брзином према северу. Ујутру се већ налазио око 900 километара северно од Лејте. Међутим он није знао да се јапански план захваљујући баш њему тачно одвијао, при чему је северна јапанска флота под командом вицеадмирала Озава имала задатак да привуче целу Хелсијеву флоту и тако омогући Курити да се пробије кроз Сан Бернардино и спречи америчко искрцавање на Филипине. Хелси је насео. Озава је знао да служи као мамац и да ће имати тешке губитке. Његова предвиђања су се испунила.

Први авиони с америчких носача Треће флоте узлетели су у 6.30 и кренули према Озавиној флоти. До 14 часова 25. октобра

готово цела северна јапанска флота била је уништена. Само је мањи број лакших бродова и разарача успео да узмакне.

Где је Ли?

Пре него што је борба на северу и почела, централна јапанска флота вицеадмирала Курите, која се враћала према теснацу Сан Бернардино, приближавала се свом циљу. Кроз теснац је прошла 25. октобра око 7 часова изјутра и стигла наомак Лејте. У то време на пучини су се налазиле само слабе америчке заштитне снаге, а на копну, као у мравињаку, више од 300000 америчких војника. Био је то један од најкритичнијих тренутака за америчку армију после Перл Харбура. Катастрофа је била на помолу.

Тешки топови са бродова вицеадмирала Курите осули су паљбу на транспортне бродове на којима је дата узбуна. Амерички лаки ескортни носачи и не колико разарача прихватили су борбу. Нико није поступао по правилима војне службе, него је свако ра-

дио на своју руку. Настала је гужва.

Амерички авиони који су се затекли у близини залетали су се у јапанску флоту не марећи за жртве. Из губљено је 105 авиона, па ипак су јапански бродови полако напредовали у залив.

Затражена је помоћ од вицеадмирала Кинкајда али он није могао ништа да учини јер је у борби са јужном јапанском флотом утрошио сву муницију и залихе горива. Кинкајд је очајно слао радиогране адмиралу Хелсију који је у то време, заузет уништавањем северне јапанске флоте, био сувише далеко. Први Кинкајдов радиограм гласио је: „Јапанска флота адмирала Курите отворила је ватру на Лејту!“ Други радиограм је био одређен: „Зашто 34. ескадра не брани Лејту.“

Када је Хелси добио други радиограм, претрнуо је. Тек тада се сетио да Кинкајд није обавештен о непостојању 34. ескадре и промени плана коју је учинио. Тек сада је и поверовао да је Куритина флота заиста пред Лејтом. Никад није објашњено зашто одмах није напустио борбу са адмиралом Озавом и покушао да се врати назад, мада не би

стигао да спречи покољ америчких трупа које су се искрцавале или су већ биле искрцане.

„Ли, где је Ли, за име Бога?! Шаљите Лија!“ — био је последњи радиограм који је Хелсију стигао од Кинкајда. Овај радиограм ухватила је и прислушна служба адмирала Нимица, главног команданта америчке Тихоокеанске флоте, који је био у Перл Харбору. Нимиц је одмах затражио од Хелсија извештај о положају 34. ескадре и одбрани Лејте. Није му било јасно шта се у заливу дешава.

Сам у заливу

Хелси је схватио шта је својим одлукама учинио али више није могао да исправи грешке. Ипак је наредио да се све расположиве снаге флоте највећом брзином удуге у правцу Лејте.

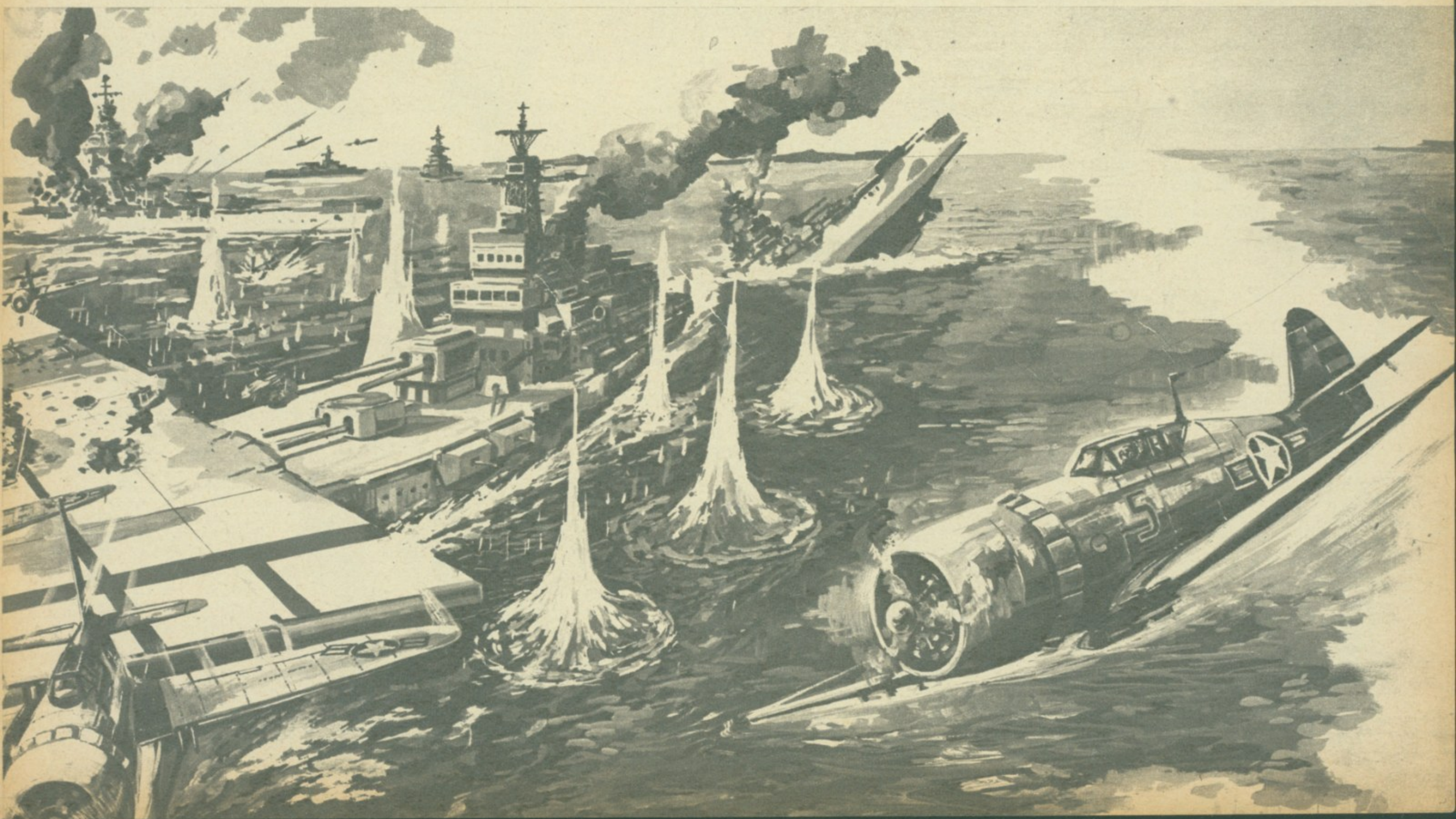
У читавом низу обрта и необичних одлука које су за време целе ове поморске битке највеће у историји поморства доношене најнесхватљивија је била она коју је донео јапански адмирал Курита. Иако је мо-

гао да реши судбину Филипина, а можда и исход рата на Пацифику јер му нико није пружио прави отпор наредио је у 12.38 да се централна јапанска флота повуче. Окренуо је бродове у правцу Сан Бернардина и без икаквог разлога напустио залив. Прошао је кроз теснац и отпловио према западу. Ни до данас није објашњено зашто је то учинио.

Бекством јапанске флоте кроз Сан Бернардино завршена је битка код Лејте названа још и Друга битка у Филипинском мору. У њој је јапанска флота претрпела губитке каквим у историји једва има примера. Од тог удarca више се није опоравила све до краја рата.

М. Т.

ДИКАН и ШПИЈУНИ

Н.ЛЕКИЋ

Л.СРЕДАНОВИЋ

СТРОГО
ПОВЕРЉИВО

ПРЕОБУЧЕН У МИСИОНАРА, ШЕФ ВИЗАНТИЈСКИХ ШПИЈУНА ГЕНЕРАЛ ЖБИРОС СТИГАО ЈЕ У САРМАТИЈУ И ОДМАХ СЕ САСТАО СА СВОЈИМ ЛОКАЛНИМ ТАЈНИМ АГЕНТОМ СВРАКОПУЛО-СОМ...

МОЖДА БИ ОД САРМАТА НАЗЛАКШЕ ДОБИЛИ САРМУ АКО ЊИХОВОГ КРАЉА ЈАКОТУ ОЖЕНИМО НЕКОМ НАШОМ ПРИНЦЕЗОМ И ТАКО ГА ВЕЖЕМО ЗА ВИЗАНТИЈУ!

АЛИ ЈАКОТА ЈЕ ВЕК ОЖЕЊЕН!

А КАКО БИ БИЛО ДА ИЗИГРАМО САРМАТЕ ПРЕВОДЕЊИ ИХ СТВАРНО У ХРИШЋАНСТВО. ОНДА БИ МОРАЛИ ДА СЛУШАЈУ НАШЕГ ПАТРИЈАРХА...

... А ОН МИ ЈЕ ОБЕКАО ДА ЋЕ ИХ АНАТЕМИСАТИ* АКО НАМ НЕ ДАЈУ САРМУ!

ОНИ СУ ВЕОМА ОДАНИ СВОМЕ БОГУ ЈАПРАКУ ЈЕР ВЕРУЈУ ДА ИМ ОН ДАЈЕ САРМУ!

У СВАКОМ СЛУЧАЈУ ПОСЕЈАКУ СВАДА ШПИЈУНЕ ДА ОТКРИЈУ ФОРМУЛУ ЗА ПРАВЉЕЊЕ САРМЕ!

ШПИЈУНЕ ИМ БАШ САД ЛАКО МОЖЕТЕ УБАЦИТИ КАД СУ СВИ САРМАТИ НА ВЕЧЕРЊОЈ МОЛИТВИ!

БОЖЕ, ПОМОЗИ!

БОЖЕ, ПОМОЗИ!

* ПРОКЛЕТИ

У ЗАЛАЗАК СУЊА СВИ САРМАТИ СУ НА ГЛАВНОМ ТРГУ. НАЈПРЕ СТОЈЕ НА ЈЕДНОЈ НОЗИ И ВИЧУ "БОЖЕ, ПОМОЗИ", А ОНДА СЕ КЛАЊАЈУ БОГУ САРМЕ!

А ЗАШТО СЕ ПРИ ТОМ УДАРАЈУ ПО ГЛАВИ?

ПИТАО САМ ИХ АЛИ НЕЋЕ ДА КАЖУ ЗАШТО ТО РАДЕ!

БОЖЕ, ПОМОЗИ!

БОЖЕ, ПОМОЗИ!

КО СУ ОНА ДВОЈИЦА? НЕ УЧЕСТВУЈУ У МОЛИТВИ!

ТО СУ НЕКИ СТАРИ СЛОВЕНИ... ОВДЕ СУ САМО НА ПРОПУТОВАЊУ!

ДОК СУ САРМАТИ БИЛИ НА МОЛИТВИ, ЖБИРОС ИМ ЈЕ У КУЋЕ НА МАЛА ВРАТА И КРОЗ ПРОЗОРЕ УБАЦИО ШПИЈУНЕ А САМ ЈЕ ПОДИГАО ШАТОР И ПОЧЕО ДА ПРОПОВЕДА ХРИШЋАНСТВО...

ОВАЈ ХВАЛИ СВОГА БОГА! ДА ВИДИМО ШТА ОБЕКАВА!

ХЕЈ, НАРОДЕ САРМАТСКИ! ДОБИ ОВАМО, НЕ ВАРАЈ СЕ ТАМО! ИМАМ ЗА ВАС БОГА ИЗ ИНОСТРАНСТВА. ВИЗАНТИЈСКА РОБА. ПОКЛАЊАМ ПОСТЕРЕ СВЕТАЦА У БОЖИ!

КАКАВ ДИВАН БРОЈ!

ДА БИ ДОКАЗАЛИ ОНО ШТО ЈЕ МЛАДИ СРИНИВАСА РА-
МАНУЈАН АЛИАНГАР ЗНАО НАПАМЕТ, ЧУВЕНИМ МАТЕМА-
ТИЧАРИМА БИЛО ЈЕ ПОТРЕБНО И ПО НЕКОЛИКО МЕСЕЦИ.

У Мадрасу, главном гра-
ду државе Мадрас у
јужној Индији, јед-
ног дана крајем 1909. годи-
не неко је закуцао на вра-
та радне собе угледног и
богатог мадраског поседни-
ка Рамачандре Рао. Неколи-
ко тренутака касније у со-
бу је ушао онизак млад чо-
век. Одећа на њему била је
прљава а лице зарасло у
браду. Држао је под миш-
ком неку неуредну свеску
и збуњено застао напред
собе.

— Седите! — понудио га
је Рао — и кажите због
чега сте дошли.

— Господине Рао, чуо
сам да ви познајете и цените
математику па сам до-
шао да вам ово покажем —
рече младић тихо и пружи
му свеску.

Рамачандра Рао врати се
за свој сто и поче да листа
упрљане странице свеске
пажљиво прелазећи погле-
дом преко бројева и мате-
матичких знакова који су
били на њима исписани.
Израз на његовом лицу
постајао је све озбиљнији.
Превртао је листове и вра-
ћао се на оне које је већ
прегледао, гризући доњу ус-
ну зубима, као у недоуми-
ци. Кад је поново склопио
свеску, продорно се загле-
да у мирне, дубоке очи крх
ког младића.

— Верујте, ово у много-
ме превазилази моје знање
из математике — рече му.
— Шта могу да учиним за
вас?

— Ако можете, господине
Рао, помозите ми да нађем
неки посао, било какав. Да
бих могао и даље да се ба-
вим математиком, морам од
нечега да живим.

Рамачандра Рао замиш-
љено је климнуо главом.

— Учинићу све што могу
— обећа — а дотле, дозво-
лите да вам позајмим не-
што новца.

— Хвала, господине —
рече младић узимајући сво-
ју свеску. — Ја сам већ
ваш дужник јер сте разу-
мели мој рад и саслушали
ме. Новац не могу да при-
мим, нећу моћи да га вра-
тим...

Рамачандра Рао већ је
чуо о даровитом младом
математичару по имену
Сриниваса Раманујан Али-
ангар, а сада је био запа-
њен оним што је прочитао
у његовој изгужваној, пр-
љавој свесци. Зато је одлу-
чио да одмах учини нешто

за њега и колико-толико
помогне му да се бави сво-
јом математиком. Већ после
неколико дана двадесет
двогодишњи Сриниваса Ра-
манујан добио је неки чи-
новнички посао у мадрас-
кој луци.

ОН ТО ВЕЋ ЗНА!

Раманујанова породица
припадала је браманима,
највишој друштвеној класи
у Индији. Али, у време
његовог детињства Алиан-
гари су били већ готово
потпуно осиромашили.

Сриниваса Раманујан је
био омиљено дете у поро-
дици. Растао је окружен
љубављу и збуњивао све
својом бистрином. Када је
у петој години пошао у
школу, људе из његове нај-
ближе околине није више
збуњивала његова бистри-
на — они су се сада ди-
вили Раманујановој инте-
лигенцији. Изгледало је да
све што треба да научи у
школи он већ зна!

Гимназија Кубаконан до-
делила је Раманујану сти-
пендију и његови блистави
успеси у школи су се наста-
вили. А онда, кад је имао
свега петнаест година, јед-
ан старији пријатељ му је
позајмио „Кратак преглед
елементарних резултата у
чистој и примењеној мате-
матици“, дело Џорџа Шуб-
рица, професора математике
из Кембриџа. У овој
књизи у два тома били су
постављени проблеми без
доказивања око 6.000 тео-
рема.

САМОУКИ ПРОФЕСОР

Раманујан их је просто
гутао. Без ичије помоћи ус-
пео је да докаже све фор-
муле, најпре из геометрије,
а онда је прешао на алгеб-
ру. Али, толико је био за-
нет математиком да је за-
немарио остале предмете.
Због слабе оцене из енглес-
ког језика изгубио је сти-
пендију и морао да напусти
гимназију.

Животне прилике у Ра-
манујановој породици сада
су тешке. Он живи као пра-
ви сиромаш, али математи-

ку не напушта. Сатима се-
ди над бројкама и теоре-
мама, учи сам без икаквих
уџбеника или помагала.

После неколико година
мајка је успела да га наго-
вори да се ожени верујући
да ће тако престати да се
повлачи у самоћу. Али, ни-
шта Раманујана није могло
да одвоји од математике.
Рамачандра Рао му је на-
шао посао у мадраској лу-
ци, а Раманујан у слобод-
ним часовима наставља да
ради на својој теорији бро-
јева. Ускоро почиње да се
бави теоријом континуал-
них функција и теоријом
расподела.

Сви су у Мадрасу сада
већ знали за велику љубав
Раманујанову према матема-
тици. Неки су му се смеја-
ли а неки га подржавали.
Ови су успели да га наго-

воре да се обрати вели-
ком енглеском математича-
ру Хардију Годфрију Хар-
ролду.

Раманујан је Хардију по-
слао 120 геометријских тео-
рема које је доказао о чему
је овај чувени професор
са Кембриџа касније писао:
„Те теореме могао је да по-
стави само генијалан мате-
матичар. Ниједна варали-
ца, чак ни генијална, не би
могла да схвати тако висо-
ке апстракције.“

Харди је одмах позвао
Раманујана да дође у Кем-
бриџ. Крајем 1913. године
овај млади чиновник из
мадраске луке после низа
перипетија кренуо је за Ен-
глеску где га је професор
Харди срдечно дочекао.

Самоуки математичар
Сриниваса Раманујан Али-
ангар убрзо је постао члан

Краљевског научног дру-
штва Британије и постав-
љен за професора у Кем-
бриџу, у колеџу „Свете тро-
јице“.

УМРЕЋУ У ИНДИЈИ

После пет година прове-
дених у Енглеској Раману-
јан се разболео од туберку-
лозе. Кад је једном профе-
сор Харди дошао у болни-
цу да га посети, Раманујан
га је упитао:

— Како сте дошли, пош-
товани професоре?

— Таксијем — одговорио
је Харди.

Раманујанове очи су се
зацаклиле.

— Који број? — упитао
је.

„Болест је свих матема-
тичара да просто упијају
бројеве“, помислио је Хар-
ди и смешкајући се одгово-
рио:

— 1729.

— Какав диван број! —
готово је узвикнуо Раману-
јан. — То је најмањи број
који се добија сабирањем
два различита броја диг-
нута на куб. И то постоје
две такве комбинације.

Професору Хардију било
је потребно неколико месе-
ци да открије да се збир од
1729 може добити од 10^3
+ 9^3 или од 12^3 + 1^3 !

Кад се мало опоравио,
Раманујан се вратио кући,
у Индију. Можда је осећао
да му се ближи крај. Умро
је кад му је било свега 32
године!

М. С.

— Господине Рао, чуо сам да ви познајете и
цените математику, па сам дошао да вам пока-
жем ово — рекао је тихо Раманујан и пружио
свеску.

ДИЛФЕРОВО СЕДЛО — Сићи у пећину није нимало лако. Изаћи из ње још је теже. И за једно и за друго потребни су знање, вештина и снага. Обука нових и стални тренинзи старих чланова спелеолошког друштва врше се у Кошутњаку недалеко од Београда, на стрмим литицама брда где су услови за спуштање и пењање слични оним у пећинама. Почиње се од спуштања помоћу „Дилферовог седла“, специјално везаног конопца, при чему особа која се спушта (као кофа у бунар) седи

ЗЛУ НЕ ТРЕБАЛО — Понекад је у пећинама потребно бити и ронилац да би се кроз узан отвор испуњен водом прешло из једне у другу салу. Роњење је нарочито опасно у неиспитаном пролазу где се не зна његова дужина. Зато је најсигурније упустити се у такву авантуру опремљен ронилачким оделом и боцама са кисеоником. Роњење са опремом учи се у базенима.

ДУБОКО ПОД ЗЕМЉОМ

У СВЕТУ ТИШИ

Још ни на једном факултету у нашој земљи не постоји одсек за спелеологију, науку која проучава пећине, јаме, поноре и друге врсте подземних шупљина у карсном земљишту. Подземним царством баве се само научници. На основу забележака о биљном и животињском свету, геолошком саставу стена, нађеним фосилима, проточним и стајаћим водама, микроклими пећина и другим сличним подацима, изводе закључке, износе претпоставке, или доказују истине о утроби земље. Главни ослонац у њиховом раду су љубитељи пећина, вредни неимари који им све те податке прикупљају, сређују, доносе, људи које тајне подземног света привлаче магнетском снагом, који не знају за страх. Међу њима су лекари, ученици, службеници, геолози... Многи су први пут сишли у пећине из чисте радозналости. Али, прекрасан пећински свет заувек их је заробио: постали су спелеолози...

ВЕЛИКИ УЛАЗ НИЈЕ ВЕЛИКА ПЕЋИНА — Сви истраживачи пећина тврде да велике шупљине у земљи имају мали улаз и обрнуто. То потврђује и пећина Буковик код Нове Вароши у коју може да се уђе само пузећи (на слици). Пећински улази су на ободу или при дну крашних поља. Одмах од улаза простиру се канали у једном нивоу у дубину брда или планине, или се канали спуштају са спрата на спрат (у етажу) све ниже у дубину док се не дође до проточне воде где је и најнижи ниво. Енглески спелеолози спустили су се у пећини Балинка у Хрватској чак до дубине од 400 метара!

МОЖЕ ДА СЕ ЖИВИ

— Услови за живот човјека у пећинама савсим су подношљиви. Температура је стална и износи око 12 степени Целзијусових изнад нуле. Спелеолози проводе у пећинама по читав дан, а често у њима и спавају иако ноћ и дан разликују само по времену на својим часовницима јер под земљом владају потпуни мрак и мртва тишина. Тамо где вода капље са зидова и таваница, сваки удар капи о воду у малим језерима одјекује тако језиво да се и најхрабрији уплаше. Они који први пут уђу у пећину готово да се престраве од паклене цике хиљаде младунаца слепих мишева који у гроздовима висе на зидовима и таваници. Највећа опасност за спелеолога у пећинама су летње кише и провале облака које се доле под земљом не чују а примете тек кад бујица продре кроз подземне поре и канале у унутрашњост пећине.

ДРУГ СЕ МОРА СПАСТИ — У „подземном свету“ стене су клизаве и оштре а несреће честе. Најтеже је кад се сломи нога. Али ту су други. Наоружани знањем из медицине и приручним средствима за такве случајеве, брзо ће прискочити у помоћ повређеном и припремити га за извлачење из пећине. Један од њих држаће га на својим леђима, док ће их неколико чланова, који увек остају испред улаза у пећину, извлачити помоћу конопца. То је мукотрпан захват и захтева велику спретност па се на тренинзима, као на овом на слици, најчешће и вежба.

САМО У КРЕЧЊАКУ — Добри спелеолози, поред тога што сви имају тачне геолошке и топографске карте, знају да се пећине налазе на карсном земљишту јер настају хемијским и механичким деловањем воде чијем је разарању кречњак веома подложен. До почетка истраживачке акције — уласка у пећину, екипа мора прво да проучи карту, обиђе село у чијој се близини пећина налази и разговара са сељанима који могу да пруже корисне податке. Сами сељани обично зазирају од пећина, па чак и од окапина — пећина у које допире спољна светлост.

ПЕЋИНЕ

КАКО ПОСТАТИ СПЕЛЕОЛОГ?

Довољно је да имате 16 година и да се учланите у Спелеолошки одсек при Градском одбору планинара Београда у Улици Змаја од Ноћаја 9/IV. Није вам потребно никакво спелеолошко знање јер ћете га стећи на тромесечном течају који вас чека после уписа. Две године ћете учествовати у свим истраживањима

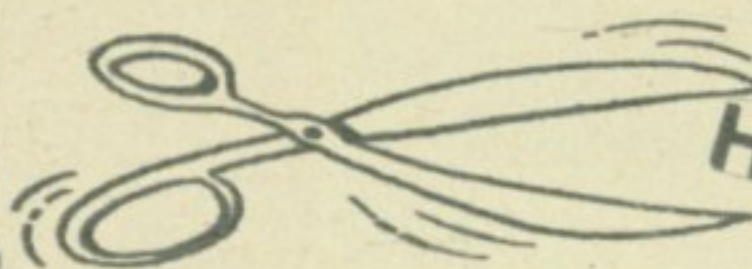
као приправник, а затим ћете морати да напишете рад о истраживању једне пећине у којој сте били. Свој извештај бранићете пред Републичком комисијом Планинарског савеза. У готово свим републичким центрима постоје спелеолошка друштва.

УДАРНА ТРОЈКА — Већ после 100 метара од улаза налази се на воду која капље са таванице и зидова сале — накупницу од које се стварају пећински украси разних облика и боја: сталактити и сталагмити, драперије и саливи. Разлика између сталактига и сталагмита је у томе што сталактити виси са таванице пећинске сале, а сталагмити стоје на земљи. Ако се исти украси налазе „приковани“ за зидове пећине створе се драперије (завесе) док је салив „окамењени“ водопад каквих у пећинама има доста. Различиту боју пећинским украсима дају минерали разних соли. Тако првена долази од оксида гвожђа, бела од соли магнезијума, плава од соли бакра... Најтежи посао приликом истраживања пећине има ударна тројка. То су тројица најхрабријих и најспособнијих спелеолога који први силазе у непознату пећину и постављају телефонску линију и инструменте. Али они имају и срећу да први виде пећински завит и да му се диве

ИСТРАЖИВАЊЕ ЈЕ ЗАВРШЕНО — После напорног рада под земљом спелеолози нису баш чисти али су, како тврде, најсрећнији људи на свету јер могу да виде и доживе оно што не може свако. Сада, после обављене акције, предстоји им добро прање а затим сређивање прикупљених података. А онда планирање нових подухвата И тако, из године у годину, од пећине до пећине...

НАПРАВИТЕ САМИ

КУТАК ЗА ДЕВОЈЧИЦЕ

КАЛЕМ МОДА

Онима који желе разним детаљима да обнове своју гардеробу а да их то не стаје много предлажемо да то учине помоћу калем-моде као што су то некада радиле наше баке. Довољно је да набавите један дрвени калем од конца, више клупчића разнобојне вунице, четири ексерчића и да се наоружате стрпљењем. Пазите! Мада ће вам се рад у почетку чинити спорим, јер сте још невешти, касније, ако се само будете придржавали наших упутстава, ићи ће као од шале.

На калем (црт. 1) укуцајте четири ексерчића по могућству с округлим главицама да се вуница не би кидала. Затим један крај вунице провучите кроз отвор на калему (црт. 2) а вуницу обавијајте око ексерчића као што је приказано на нашем цртежу број 3. На исти начин обавијте још један ред вунице (црт. 4) а онда тањом штрикањом иглом пребаците доњу петљу (на црт. 4 обележену словом А) преко ек-

сера тако да горња петља остане нетакнута на ексерчићу (црт. 5). Тако урадите са све четири петље (при томе чврсто држите оба краја вунице — означени су дебљим стрелицама — да вам петље не би „побегле“ са ексерчића) и на крају повуците доњи крај да би се петље затегле. Затим поново намотајте ред петљи (као на црт. 4) и пребацијте доњу петљу преко горње. На овај начин добићете плетену траку која ће излазити из доњег отвора на калему. Уколико за време рада везујете вуницу различитих боја трака ће бити шарена. Рад завршите тако што ћете вуницу уденути у иглу и провући је кроз све петље. (црт. 6) а затим петље поскидајте са ексерчића (црт. 7).

Од трака можете направити различите ствари. Ако је завијате као на цртежу 8 и прошијете можете добити капу (црт. 9). Од два равна круга (црт. 10) можете направити торбицу. Торбицу обавезно поставите чвршћим платном (црт. 11) да се вуница не би истегла. На торбицу пришијте каиш који сте такође направили од исплетене траке (црт. 12).

Од више трака уплетених у кике или нашивених једна на другу можете направити појас (црт. 13), украсити јастуче или направити подметач за столицу (црт. 14).

РАДНИ ДАН КРАЉИЦЕ ВИКТОРИЈЕ

Сваке вечери овај мали померанијски пас дугачке длаке наступа у циркусу „Колумбија“. Публика одушевљено поздравља и глумца и његовог власника чувеног дресера Мајкла. Највише успеха ово паметно куче има са тачком „Краљица Викторија“.

У раскошној спаваћници, с капицом на глави, краљица Викторија се буди. У њеној соби све је минијатурно. Дресерова ципела (на слици) то најбоље показује.

Пошто се умила и очешљала, Викторија креће на посао. Прво треба испеглати хаљину...

Затим краљица прелази у трпезарију где припрема обавезан енглески чај. Мајкл је сам направио намештај за своју питомицу: сто је висок 9 а столица 5 сантиметара.

На реду је музички тренутак. У кућу салона, између камина и секретера, постављен је прави клавир. Мајкл каже да Викторија највише воли да слуша Шопена.

На крају радног дана у комплетној краљевској одори — очи у очи с имењацињом краљицом Викторијом, владарком Британских острва и царицом Индије.

Публика аплаудира и тражи бис. Кученце се враћа у мањез и седа на трон, достојанствено као што и приличи. Спикер најављује да се краљица, иако уморна, повлачи јер очекује посете.

Журнал д Пари донео је тог дана необичан оглас:

„Премда је познато да се мртви не враћају, ако желите и то да видите, дођите код Робертсона. Он доводи утваре, заповеда духовима и сенима.“

И — Париз је похрлио. Међу радозналима био је и чувени композитор Луиђи Керубини.

12 КАПИ ЦАРСКЕ ВОДИЦЕ

Тачно у седам часова — причао је касније композитор — у дворану где се искупило око 60 особа, ушао је један сувоњав блед човек. У тишини, осветљен само једном свећом, он се обратио публици:

— Грађани и господа, не припадам шарлатанима који много обећавају, па испадне — ништа. Тврдио сам у новинама да могу да вратим мртве, за кратко време. Изволите, заповедите и — ја ћу вас послушати.

Најпре се нико није јављао, а онда је један плашљив глас затражио да види Жан-Пола Мара, једног од вођа француске револуције, кога је ножем убила жирондинка Шарлота Корде.

Робертсон је, по свим правилима магије, пришао запаљеном огњишту, на њега истрепао две чаше крви, боцу витриола, 12 капљица царске водице и поврх свега неке новине. Као по некој заповести појавила се једна мала сенка с црвеном капицом на глави. Иза ње присутни су лепо могли да виде славног револуционара, тако добро да је онај човек који је тражио да га види, полетео да га загрли. Али, сен се расплинула и нестала. На захтев окупљених ређале су се сени Волтера, Русоа, Лавоазијеа и других знаменитих Француза. Робертсон их је једну за другом без грешке позивао. Публика је била одушевљена. — Ту се завршава извештај славног Керубинија са ове сеансе. Међутим, за Робертсона то је био тек почетак. Како су његове „сеансе“ имале велики успех, он је одлучио да их усаврши и преселио се — на гробље.

НЕПРИСТОЈНИ ДИОГЕН

Дворана старог капуцинског манастира у којој се улазило право с гробља била је сва застрта црним платном и једина светиљка био је овећи фењер скинут с неког надгробног споменика. Пошто би Робертсон изговорио неколико пригодних речи, стари фењер би се угасио и у мрклом мраку, уз шум плука киче, грмљавину и јеку звона, на далеком хоризонту појавила би се једна светла тачка.

Неразговорна слика, најпре мала, приближавала се споро, постајући све већа. Најзад би право чудовиште, огромних размера, нахрупило међу гледаоце и управо кад би они, обузети паником, хтели да побегну — нестало

јало фантастичном брзином! Духови су се појављивали право из гробова, па је утисак био још страшнији.

Али, нису све сцене биле страшне, неке су биле фантастичне а понеке и шаливе.

Стари грчки филозоф Диоген појављивао се обавезно са фењером „тражећи човека“. „Залазио би међу публику и неучтиво плашио даме које су вриштале, на велико задовољство публике“ — записао је Керубини који је и даље, тражећи инспирацију за своје опере, присуствовао овим сеансама.

Једне вечери, међутим, Робертсон је на крају успеле представе отворено признао да је све то најобичнији трик.

НАЉУТИО ПЕТРА ВЕЛИКОГ

— Извео сам вам разне појаве које спадају у област варљивих слика. Циљ ми је био да вам прикажем оно што је најочигледније у физици, појаве које изгледају натприродно у веку просвећености.

Међутим, све му то ништа није вредело. Упркос јасном и недвосмисленом Робертсоновом тврђењу да су све фантастичне слике које су видели само резултат веште примене оптичких закона, већина Парижана остала је у уверењу да је Робертсон чаробњак и није било дана да га посетиоци нису опседали тражећи да им прорекне будућност. Нису били ретки они који су очајни навраћали до њега молећи га да им открије ко је био лопов који им је јуче провалио у стан и однео све што вреди. Узалуд је тврдио да је он научник и да то не може.

А Робертсон је заиста био физичар научник, одличан познавалац оптичких закона. Његов главни и готово једини инструмент била је такозвана чаробна лампа или *laterna magica* — најстарији пројекциони апарат на свету. Наравно, имао је и више помоћника који се нису појављивали али са којима је до најситнијих појединости увежбавао ток сваке сеансе.

Они би слике на стаклу — „дијапозитиве“ — стављали испред чаробне, у ствари сасвим обичне лампе. Јак извор светлости био је с једне стране, сабирно сочиво с друге. Светлост би пролазила кроз лампу и дијапозитив и помоћу два сочива у краткој цеви, пројектовала слику на зид или другу белу површину. Направа је бацала слике у жељеном правцу, а светлост је постепено расла и смањивала се. Јасно, комбинацијом две лампе које су добро постављене и вештим руковањем осветљења добијали су се фантастични ефекти, па није ни чудо што су Робертсонови са-

временници крајем 18. века били спремни да се зајакну да се ради о нечем натприродном и сабласном! И Робертсонов отац исто тако физичар, својевремено је помоћу једноставних оптичких справа толико збунио и наљутио руског цара Петра Великог који је дошао у посету Хамбургу да је плахи владар зграбио мафионичарев алат и разбио га у парампарчад!

У Пољској је најпознатији случај „волшебног огледала“ пана Твардовског.

ЋАВО УСРЕД ЦРКВЕ

Епископ је управо благосиљао вернике кад се из кадионице, поигравајући на облачцима дима, појавио — ђаволчић. Био је мали, с репом завијеним на крају, с роговима и копита-

ДУХ ИЗ Ч

ма. Укратко, прави ђаволак. Верници на челу с епископом заглавили су врата.

То је било у 16. веку. Прошло је много година, на ђаволка су заборавили кад се он изненада опет појавио у старој цркви калуђера реформатора и смртно преплашио једног калуђера. Заинтересовани овом необичном појавом коју су потврдили многи очевици, пољски научници су пре осамнаест година почели да испитују „случај ђавола у цркви“. И, шта се показало. У цркви је на почасном месту нађено огледало на чијем је раму стајао натпис на латинском из кога се видело да је некада припадало пану Твардовском који га је употребљавао за „везу са ђаволом“.

Пан Твардовски је живео у 16. веку у Кракову и бавио се црном магијом, прорицањем судбине, астрологијом, призивањем духова. До данас су сачувана сведочанства о томе како је он, на молбу пољског краља Зигмунта II Августа, „призивао утвару“ младе краљеве жене Барбаре Рађивилуве која је кратко време пре тога умрла.

На огледалу је, тачно онако како је писало у старој хроници, нађен траг од удара кључева које је бацио онај преплашени калуђер. Историчари су из старих докумената ишчепркали сведочење савременика да су се приликом спиритистичке сеансе кад је пан Твардовски „призивао краљичин дух“, на сточићу поред једне мртвачке главе налазили још и распеће и... огледало.

То је утврђено пре осамдесетак година и ту се стало. Тек недавно пољски научници су се поново заинтересовали за волшебно огледало Твардовског и то не због „чудесне“ појаве Барбаре Рађивилуве. Не, дошли су на идеју да овај случај може послужити као доказ да се у Пољској већ у време Зигмунта II Августа знало за *laterna magica* коју је званично пронашао Кирхер 1646. године. Започела је распра. Већина научника била је тог мишљења, само је један посумњао у ову могућност. Њему је изгледало да је латерна магика, нарочито у то време, била веома тежак и гломазан апарат за тако деликатну операцију као што је појава утваре у присуству самога краља. По његовом мишљењу Твардовски се морао послужити неким другим инструментом.

Тада се неко сетио огледала. Показало се

ПАРИЖАНИ СУ ДОЛАЗИЛИ ФИЗИЧАРУ СТИВЕНСОНУ ДА ГА ПИТАЈУ КО ИХ ЈЕ ЈУЧЕ ОПЉАЧКАО, ПАНА ТВАРДОВСКОГ МОЛИО ЈЕ КРАЉ ЗИГМУНТ ДА МУ ДОЗОВЕ МЛАДУ БАРБАРУ, А НАПОЛЕОН III ТРАЖИО ЈЕ ОД МАФИОНИЧАРА РОБЕР-УДЕНА ДА ОСВОЈИ АЛЖИР!

ЧАРОВНЕ ЛАМПЕ

да то није било узалуд. Кад су данашњи научници узели да га проучавају, утврдили су да су у њему угравирани цртежи који под одређеним углом одбијају светлост. У средишту огледала налазио се цртеж који је представљао фигуру младе жене. Помоћу тог цртежа се и појавио „дух“ Барбаре Рајивилуве. Ту је била и фигура несташног ђавола који је толико испрепадао калуђера, паству, па и самог епископа.

РЕЦЕПТ ЗА ДОБРУ СЕАНСУ

За волшебно огледало знало се у средњем веку на Истоку и одатле је пренето на Запад. Много касније авантуриста Каљостро, у вре-

ме боравка у Петрограду, задивљавао је Русе својим „чудима“ које је, очигледно, изводио помоћу сличног огледала.

Пољски научници нису се на томе зауставили, тачно су утврдили шта је потребно за једну успешну „сеансу“.

1. Огледало се налази под строго одређеним углом према јаком извору светлости, на пример према Сунцу или свећњаку са много свећа.

2. Пред огледалом, на тридесет-четрдесет корака од њега треба да се ковитла или пара или дим из кадионице — нека врста екрана.

3. Између огледала и екрана у тренутку појаве „утваре“ не сме се налазити никакав предмет који би заклонио лик који огледало пројцира!

Само се тако може објаснити изненадна појава ђавола неколико столећа после смрти „великог мага“. Вероватно су пре великог празника калуђери, у исто време кад и иконе, очистили и огледало од прашине и затим га окачили на старо место. На празнични дан црква је била јарко осветљена и светлосни зраци падали су на огледало. Према таваници се дизао дим из кадионице. И ђаволак, који је дуго спавао у недрина огледала, поново је за-

играо у ваздуху на позадини од дима од тамњана и измирне.

Било је то по свој прилици његово последње појављивање. Кључеви које је бацио уплашени калуђер оштетили су површину огледала и повредила фино изрезану гравуру. Требало би наћи изванредног мајстора граверске вештине који би огледало рестаурирао. Али, тајна оваквог гравирања заувек је изгубљена. Кажу да само још у Јапану знају за тајну чаробних огледала.

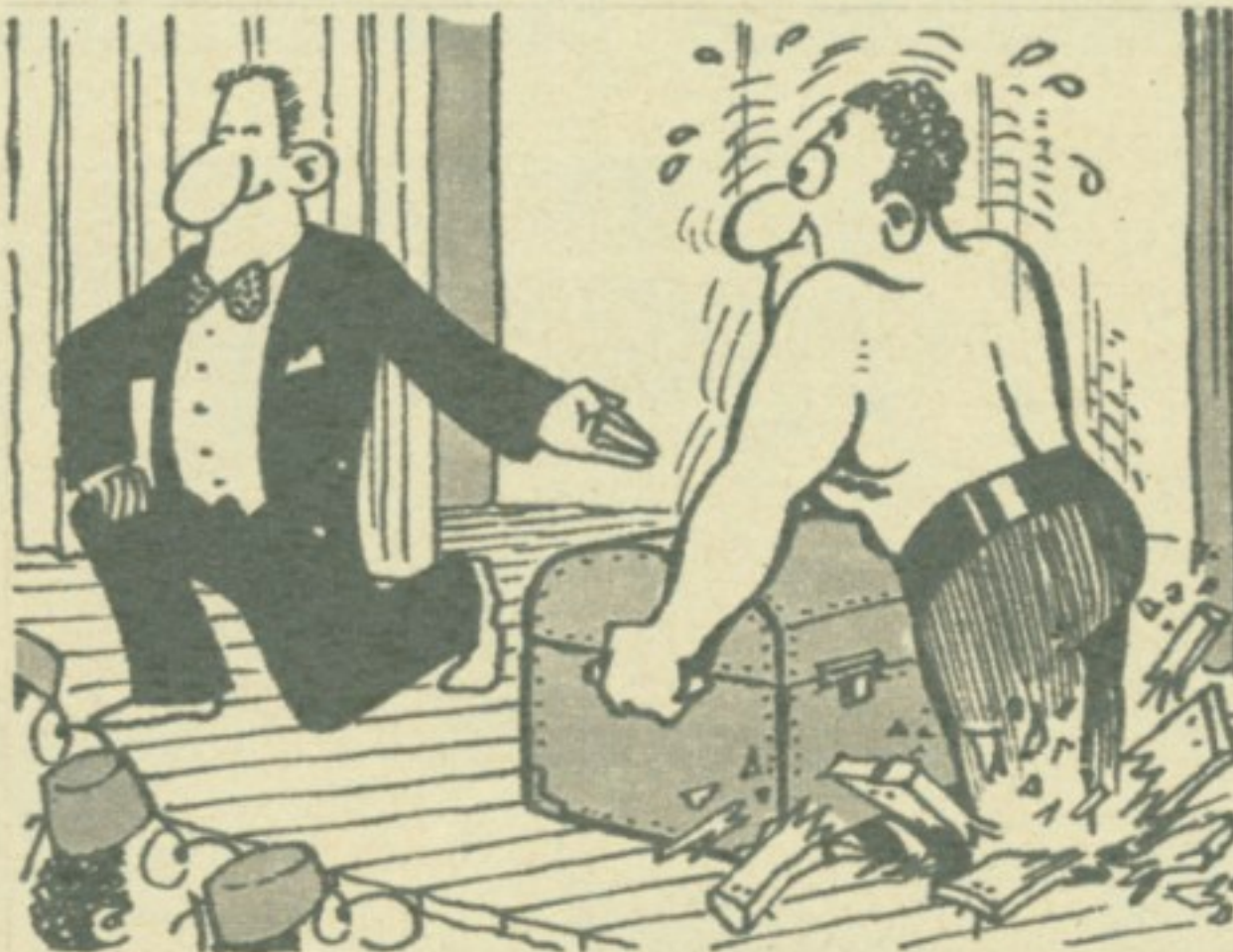
И Робертсон и Твардовски бавили су се опсенарством да би задивили лаковерне појединце, али има и других примера као што је необична мисија чувеног мафионичара Робер-Удена у прошлом веку.

ПОДИГНИ АКО МОЖЕШ!

Французи су почели да освајају Алжир још 1830. године. Мада се овде налазила трећина целокупне француске војске, освајачи се нису осећали безбедно и стално су били изложени нападима огорченог становништва. Како ни казнене експедиције нису успевале да умире Алжирце, Наполеон III смислио је да позове у помоћ — црну магију.

Робер-Уден је своју мисију схватио веома озбиљно. Пошто је добио инструкције од пуковника Невеа из политичког одељења министарства, мафионичар је научио неколико арапских фраза, упознао се са обичајима и сујеверним веровањима Алжираца и нашао себи помоћника, неког муслимана по имену Тибоа. У септембру 1856. године у позоришту града Алжира почеле су представе.

Мафионичар је приказивао нарочито припремљене тачке. На првој представи питао је

да ли међу присутнима има неко ко добро познаје коран. Изашао је седи старац у зеленој чалми и рекао да је он често боравио у Меки и да већ 40 година проучава ову свету књигу. Мафионичар је тада, узевши са стола коран, затражио од старца да напамет изго-

вори текст са ове или оне странице. Старац је достојанствено одбио тврдећи да то није нико у стању да учини.

— А ја могу! — одговорио је Робер-Уден.

Мафионичар је обмотао главу чалмом, поделио гледаоцима неколико примерака корана и рекао им да само кажу број странице и број стиха који желе да чују. И, на запрепашћење публике, он је „по сећању“ цитирао сваки стих који би му предложили.

Скинувши чалму Робер-Уден је донео мањи сандук ставио га на неко узвишење, а затим је позвао да на сцену изађе онај који се сматра најјачим међу присутнима. Изишао је један млад Арабљанин снажан као Херкул, подигао сандук као од шале, са два прста. Али, мафионичар је затим прошапутао неке речи и махнуо „чаробним штапићем“.

— Пробај сад! — обратио се снажном Арабљанину.

Младић је, подстрекиван повицима публике, дохватио сандук али није могао ни да га помери. Зграбио га је обема рукама, запео из све снаге, али сандук се није дао. У једном тренутку толико га је снажно повукао да су се под његовим ногама провалиле даске позорнице, али је сандук остао на свом месту. Тада је Робер-Уден као од шале подигао сандуче и добацио га свом помоћнику.

Затим је звиждуком дозвоа пса, али не обичног пса.

ПАС КОЈИ ГОВОРИ

Пас је скочио на сточић и легао гледајући свог господара оданим паметним очима.

— То није прави пас — почео је мафиони-

чар — већ човек који није хтео да ми се покори, мени великом магу, и зато сам морао да га претворим у пса. Ђаволе, — обратио се животињи — иако си на путу озебао па сад промукло говориш, испричај нам све о себи.

Пас је климнуо главом, отворио уста и на најчистијем арапском језику испричао забезнечутим гледаоцима да сада, после свог претварања у пса, он више уопште не сумња: на свету нема већих волшебника од Француза и потпуно је бескорисно опирати се њима.

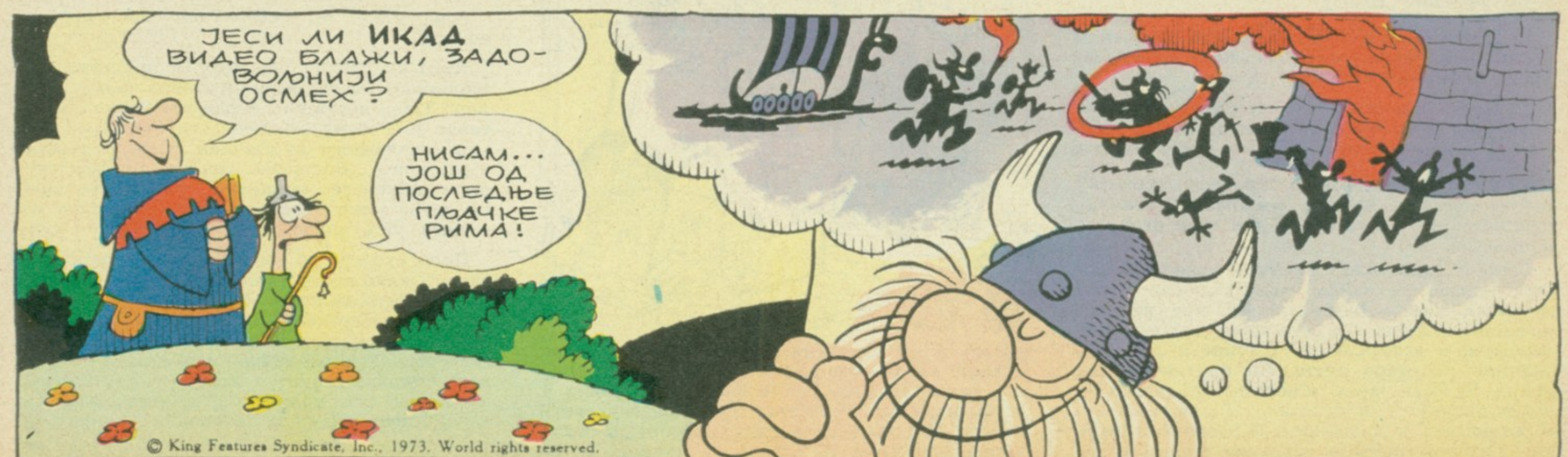
ШЕЈТАН С ЛОНЦЕМ НА ГЛАВИ

Али, како је Робер-Уден постигао ове ефекте?

Кроз акустичну цев која се припијала мафионичару на уво када би ставио чалму, „суфлер“ Тибо, листајући коран иза сцене, доштаптавао је Роберу означене стихове. Кроз исту цев, спроведену до сточића, Тибо је говорио уместо пса. „Волшебни сандук“ са гвозденим дном држан је „прикован“ за постоље помоћу веома јаког електромагнета: помоћник иза кулиса укључивао је и искључивао струју.

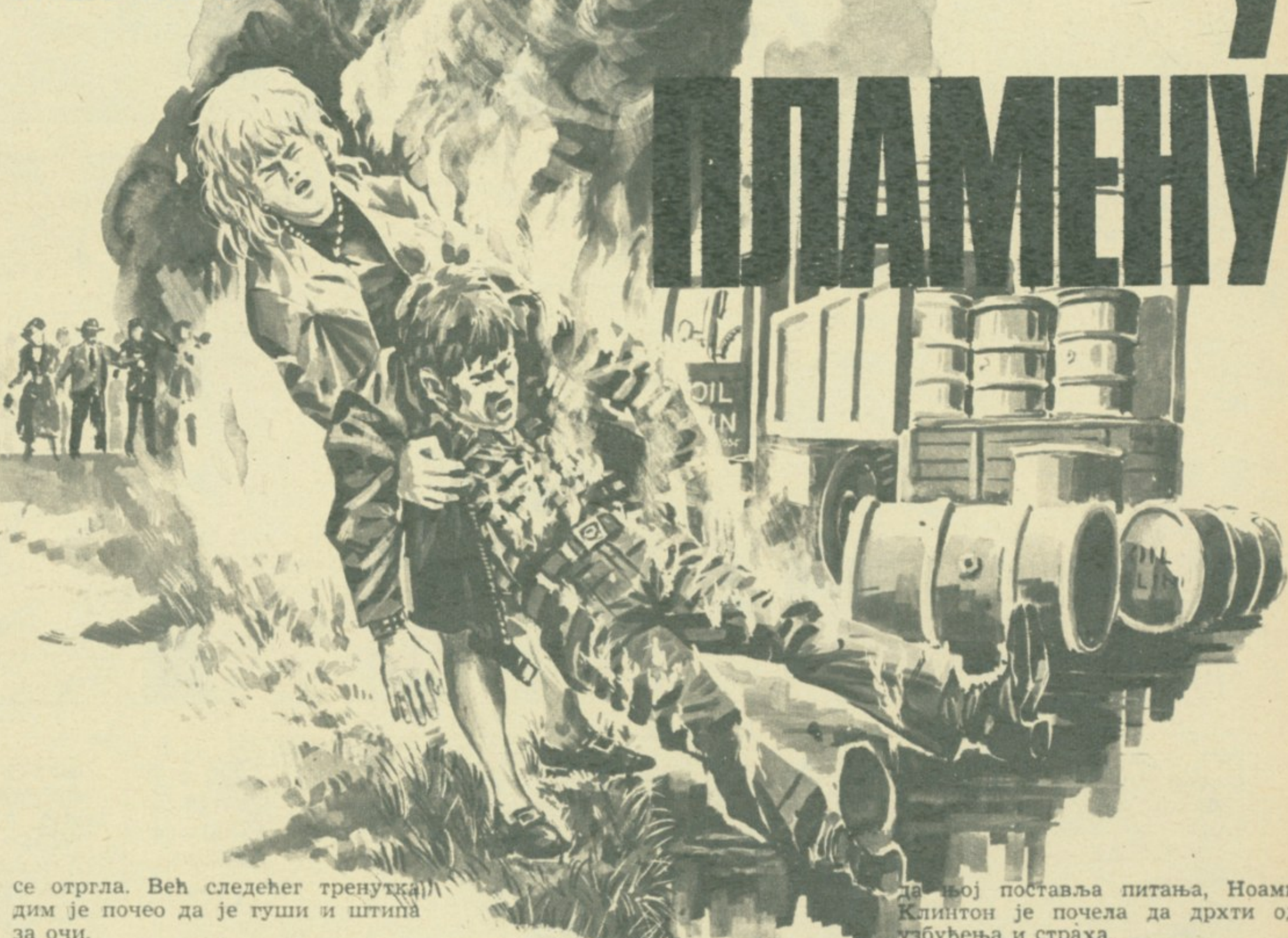
При сусрету са „шајтаном са лонцем на глави“, како су га Алжирци називали, мештани су бурнусом покривали лица бојећи се његовог „злог погледа“. Али, упркос жељама и надањима министарства иностраних послова сва Робер-Уденова пропаганда страха није донела никакав резултат. Ускоро је цар Наполеон III, и сам мафионичар-аматер, морао да спрема нову војску за непокорни Алжир.

ХОГАР СТРАШНИ

ЧОВЕК У ПЛАМЕНУ

**ДОК ЈЕ ДВАДЕСЕТАК
ЉУДИ БЕСПОМОЋНО
ПОСМАТРАЛО ЦЕО
ПРИЗОР, НОАМИ ЈЕ
СКУПИЛА ХРАБРОСТ
И ПОЛЕТЕЛА У
ВАТРУ КОЈЕ СЕ
УВЕК ПЛАШИЛА
ВИШЕ НЕГО ИЧЕГА.**

ВРАТИТЕ СЕ!

Било је кишно и магловито октобарско поподне 1972. године кад је двадесет петогодишњи Ален Мартин возио камион ауто-путем на којем је већ било много возила. До своје фарме у Колумбији, у Јужној Каролини, требало је да пређе још око 85 километара.

Кад му је до куће преостало још само пет километара, Мартин је пред собом угледао велики камион натоварен бурадима нафте. Камион се кретао споро, па је Мартин упалио фарове и кренуо да га претекне. Међутим, један аутомобил изненада је излетео испред њега и Мартин је брзо окренуо волан на другу страну. Тренутак касније ударио је у камион с нафтом. Мартинов аутомобил се окренуо и поново нашао на точковима. Али резервоар за бензин је прснуо и пламени језици обавили су и возило и возача који је при судару ударио главом у стакло испред себе и изгубио свест.

Тридесет петогодишња Ноами Клинтон налазила се у том тренутку само пола километра далеко од места несреће. И она се враћала кући у Камден у Јужној Каролини, заједно с педесет трогодишњим Декстером Вакслијем, власником ресторана у којем је она била управница. Како је Ваксли последњих месеци претрпео неколико срчаних удара, најчешће је возила Ноами. На путу су били већ шест дана и журила је да што пре види мужа и троје деце.

Још пре него што су стигли до запаљеног аутомобила Алена Мартина угледали су висок и таман стуб дима.

— Вероватно несрећа — приметио је Ваксли.

Неколико секунди касније Ноами Клинтон осетила је како јој се од језе диже коса на глави: возачка кабина запаљеног аутомобила једва се назирала од три метра високог пламена. Ноами се одувек ужасавала ватре. Њени родитељи су у пожарима изгубили две куће и оба пута једва су успели да њу, Ноами, спасу. У једном пожару тешко је повређен њен брат. Због свега тога је и осетила жељу да пројури крај места судара не обазирајући се на несрећу, али неколико буради с нафтом пало је с камиона и испречило се на путу. Ноами је зауставила аутомобил.

Полиција још није била стигла. Двадесетак мушкараца и жена стајало је на путу и посматрало висок пламен.

— Да ли се возач спасао? — упитала је Ноами.

— Још је унутра — одговорила је једна жена.

Кроз дим и ватру Ноами је угледала нешто слично гомили гуме. А онда је приметила људску руку како се лагано подиже увис као да тражи помоћ. Не размишљајући ни тренутка, Ноами је потрчала ка пламену. Ваксли је пошао за њом, али се она осврнула и, сетивши се његовог слабог срца, рекла му да не иде. Затим је наставила да трчи према аутомобилу у пламену.

— Вратите се! — викнуо је неко за њом. — Бурад може да експлодира сваког часа.

Један човек је потрчао за њом и ухватио је за руку, али Ноами

се отргла. Већ следећег тренутка дим је почео да је гуши и штима за очи.

Ваксли је знао да је Ноами добро поступила што му није дозволила да јој се придружи, лекари су му забранили било какав тежи физички напор или узбуђење. Али, шта она може да учини сама? Почео је да моли окупљене људе да јој помогну.

— Тамо је сувише вредо — рекао је један човек. — Уосталом, нема ни најмање могућности да се возач спасе.

УСТА БЕЗ ГЛАСА

Кад се сасвим приближила запаљеном аутомобилу, Ноами је видела Алена Мартина како лежи на стомаку и покушава да некако отпузи даље од пламена. Чула је како повређени човек тихо дозива у помоћ. Трва око њега била је захваћена ватром, а недалеко је лежало неколико буради с нафтом која је могла букнути сваког тренутка.

Стигавши до унесређеног возача, Ноами је видела да су му и кошуља и панталоне у пламену. Ухватила га је испод мишке и почела да вуче када је чула јак прасак. Вероватно је експлодирало буре с нафтом, помислила је. Међутим, следећег тренутка парчићи вреле гуме ударили су је по голим рукама, лицу и врату. Схватила је да је прсала гума на запаљеном вози-

лу. Не обзирало на то, Ноами је сву пажњу посветила Мартину. Он је отварао уста, али није могао да пусти ни гласа. Скупивши сву снагу, Ноами Клинтон је извукла Мартина из пламена. Како му је одећа још горела, она је легла на њега и тако угасила пламен.

Тек тада су јој пришла два мушкарца и ухватила Мартина испод мишке. Ноами му је подигла ноге и тако су га однели до аутомобила паркираних на ивици ауто-пута. Положили су га на стомак. Ноами је отрчала до својих кола, донела јастуче и ставила му под главу. Тад је на његовој глави приметила рану из које је цурила крв. Довикнула је да јој неко донесе прибор за прву помоћ. Једна жена дотрчала је с кутијом и Ноами је превела рану док је Мартин стењао од болова.

РЕТКА МЕДАЉА ЗА РЕТКУ ХРАБРОСТ

Најзад су стигла и кола хитне помоћи. Болничари су пажљиво пренели Мартина на носила и унели га у кола која су тренутак касније одјурила уз завијање сирена. Саобраћајни полицајац почео је да саставља записник о несрећи. Међутим, тек кад је почео

да јој поставља питања, Ноами Клинтон је почела да дрхти од узбуђења и страха.

И два дана после несреће Ноами је осећала исцрпљеност. Иако је по рукама, ногама и врату и сама имала опекотине, истина лакше и безбедне, она је непрестано мислила на непознатог возача. Није знала ни његово име ни у коју болницу је одвезен. У новинама несрећа није ни поменута. Али, већ трећег дана после несреће Мартинова мајка, бака и тетка дошле су код Ноами Клинтон. Од полиције су сазнале ко је спасао Мартина и дошле су да јој захвале. Од њих је Ноами сазнала да је Мартин задобио опекотине другог и трећег степена, да ће бити потребно пресађивање коже и да је претежно у невести. Од тог дана она га је редовно посећивала. Међутим, тек после неколико дана он је био свестан њеног присуства. Једног дана Мартинова мајка јој је прошапутала.

— Дошао је к свести и жели да вас види.

Ноами Клинтон, која је у међувремену добила медаљу за храброст која се иначе ретко додељује, осетила се много више награђеном кад ју је повређени возач узео за руку и прошапутао: „Хвала“. Низ Мартиново лице текле су сузе.

Недељу дана после несреће његово име скинуто је с листе болесника у животној опасности. Месец дана касније Ален Мартин је пуштен из болнице.

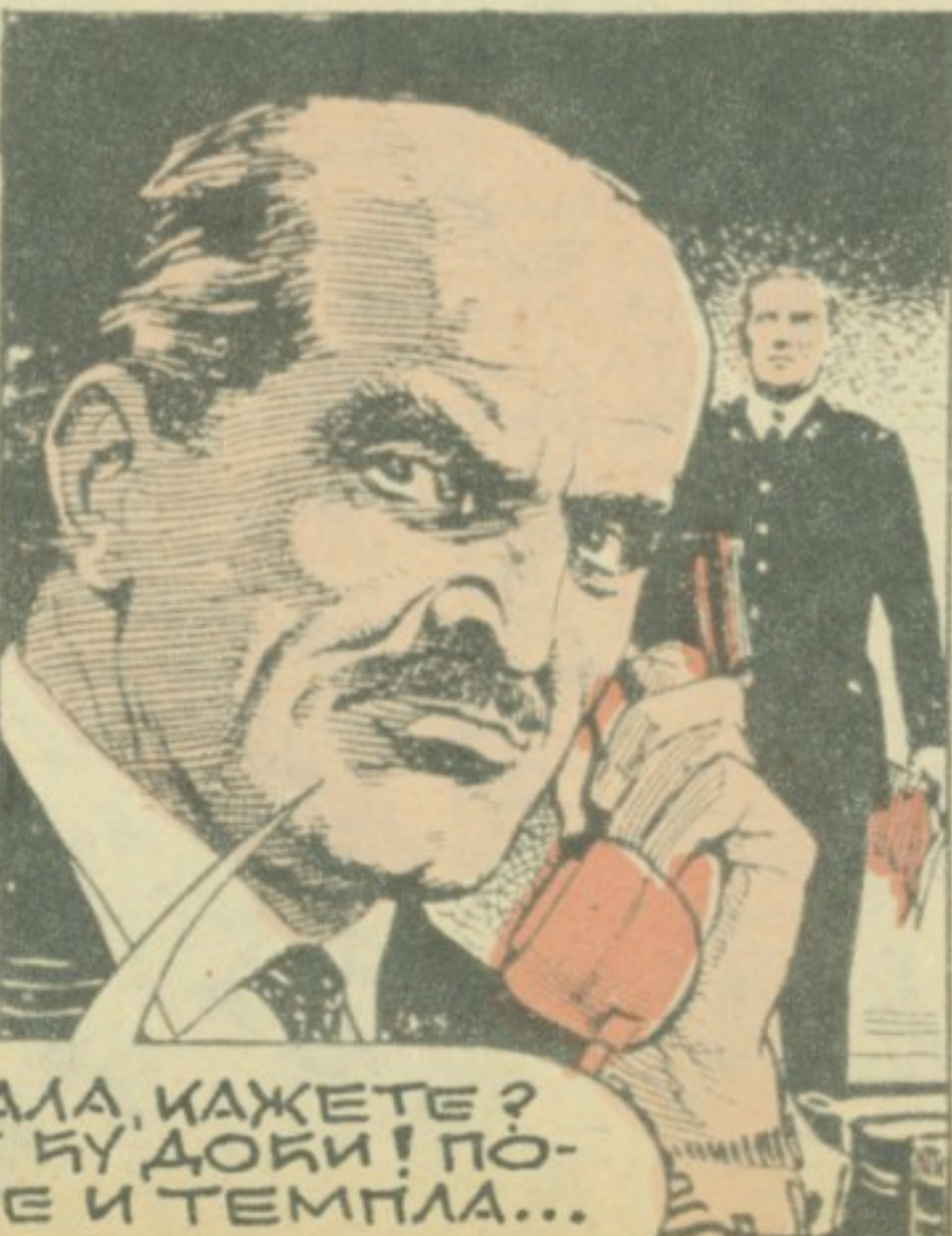
М. И.

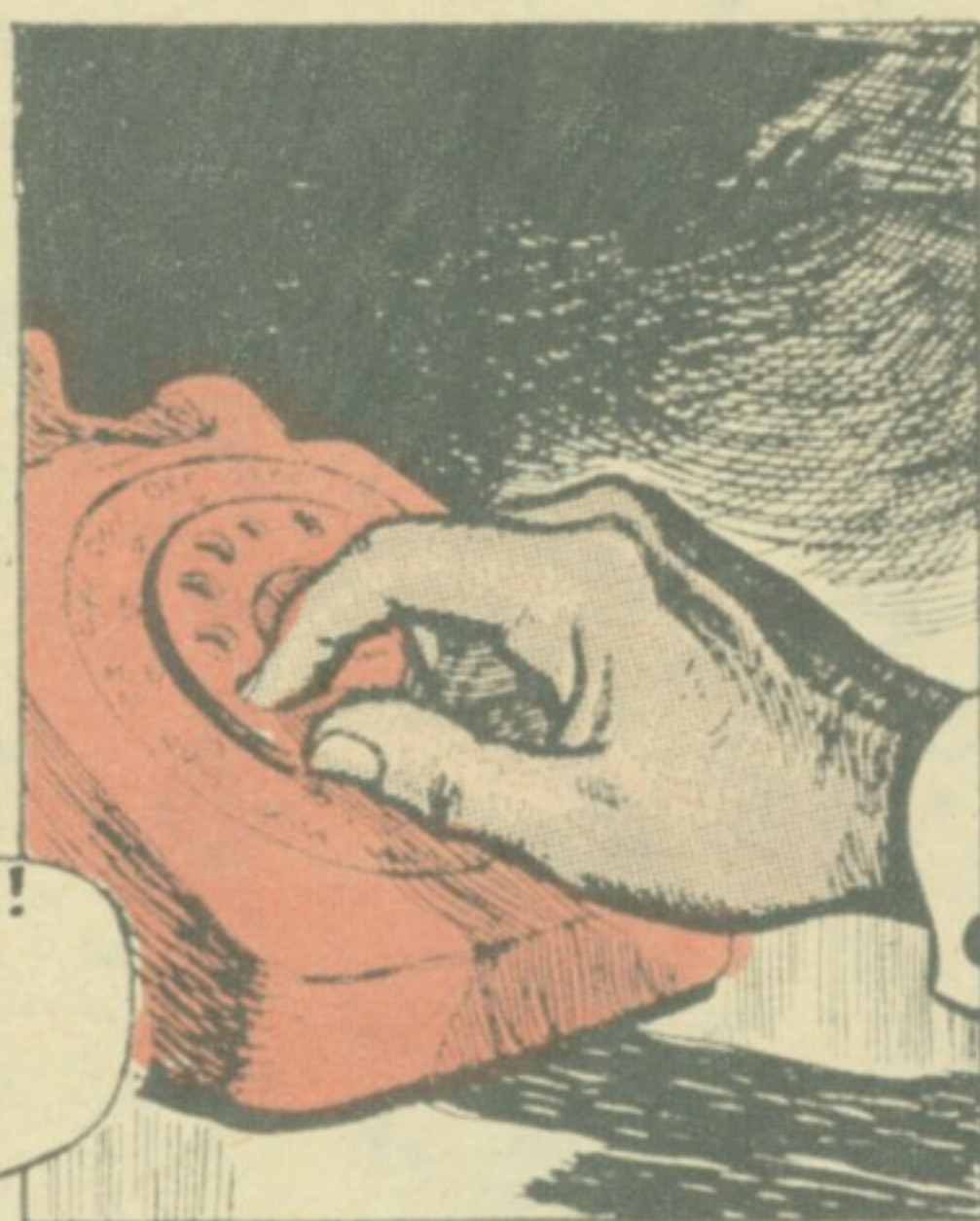

ШРАФКО

ТЕМПЛА ОТКРИ-
ЛА САМ
НЕШТО
ЗАНИМАЉИВО
У КЛИФОВОМ
СТАНУ!
ДОБИТЕ!

КЛИФ
СЕ ИНТЕРЕСО-
ВАО
ЗА МАФИЈУ...
ПОГЛЕДАЈТЕ...

ЧИТАВА
ДОКУМЕНТАЦИЈА
О
АКТИВНОСТИ
МАФИЈЕ
У СРЕДОЗЕМ-
ЉУ, АМЕРИЦИ,
ЛОНДОНУ!
СТВАР ПОСТА-
ЈЕ ЈАСНИЈА!

НЕ
РАЗУ-
МЕМ?

КАБЛОНИ ЈЕ СИЦИ-
ЛИЈАНАЦ! МОЖДА ЈЕ
КЛИФ, ИНТЕРЕСУЈУЋИ СЕ
ЗА МАФИЈУ, ОТКРИО НЕШТО
О КАБЛОНИЈУ?

ЈА БИХ
МОГЛА ДА СЕ
ДИСКРЕТНО
РАСПИТАМ О
КАБЛОНИЈУ. НАУЧИ-
ЛА САМ ПОРЕД
КЛИФА...

НИ ГОВОРА! ТО БИ
МОГЛО БИТИ ВЕОМА
ОПАСНО! ИЗВРАЋЕМО
ЗАОБИЛАЗНИЈИ ПУТ!

Али и поред
ТЕМПЛОВЕ ОПОМЕНЕ
ПАМ. ЈЕ
ПОСЕТИЛА
КАБЛОНИ-
ЈА...

НА
УСЛУ-
ЗИ
САМ
ВАМ...

ДОШЛА САМ
ЗБОГ ПОКОЈ-
НОГ КЛИФА
МОРСТОНА!
ЧИТАЛИ СТЕ
О ЊЕГОВОЈ
СМРТИ?

НА ЖА-
ЛОСТ НИ-
САМ! ЖЕ-
ЛИТЕ ДА
СЕ ЈА
ПОВРИНЕМ
ЗА
СПРОВОД?

НЕ... КАКО ДА
ВАМ КАЖЕМ...
ПОСЛЕ
ЊЕГОВЕ СМРТИ
ПРЕПЛЕДАЛА САМ
ЊЕГОВЕ БЕЛЕШКЕ
И ПРОНАШЛА
БРОЈ
ВАШЕГ
ТЕЛЕФОНА!

КАБ-
ЛОНИ
КАО
ДА СЕ
ЗА-
МИС-
ЛИО...

КАКО
РЕКОСТЕ
ДА
СЕ
ЗОВЕ?

КЛИФОРД МОР-
СТОН, ПРИВАТНИ
ДЕТЕКТИВ! УБИЈЕН
ЈЕ... АЛ'
ТАКО ДА
ИЗГЛЕДА
КАО
САМО-
УБИС-
ТВО!

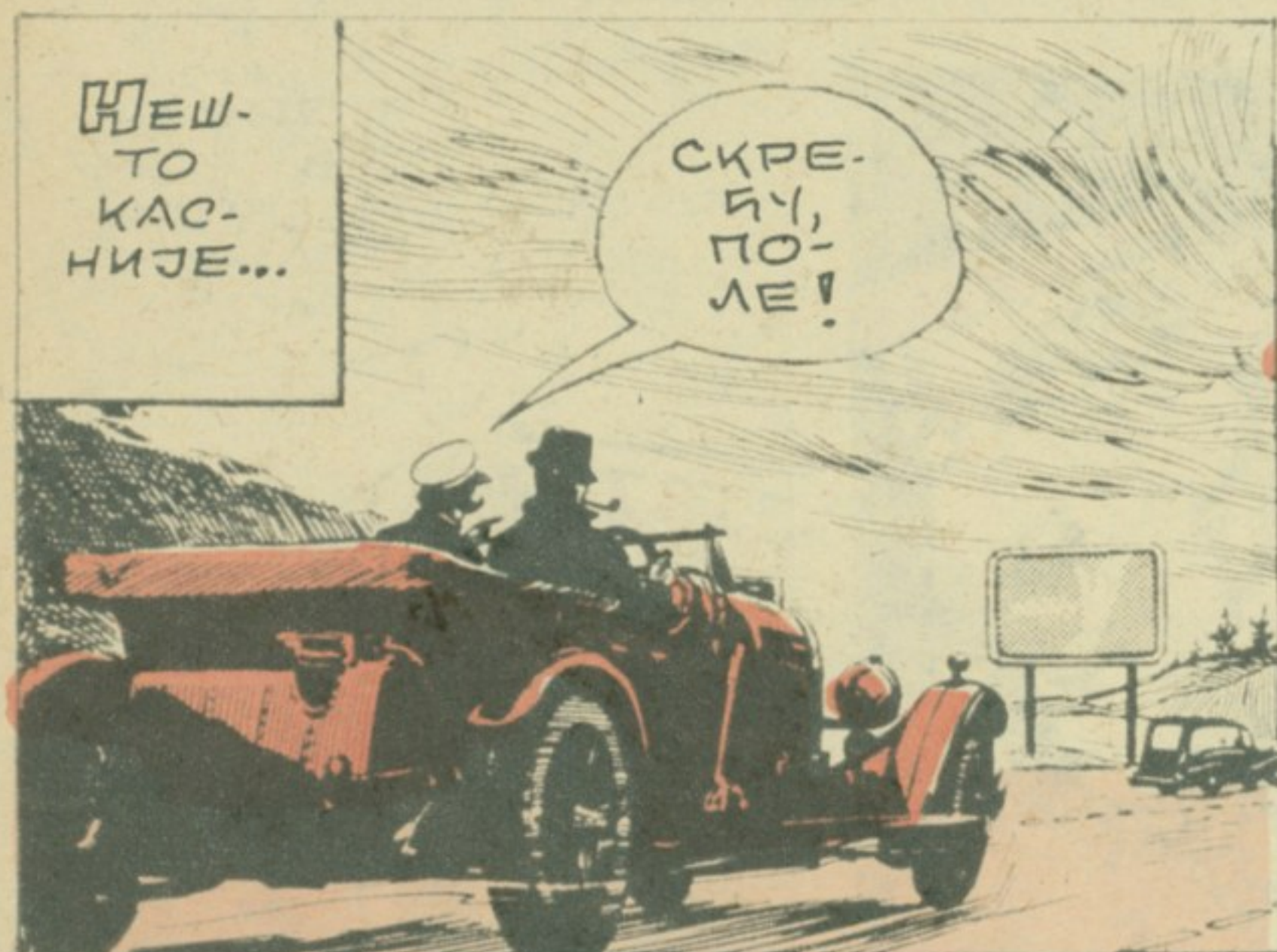
НЕ МОГУ ВАМ
ПОМОЋИ!
НИКАД
ЗА ЊЕГА
НИСАМ
ЧУО!

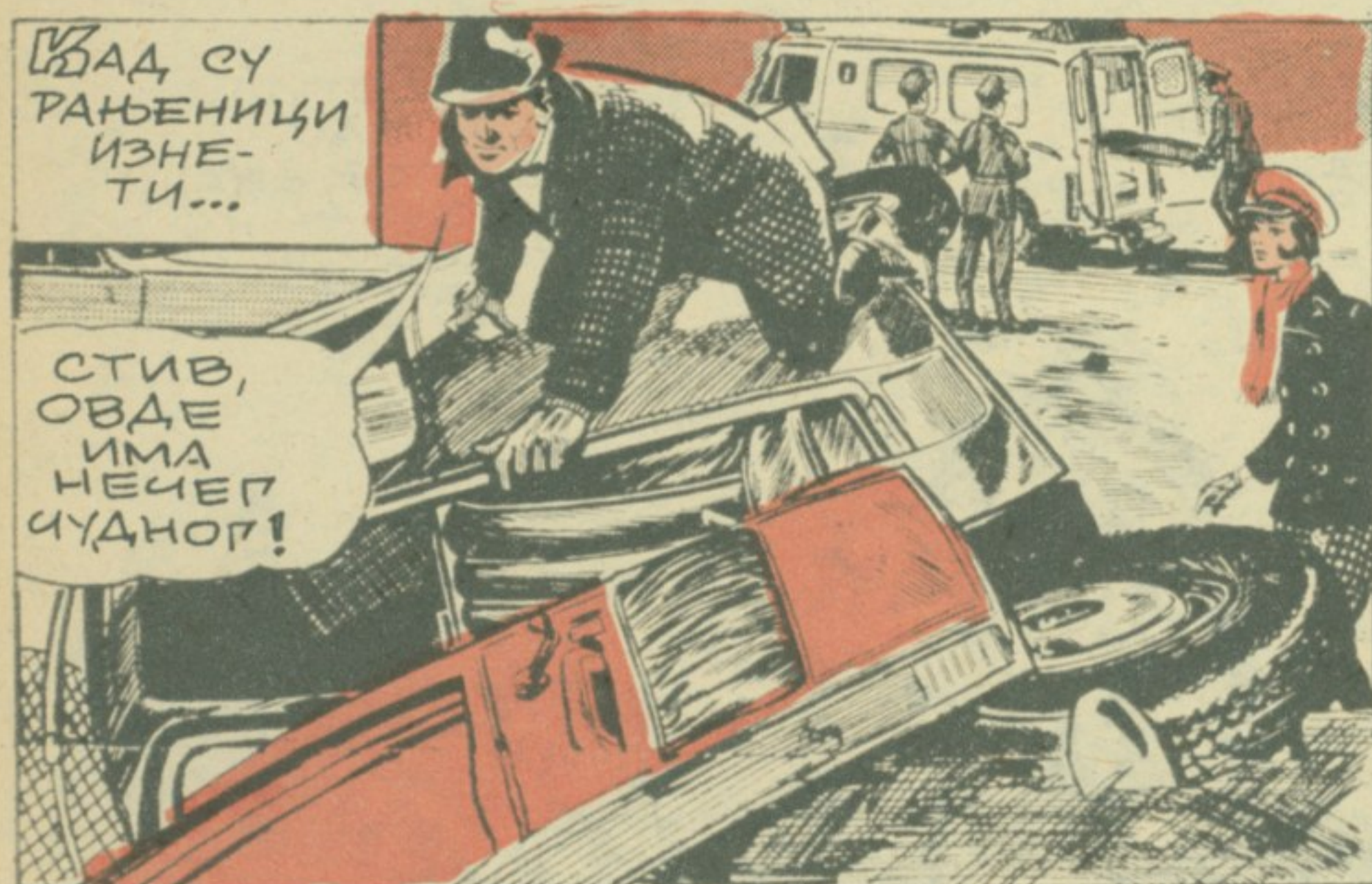
АЛ'КАД КАЖЕТЕ
ДА ОН ИМА
МОЈ БРОЈ... ИПАК
ЋУ ПРОВЕРИТИ
У МОМ НОТЕСУ...
ПОРЕ У
КАНЦЕЛАРИЈИ!

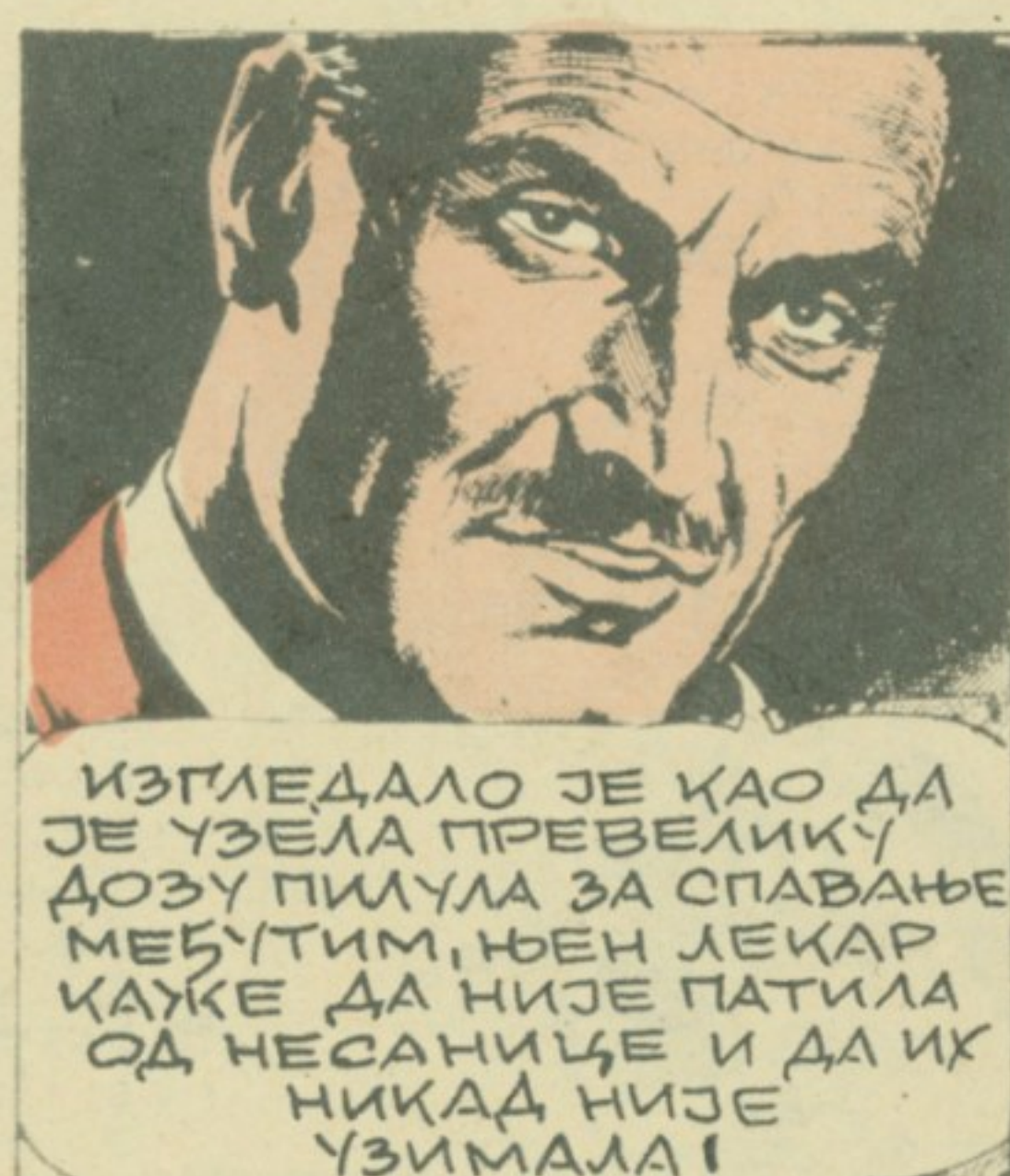

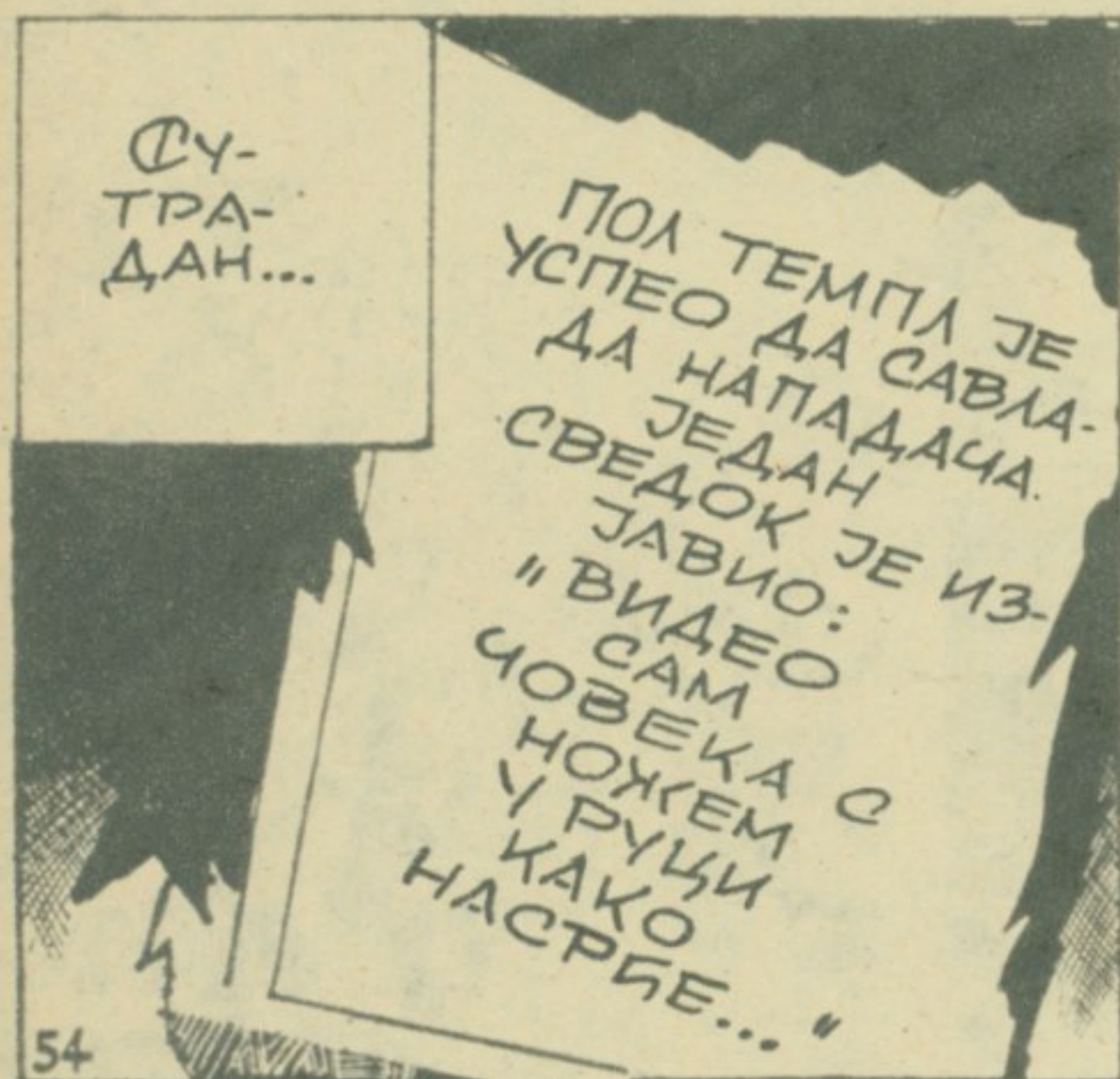

Вос-
пер
је
прис-
тао...

... ПУСТИО
ЈЕ
ШАЧИЈА...

ЖАО МИ ЈЕ, ЛУТКИЦЕ!
МОРАМ ДА ТЕ НАПУСТИМ!
ХВАЛА НА РАЗГОВОРУ!

УПРАВО
САМ СПАЗИО
ЈЕДНОГ
СТАРОГ
ПРИЈАТЕЉА!

ХВА-
ЛА,
ПРИ-
ЈАТЕ-
ЉУ!

ПЛАВИ
ВЕПАР

ШАЧИ... ИДЕ
НА ШАШИЦУ У
СВОЈУ ОМИЉЕНУ
КРЧМУ!

НЕКЕ
ТИ
ПРИЈАТИ...
КЛАДИО
БИХ
СЕ!

У РЕДУ
ЈЕ,
ИНСПЕКТОРЕ!
ДРЖИМ
ГА НА
ОКУ!

У
КРЧМИ...

БЕОИ, ПАЗИ КО
УЛАЗИ!
ИЗДАЈНИК
ШАЧИ!

УБИ ЗА
ЊИМ! И ДА
МОТРИШ
НА ЊЕГА
И ДА ГА
ЗАШТИТИШ!

ШТА
БЕМО
КА-
ПУТА-
НО?

ПРЕПУСТИ
ГА МЕНИ...
А ТИ
ТЕЛЕФОНОМ
ОБАВЕСТИ
МОЈКЕ!

ТИ?
МИСЛИО
САМ
ДА
СИ У
ЗАТВОРУ!

А ЗАШТО
ТИ НИСИ
ТАМО?
ЦИНКАРИО СИ
НАС,
А?

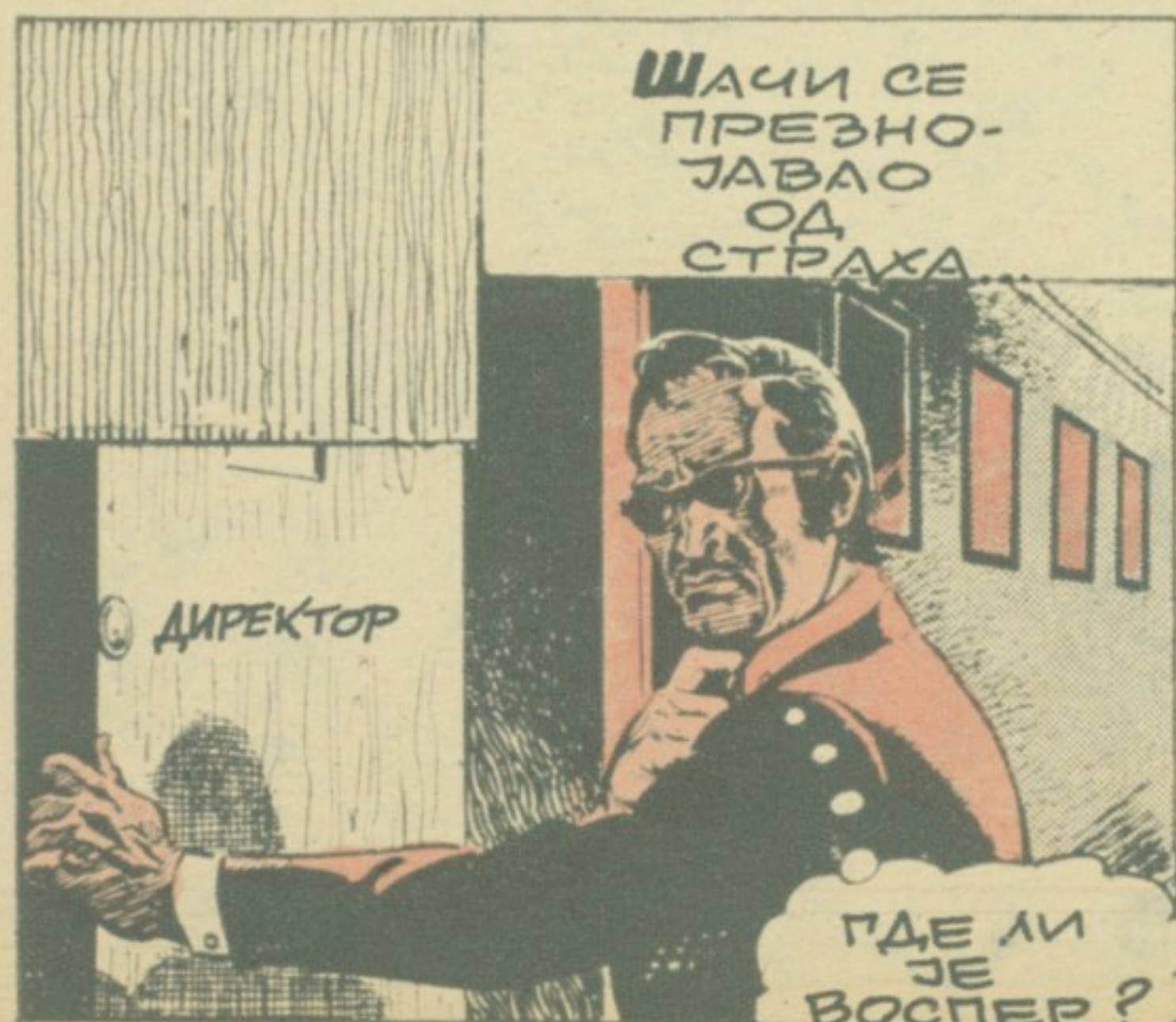
ДОБИ ДА ПОПИЈЕМО
И ПОРАЗГОВАРАМО!
А КАД ОСТАЛИ
СТИГНУ ОНДА БЕМО
СТВАРНО ДА
ПРОСЛАВИМО!

САД
ТРЕБА
ОТВО-
РИТИ
УШИ!

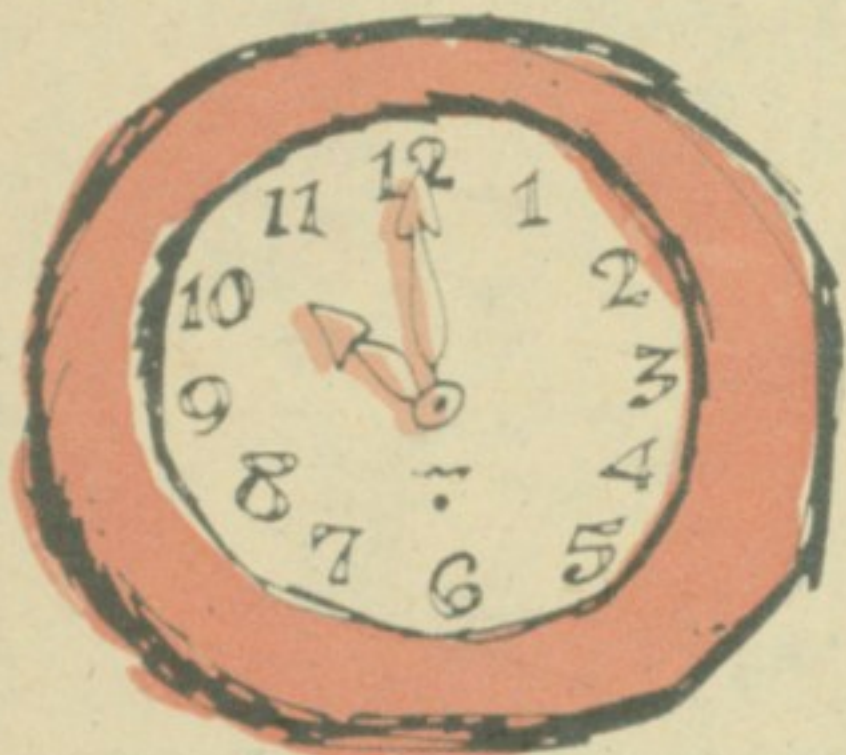

Денис: ТАЈМ- АУТ

МИЦКО

ПОРОДИЦА БЕЗВЕЗИК

ТАТА БЕЗВЕЗИК
НАШАО ЈЕ
ЧИОДУ
МОЖДА
ЋЕ ЗАТРЕ-
БАТИ...

ЕВО ТИ
ЈОШ ЧИОДА!
БАКА НЕШТО
ШИЈЕ
ПА ИХ ЈЕ
ПО ЦЕЛОЈ
КУКИ!

НИКАД НИШТА
НЕ БАЦАЈТЕ! ЈЕД-
НОГ ДАНА
СВЕ
ДОБРО
ДОБЕ!

ТАКО...

ПО-
ПЛЕДАЈ
ШТА
САМ
НАШО
НА
БУРЕ-
ТУ!

И ТО
МОЖЕ
ЗАТРЕБА-
ТИ!
ОДНЕСИ
НА
ТАВАН!

ВАСНИЈЕ...

БАШ
СУ
ДЕЦА
ВРЕД-
НА!

ТАВАН
ЈЕ
ПУН...
А И
СОБЕ!

ТАТА,
ПО-
ПЛЕ-
ДАЈ!

УСКОРО...

НЕ
МОГУ
ДА
НАБЕМ
ШПО-
РЕТ
ИСПОД
ТОП
КРША!

ОДОУ
ЈА
МАЛО
ДА
ПРОЦУ-
ЊАМ!

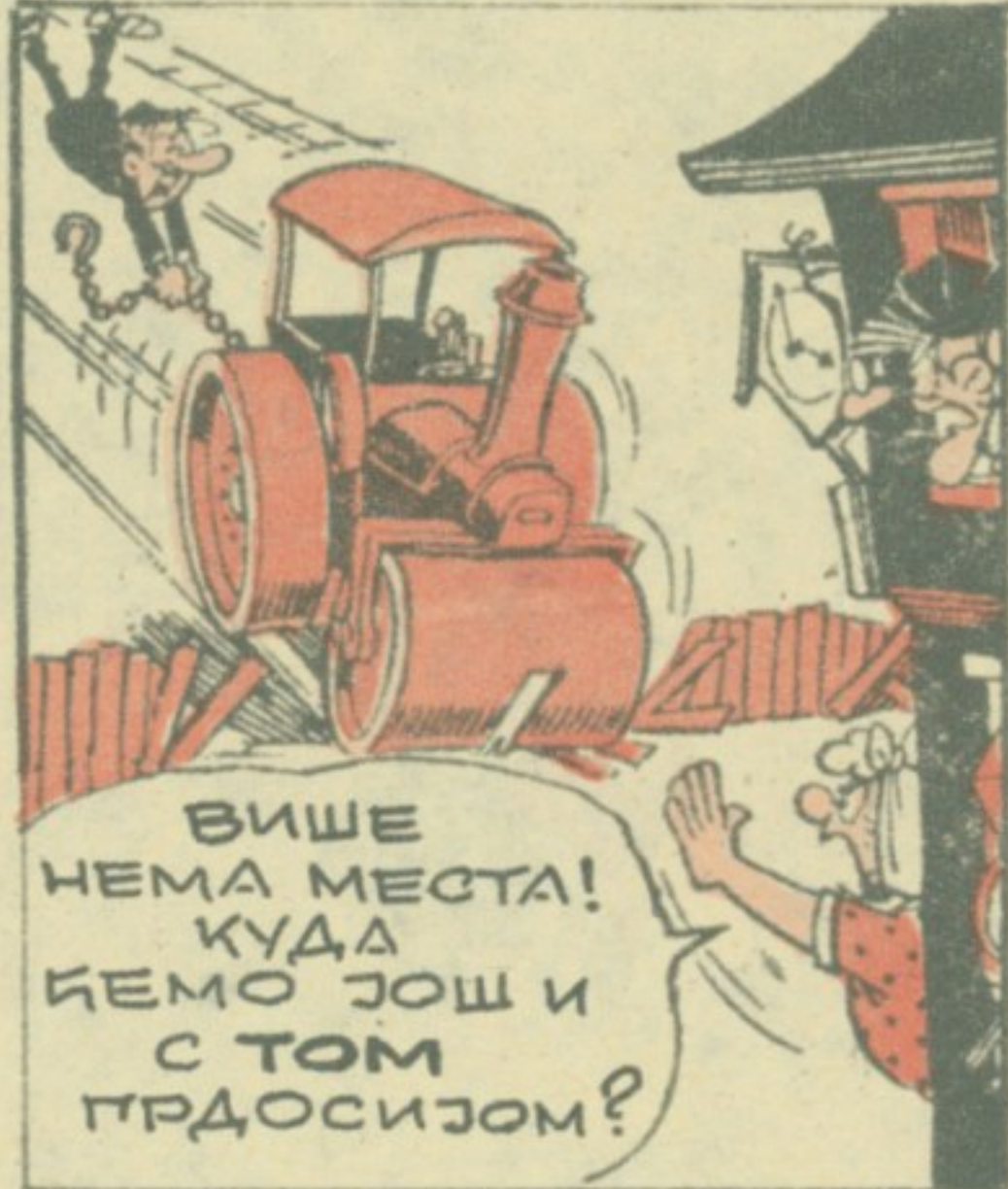
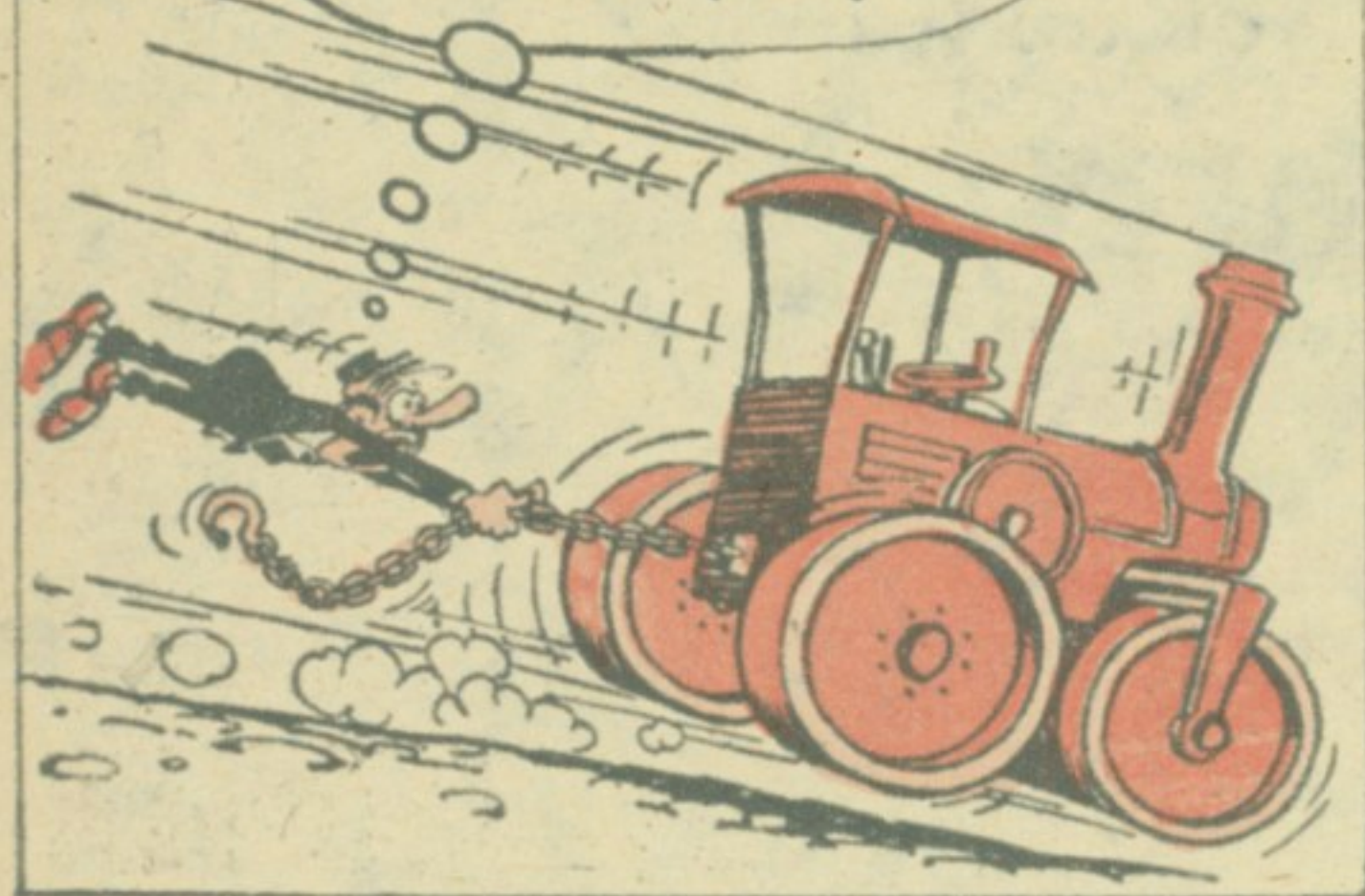
АХА!
ДОБАР, ЈАК
ЛАНАЦ!
МОЖЕ
ЗАТРЕБА-
ТИ!

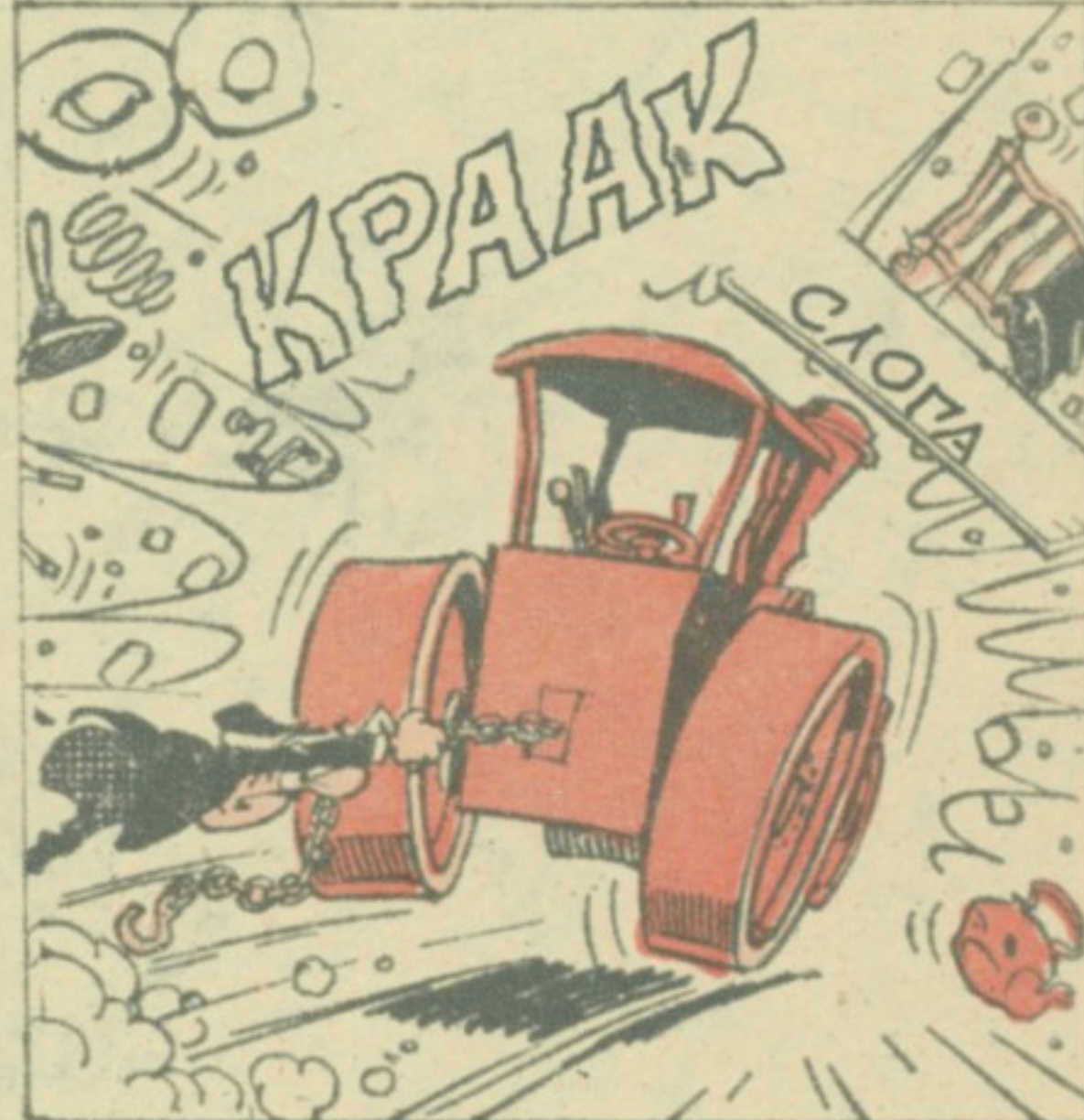
ХЕЈ!
КО
ПА
ТО
ВУЧЕ!

ОК! ПА ЊИМ ЈЕ
БИО ВЕЗАН
ВАЉАК... ДА СЕ НЕ
ОТКОТЉА
НИЗБРАО!

ВИШЕ
НЕМА МЕСТА!
КУДА
ЋЕМО ЈОШ И
С ТОМ
ПРДОСИЈОМ?

ГДЕ СУ
МОЈЕ
ДРАГОЦЕ-
НЕ
СТАРИНЕ?

КОД
СУ-
СЕ-
ДА!

ИМАО СИ ПРА-
ВО! ОВЕ СТВАРИ
ЋЕ НАМ
ДОБРО
ПОСЛУЖИТИ!

ПОТКОВИЦЕ
ДОНОСЕ СРЕЋУ...
АЛ' САД НЕ МОГУ
ДА СЕ ЗАДР-
ЖАВАМ ДА
БИХ ЈЕ
ПОДИГАО!

У ИДУЋЕМ БРОЈУ КОМПЛЕТАН СТРИП: ВЕСНА И ГАНГСТЕРИ

УШИЛИ СМО БАБЕ

**БАТИНЕ
КОЈЕ
СЕ
ПАМТЕ**

**ЖЕНЕ КОЈЕ СУ СЕ ПРВЕ
ДИГЛЕ СА МОЛИТВЕ ПО-
ВУКЛЕ СУ ЗА СОБОМ И
ОСТАЛЕ. НАСТАЛО ЈЕ ГУРА-
ЊЕ, САПЛИТАЊЕ И ВРИСКА.**

Све оно што је Зоран желео и чинио ја сам веровала да тако треба да буде. Пратила сам га послушно свуда као сенка, јер с њим се увек нешто догађало: кад је измишљао игре у нашем великом дворишту у Обреновцу на које се настављао школски парк, кад смо одлазили на Саву или завиривали у цркву.

Црквена порта, наше омиљено место, налазила се одмах преко пута наше куће, па смо често помагали црквењаку да је очисти а он нам је заузврат давао остатке свећа од којих смо код куће правили илуминације. Тако смо успоставили добре односе с црквењаком и он нам није забрањивао да се мувамо око, што смо највише волели пред ускрс, на велику недељу кад се у цркви држе поподневне службе а људи клече са свећама у рукама.

Једне недеље уочи Ускрса Зоран ми је рекао да обучем кецељу и испод ње ставим клупко канапа, па да идемо у цркву. Нисам знала шта ће му то, али послушала сам. Кад смо кренули, он ми је показао велику иглу за шивење јоргана.

— Шта ћемо тамо с тим да радимо? — упитала сам.
— Видећеш! Клећаћемо као и остали — рекао је Зоран.

Весело поскакујући пожурила сам за њим.

ОДМОТАВАЈ, ОДМОТАВАЈ!

Људи су већ били ушли у цркву и служба је почела. У огромној полумрачној просторији са високом таваницом и фрескама по зидовима мирисало је на свеће и тамјан. Све је то, са поповим појањем и оним „амен“ које се повремено чуло из многобројних грла, стварало неку мистичну атмосферу. Гледала сам радознао и слушала кад ме Зоран повуче за рукав.

— Хајде, клекни!

Пошли смо мало напред и спустили се између неколико жена које су клечале у широким, свечаним сукњама. Нико није обраћао пажњу на нас.

— Дај ми сад канап! — шапнуо је Зоран.

Напишала сам крај канапа на клупчету испод кецеље и додала га Зорану.

— Одмотај још мало — рекао ми је док је увлачио канап у иглу. — Кад ја пођем напред, ти хајде за мном и одмотавај...

Тек тада сам схватила зашто су Зорану били потребни канап и игла: једном руком бешумно је подигао крајичак сукње неке жене која је клечала испред нас и провукао кроз њега иглу са канапом.

— Одмотавај, одмотавај — шапутао је и вукао канап кроз сукњу скупљају-

ћи га затим у руке да се не замрси. Тада се померио до друге жене, ухватио за крај њене сукње и почео да провлачи иглу и канап.

У почетку сам била збуњена оним што је Зоран радио, али, мало-помало, постало ми је забавно.

ПОЧЕЛА ЈЕ ПАНИКА

Зоран је знао да ће служба још да потраје и није се журио. Полако се мицао на коленима од једне жене до друге и, док сам га

ја послушно пратила, провлачио канап кроз сукње.

— Шта се ту мувате, децо! — обрецнуо се одједном неко.

— Ништа... — слегао је Зоран раменима.

Примирили смо се неколико тренутака, а онда полако кренули даље. Кад смо стигли до првог реда, поп Зока се загледао у нас. Откриће нас, помислила сам, али он се само крајичком усана осмехнуо и наставио службу. Наши родитељи, обоје учитељи, нису били побожни па се поп сигурно обрадовао што у цркви види бар нас, децу — закључила сам касније.

— Зоране, нема више канапа — рекла сам тихо брату.

— Добро је, сад ћемо на-
зад.

Сад су сукње више од половине жена у цркви биле ушивене једна за другу. Зоран и ја смо се шуњали према излазу, а онда у једном ћошку нестрпљиво чекали да се служба заврши. Напољу се већ смркло и у цркви је било још мрачније.

Није прошло дуго а настала је паника. Жене које су се прве дигле повукле су за собом и остале и почеле да се заплићу не

схватајући шта се то догађа. Цркву је испунила вриска и узвици: Сапела нас нечастива сила.

Док је поп, и сам збуњен, покушавао да умири жене, Зоран и ја смо журили кући.

— Ником ни речи! — рекао ми је. Ја сам климнула главом и одржала обећање.

ТО ЈЕ ОНАЈ УЧИТЕЉЕВ

Дуго се по Обреновцу те, 1927, године причало о овом догађају у цркви. Људи су имали обичај да за сваки деџи несташлук кажу:

— То је сигурно онај учитељев урадио!

Иако је у Обреновцу у то време било више учитеља са децом, знало се на кога се мисли — на мог старијег брата Зорана. Али, зачудо, овог пута нико није посумњао на њега. Ко би могао да помисли да један дванаестогодишњи дечак може да изазове такву пометњу у цркви.

Касније се заборавило на то, дошла је друга година и опет се приближавала велика недеља и ускрс.

На велику недељу Зоран и ја смо већ имали припремљену јорганијску иглу и клупче канапа. У цркви је било све као и прошли пут. Али, сада се једна старица, коју је Зоран за време покладе уплатио с маском на лицу, досетила.

— То је онај учитељев!

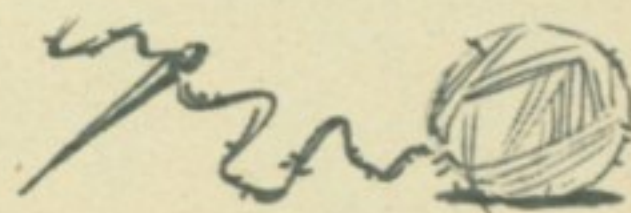
Људи нису много нагађали, знали су да је то могао да уради Зоран и нико други. На мене нису ни обраћали пажњу.

Кад је поп дошао нашој кући и све испричао мајци, и њој је било јасно да је то Зораново дело.

— Јеси ли, Зоране? — упитала се љутито спремна да навали штапом на њега. Зоран је ћутао.

— Јесмо! Ја и Зоран смо носили канап и иглу у цркву — умешала сам се бојажљиво желећи да примим на себе део Зоранових батина.

Мајка се разбеснела и ту, пред попом почела да нас удара чим је стигла. Ја иначе нисам добијала батине, па су ми ове биле страшне. Драла сам се из свег гласа, а Зоран по обичају није чак ни писнуо.

И данас, кад Зорана одавно нема (погинуо је у рату), није ми јасно да ли се оног с јорганијском иглом и канапом сам досетио или је негде прочитао.

Каћа Виторовић,
Београд

Док је поп, и сам збуњен, покушавао да направи ред у цркви, Зоран и ја смо пожурили кући.

УЛИЦА
ЛУЦКАСТИХ
БР. 13

ДОБРО,
ДОБРО...
ПЛАТИЋУ!
ХЕ! ХЕ!
ХЕ!

УВЕК ИСТА
ПЕСМА! ПЛАТИ
САМО ОНОМЕ
КО МУ РАЗВАЛИ
ВРАТА... А МИ
ЛЕПО ВАСПИ-
ТАНИ УВЕК
ИЗВИСИМО!

ПИНГ!

ГЛЕДАЈ, ПАДОБРАН!
МАЗНУО САМ ПА-
ДОБРАН!

ДА, КОМШИНИЦЕ! ДО-
ШАО САМ ЗБОГ ОНОГ
ЦРНОГ ЗМАЈА КОЈИ СУ
ВАША ДЕЧАЦА ЈУТРОС
НАПРАВИЛИ!

НИШТА ТО НИЈЕ!
У ОВОМ ЛИФТУ ТО
СЕ СВАКОДНЕВНО
ДОГАЂА!

ДА, МОЈА НОВА МАЦА
СТРАШНО ЈЕ ЖИВАХНА!
А ОТКУД ЗНАШ?

ШТА СЕ ЧУДИТЕ? ПА У
ОГЛАСУ ЈЕ ЛЕПО ПИСАЛО
ДА СОБА ИМА АПАРАТ ЗА
ГАШЕЊЕ ПОЖАРА!

МАМААА!

ПА? ЈЕСТЕ ЛИ СЕ
УВЕРИЛИ ДА ЈЕ МОЈА
ОВЦА КРАТКОВИДА?

ЈЕ Л' ТО ТА "ВРХУНСКА
ЗАБАВА" УЗ РУЧАК КОЈУ
СТЕ НАМ ОБЕЊАЛИ?!

БРРРОЛОМ
БЛОМ

НИШТА, НИШТА! САМО
ВИ ИДИТЕ НА КАСУ...
ОДМА! КУ ВАМ ДОНЕ-
ТИ КИЛО ТЕЛЕТИНЕ!

НАСТОЈНИК

...А ОВО
ЈЕ ИЗЛАЗ У
СЛУЧАЈУ
ПОЖАРА!

pm
F. Thorne

По доласку у Југославију, Крижај се наставио у Љубљани. Живео је у једној скромној собици испод Љубљанског града. На све стране је тражио посао али није могао да га добије. Наде да ће у својој земљи наћи срећу полако су се губиле.

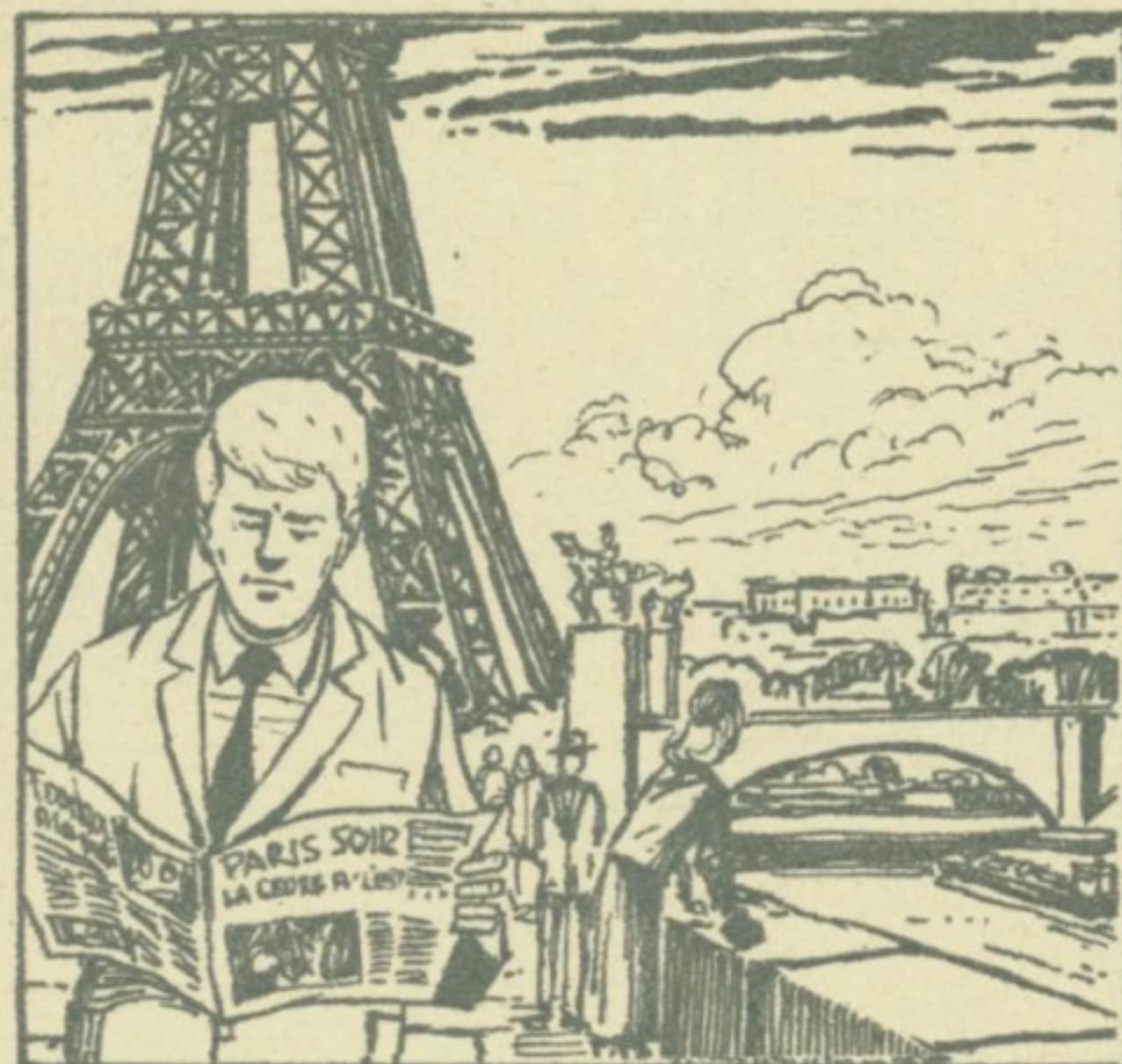
Уместо посла чекало га је разочарање: у љубљанској полицији отворен је досије о њему као присталици комуниста и човеку опасном по државу и поредак. И зато за Крижаја, Словенца и емигранта из Италије у Краљевини Југославији није било хлеба и слободе.

Југословенски агенти непрекидно су му били за петама. И римска полиција, преко својих поверљивих људи, свакодневно је извештавана о кретању бившег pilota из „Ескадриле смрти“ јер се сматрало да би у случају рата Крижај могао да буде за Италију веома опасан противник.

Међутим, полицијски надзор није могао да га спречи да успостави везу са напредним југословенским покретом. Полиција није имала доказе потребне за његово хапшење али су га због „сумњивог“ понашања, ипак протерали...

... прво у Лозницу код Шапца, а затим у Љешницу у Мачви и Вјељину у Семберији. У прогонству је остао до 1934. године. Када се вратио у Љубљану опет није могао да добије посао. Када је Франко угрозио слободу Шпаније, Крижај одлази у Париз тобож на Светску изложбу.

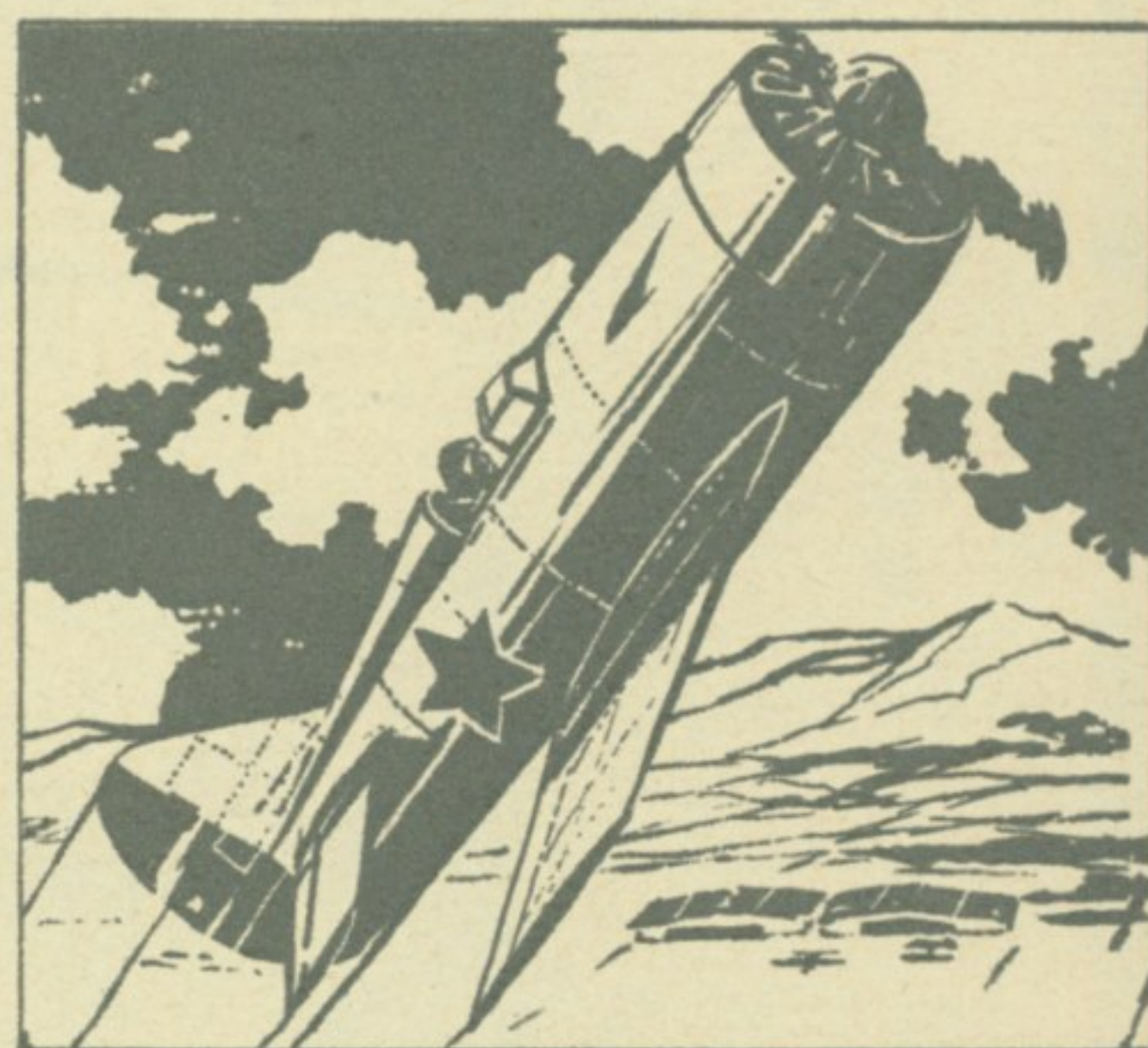
У Паризу је одмах ступио у везу са италијанским социјалистима који су ту живели. Одмах су га повезали са војним представницима републиканске Шпаније који су организовали пребацивање добровољаца у Шпанију. Пријавио се без размишљања јер је борба за слободу била и његова борба.

Са групом будућих припадника интернационалних бригада шпанске републиканске војске кренуо је у Шпанију где је народ већ крварио. Прелазак преко Пиринеја био је тежак. Границу су прешли неопажено и пешице.

Горео је од жеље да се упусти у борбу са Италијанима који су поробили његов зачијај а сада су похитали Франку у помоћ. Зато је на питање команданта ескадриле када је последњи пут летео, не трепнувши одговорио: „Пре два месеца“ иако је то било пре четири године.

Добио је авион на коме ће летети. Иако ту врсту апарата никад дотада није видео, на брзину је погледао инструменте, дао гас и узлетео на пробни лет. Слетео је беспрекорно, недалеко од чланова комисије који су били више него задовољни новим пилотом. Примљен је у републиканску авијацију.

ТАЈНЕ БАЧКОГ СРЦА

Било је то тачно пре четири године, за време зимског распуста. Ишла сам тада у први разред средње школе. Зима сува, хладна, са тек понеком пахуљицом и, наравно, веома досадна. Једног дана сретнем другарицу која ми предложи да идемо на клизање. Нисам имала клизаљке али је она успела да ми их набави.

Првих неколико дана клизања стално сам падала и враћала се кући пуна модрица. И те суботе смо дошле на клизање. Чим сам стала на лед угледала сам њега. Стајао је на средини клизалишта са школским другом. Била сам узбуђена, нисам могла да се смирим. Осећала сам се некако чудно, као никада до тада. Било ми је јасно да сам се заљубила у младића кога нисам ни познавала. Нисам веровала у љубав на први поглед, а ипак ми се баш то догодило.

ВРЕМЕ ЈЕ ДОБИЛО КРИЛА

Док сам се клизала нисам скидала поглед с њега, док он није ни обраћао пажњу на мене. Био је доста старији од мене, па није ни чудо што ме није гледао, јер шта би и могао да

Упорно сам га гледала и ко зна по који пут пала баш пред њим. А он се правио да ме и не примећује.

да одемо на клизалиште у Дунавски парк, али моја другарица није хтела ни да чује и тако смо ипак отишле на „Партизан“!

За све време док смо се клизале ја сам била нерасположена, осећала сам се као да ми је неко нешто узео, нешто моје што ми је драго. Изгубивши већ сваку наду да ћу га видети скинула сам клизаљке и пошла према излазу. И у том тренутку угледах њега како стоји и чека ме. Била сам толико изненађена и срећна, срце је почело јаче да ми лупа да сам остала нема, нисам имала шта да му кажем. Речи би тада биле заиста сувишне.

СУСРЕТ НА УГЛУ

Допратио ме је до куће. Договорили смо се да се сутра опет видимо на клизању. Међутим, време је нагло отоплило и од клизања није било ништа, јер у то време у Новом Саду још није било вештачког леда.

ЗАЉУБИЛА САМ СЕ У БРКОВЕ

нађе на једној балазици. Имао је крупне смеђе очи, коврцаву косу али оно што је нарочито привукло моју

пажњу били су — његови бркови. Лепи бркови какве нико тада није имао.

Била сам упорна у сво-

јој жељи и настојањима да му покажем како ми се свиђа. Та моја упорност је најзад уродила плодом.

Пришао ми је кад сам ко зна по који пут пала и понудио да ми покаже како се клиза. Пристала сам сва пресрећна. Али, од тог тренутка време као да је добило крила. Време за клизање је истекло, клизалиште се затварало.

Док сам скидала клизаљке и облачила ципеле зажелела сам да ме отпрати до куће. Како сам само била срећна кад ми је он то и предложио! На жалост, ставала сам близу клизалишта па нисмо стигли готово ни реч да проговоримо. Он је нешто и причао док сам ја онако узбуђена ћутала као заливена. Ипак, договорили смо се да се сутра опет нађемо на клизању. Од среће и узбуђења те ноћи дуго, дуго ни сам могла да заспим. Сутрадан сам одмах после ручка, опет са другарицом кренула на клизање. Али, док смо пролазиле поред клизалишта у Дунавском парку видела сам га како се тамо клиза мада смо се јуче клизали на клизалишту спортског центра „Партизан“. Ја сам хтела да са-

И све до краја распуста мраз више ниједном није стегао. Била сам изгубила сваку наду да ћу га икад више видети.

Почело је и друго полугодишта, а ја још нисам заборавила младића са брковима. Онда смо једног дана губили један час и ја сам изишла да за то време купим неке ствари за школу. Док сам на једном углу чекала да прође један аутомобил да бих могла да претрчим на другу страну, угледала сам те дивне, крупне, смеђе очи и оне исте бркове у које сам се заљубила. Видео је и он мене. Пошто смо обоје журили, само ми је рекао да га увече чекам у 18 часова на том истом месту. Ја сам, наравно, дошла и од тада се више нисмо ни раздвајали.

Недавно смо прославили четворогодишњицу познанства, а ускоро ћемо прославити и други рођендан нашег детета.

Љиљана Велимировић,
Жарка Васиљевића 19
21000 Нови Сад
(Хонорар 250 динара)

НАЈЛЕПША ЉУБАВНА ПЕСМА

Угугла

Кад јутро сеоско по трњу се осеће
и сунце ти заруди на недрима,
и роса на доје ноће ти се прости,
а талас јесе тирами бедрима —
девојко, чуј,
са твојим срећом ме бедрима,
да срећан и бедар буде ми дан!

Кад ветар источни зашуми по трнама
и сунце златно по коси ти протисне,
а бедри твојим заоре се остранима —

девојко, чуј,
нек талас песме твоје мене талије,
да чашу дисања бедри јутра долије,
да срећан и бедар буде ми лов!

Па кад се вратим под ноћ тинх-шумору
са далеких твојих њива,
и заћекнем те крај омишља шумору —
девојко, чуј,
подарићу ти сав плод своја мисања
и цело вече осмеха и ћутњања,
да бедра и блато буде ти ноћ.

Велимир Живојиновић — Massika
(1986—)

Don
BARRY

ФЛАШ ГОРДОН

ОТРОВНЕ СТРЕЛЕ

ЗАБАВНИКОВ КВИЗ

Ако желите да проверите своје опште знање, овај квиз ће вам у томе помоћи. На свако од ових питања дата су по три одговора од којих је само један тачан. Ако сте успели да их пронађете, честитамо! А ако пак нисте свезналаца, одговори су ту, у дну стране.

1. Област око Јужног пола прекривена вечним снегом и ледом зове се:

- а) Арктик
- б) антрацит
- ц) Антарктик

2. Дрво из фамилије лептирњача, пореклом из Северне Америке, лепо мирише, од њега се добија мед и назива се:

- а) липа
- б) багрем
- ц) мимоза

3. Лимени дувачки инструмент добио је име по једном делу тела неких животиња. Зове се:

- а) труба
- б) рог
- ц) кларинет

4. Јак, биљни отров, алкалоид. Стара индијанска племена су њиме натапала врхове стрела у рату и лову. Име му је:

- а) арсеник
- б) цијанкалијум
- ц) кураре

5. Млин који искоришћава снагу ваздушног струјања. То је:

- а) воденица
- б) ветрењача
- ц) ветровка

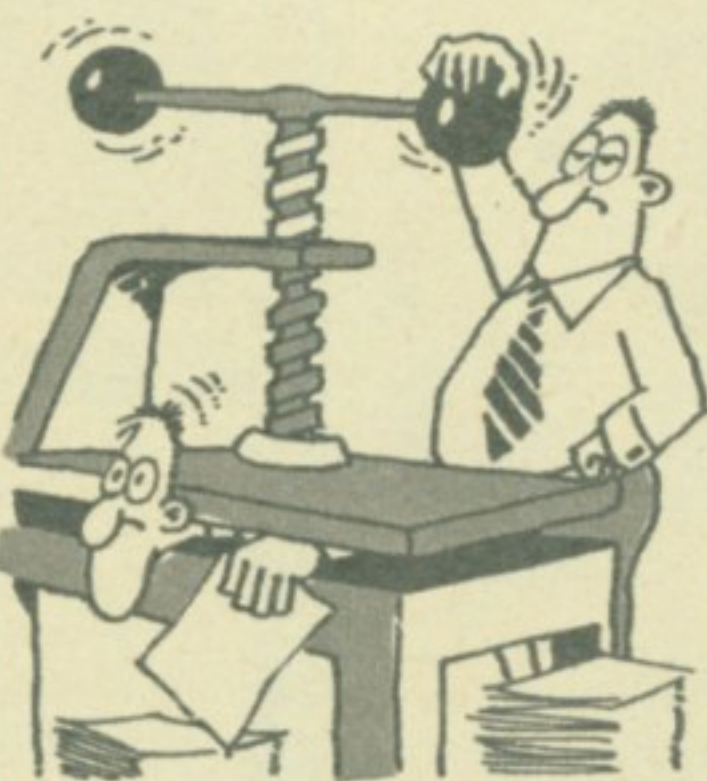

6. Механички музички инструмент који свира окретањем ручице назива се:

- а) вергл
- б) цу-боко
- ц) музичка кутија

7. Вештина умножавања, отискивања на папиру помоћу нарочите пресе, слика, цртежа и текстова назива се:

- а) монографија
- б) литографија
- ц) биографија

8. Његово име везано је за развој аутомобилизма. Године 1862. основао је фабрику аутомобила у Немачкој. То је:

- а) Фолксваген
- б) Мерцедес
- ц) Опел

9. Митско шумско божанство с човечијим телом, козјим ногама и роговима на глави. Име му је:

- а) Трол
- б) Пан
- ц) Сатир

10. Руски народни инструмент, сличан тамбури, зове се:

- а) бузуки
- б) бенцо
- ц) балалајка

11. Састанак научника неке струке назива се:

- а) конгрес
- б) симпозијум
- ц) колоквијум

12. Стање слично сну изазвано сугестијом друге особе зове се:

- а) синтеза
- б) хипноза
- ц) неуроза

13. Јело састављено од различитог воћа или поврћа назива се:

- а) касато
- б) тути-фрути
- ц) пунч

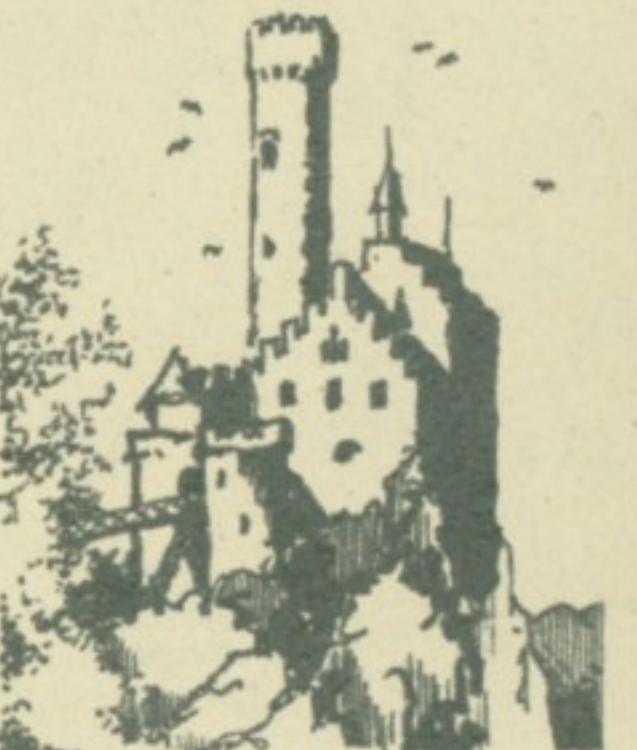
14. Знате ли која је птица постала симбол мира:

- а) лабуд
- б) галеб
- ц) голуб

15. Између Аустрије и Швајцарске налази се једна од најмањих држава на свету. Дворац у њој зове се исто као и држава. То је:

- а) Сан Марино
- б) Лихтенштајн
- ц) Шенбрун

1. Антарктик, 2. багрем, 3. рог, 4. кураре, 5. бенцо, 6. вергл, 7. литографија, 8. Опел, 9. Пан, 10. балалајка, 11. симпозијум, 12. хипноза, 13. тути-фрути, 14. голуб и 15. Лихтенштајн.

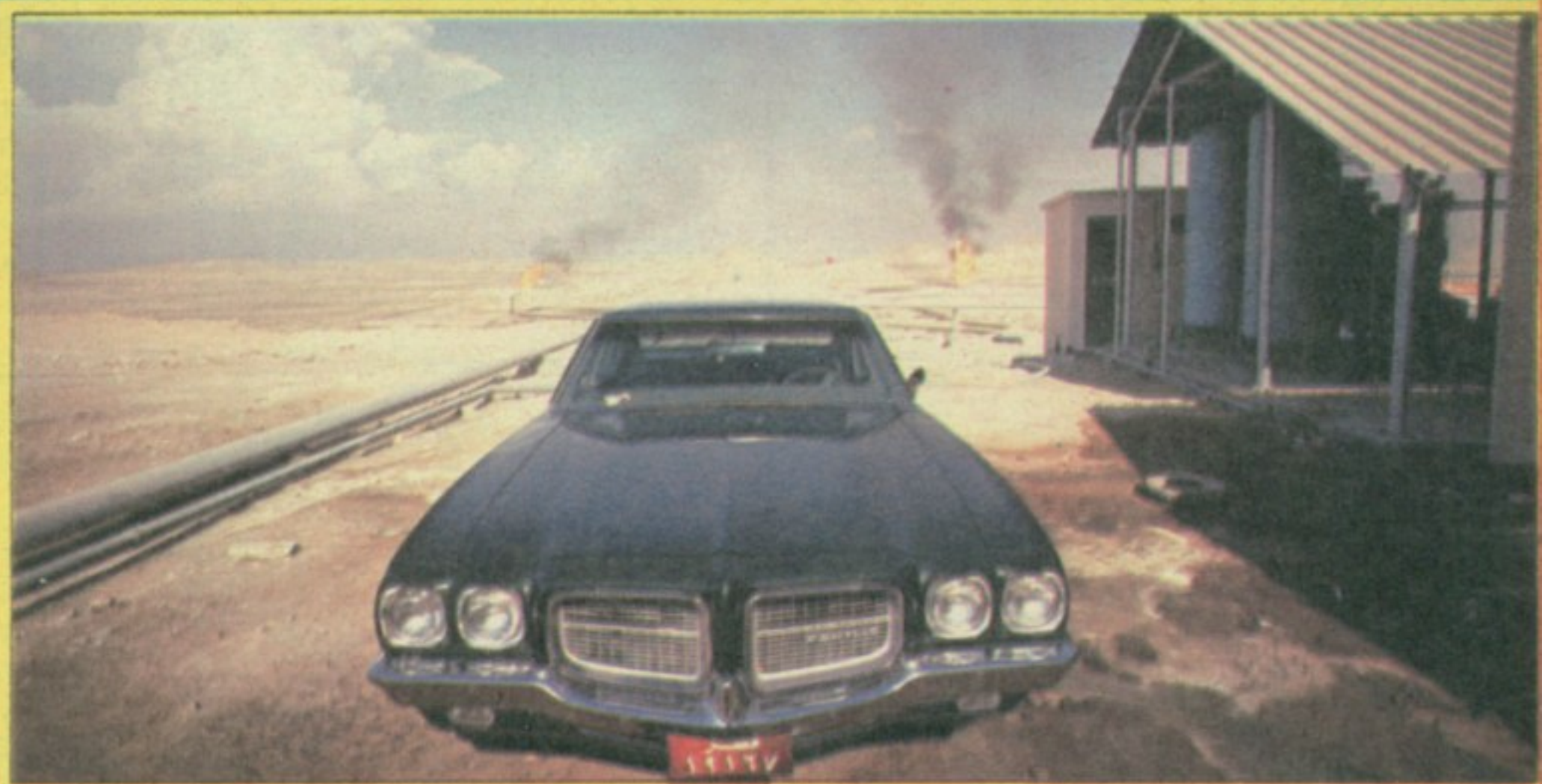
ОДГОВОРИ:

Катар и Бахреин ОВДЕ ИЗВИРЕ ЦРНО ЗЛАТО

ДВЕ МИНИЈАТУРНЕ ДРЖАВЕ У ПЕРСИЈСКОМ ЗАЛИВУ НАЈБОГАТИЈЕ СУ ЗЕМЉЕ СВЕТА

ЛОВЦИ НА БИСЕРЕ — Пре II светског рата Катар и Бахреин живели су од трговине, рибарења и — бисера. Сваке године у јесен стизали су париски јувелири да откупе најлепша зрна природног бисера. У време кад је пронађен први извор црног злата, ловци на бисере налазили су се у тешком положају: нису могли да издрже конкуренцију вештачког јапанског бисера. Међутим, и данас се од јуна до септембра, могу видети људи који роне у Заливу. Занат стар преко 4000 година не заборавља се лако.

За професоре географије и историје то су две државице за које се доскора није знало, непрегледна пустиња равна као длан у којој сунце пржи 365 дана у години. Али, зато нема те петролејске компаније, нарочито сада у време енергетске кризе, која не би пожелела да има удела у коришћењу нафте Катара и Бахреина. Није чудо: ове две земље, заједно са Кувајтом и осталим емиратама Персијског залива, дају више од половине светске производње петролеја! Преко 150 година овде су суверени господари били Енглези, али откако су стекли независност ова два емирата чине велике напоре да имају своју индустрију и своје стручњаке и да не буду само произвођачи сировина.

БАХРЕИН

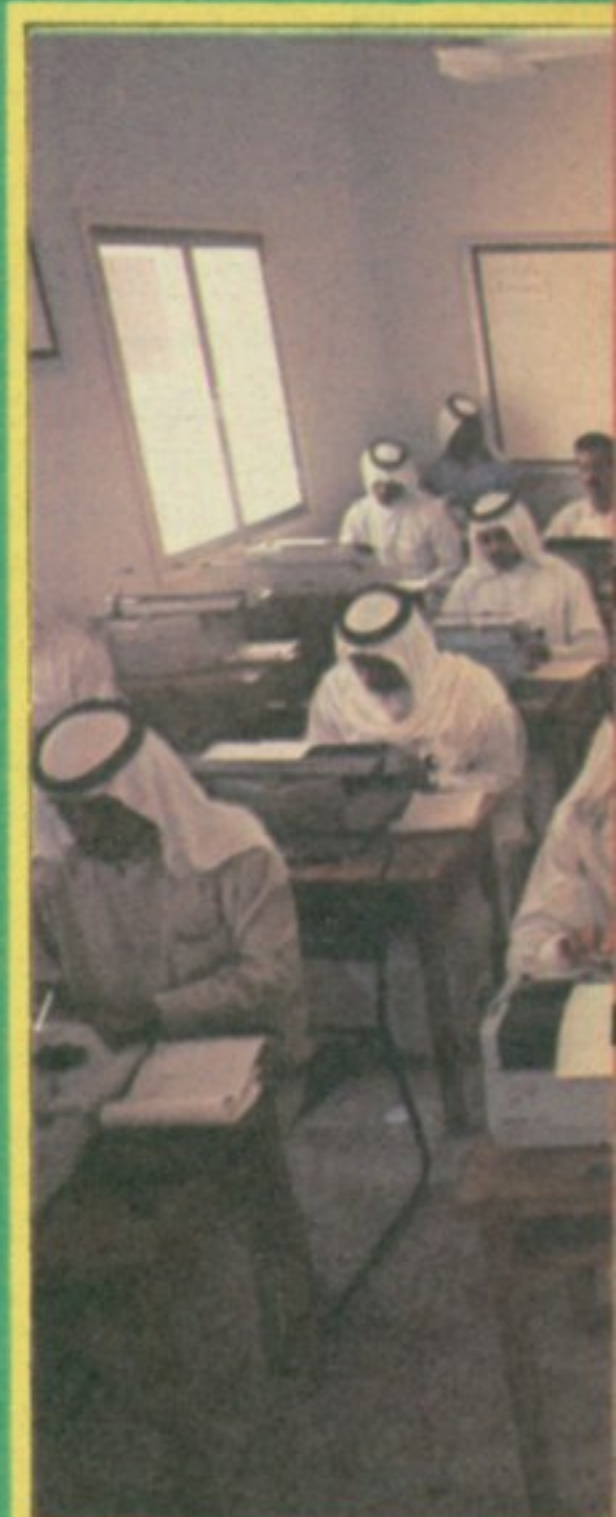
КАТАР

Полуострво: 6500 км²
Главни град: Доха
Становништво: 120.000
Независност проглашена: 1. септембра 1971.

Архипелаг од 11 острва
Главни град: Манама
Становништво: 220.000
Независност проглашена: 14. августа 1971.

ВРАТА ПЕРСИЈСКОГ ЗАЛИВА — Бахреин је још мањи од Катара, али његових 11 острва, нарочито Абу Муса и Тунб који контролишу улаз у Персијски залив, одувек су привлачили туђина. Овај емират производи свега 3,5 милиона тона нафте годишње, али има друге изворе дохотка. Изградио је огромну рафинерију у којој се пречишћава нафта Саудијске Арабије и тако утростручио приход. Захваљујући својим дубоким лукама и међународном аеродрому преко којег иду све линије за Далеки исток и Аустралију, Бахреин има и огромне приходе од царине.

БЕЛО И ЗЕЛЕНО — До 1963. овде је био само песак. Данас се на ауто-путу Манама — Аваил, у срцу пустиње, налази радничко насеље, нови град Исатаун. Мале лепе виле изграђене су у стилу пустињске архитектуре. Свака кућа има башту, терасу, телевизор. Сви грађани имају право на бесплатно лечење. Што у граду има доста зеленила, то је право чудо природе. Захваљујући једном геолошком феномену Бахреин користи воду која се скупља од кише и избија између палми на многим местима на острву.

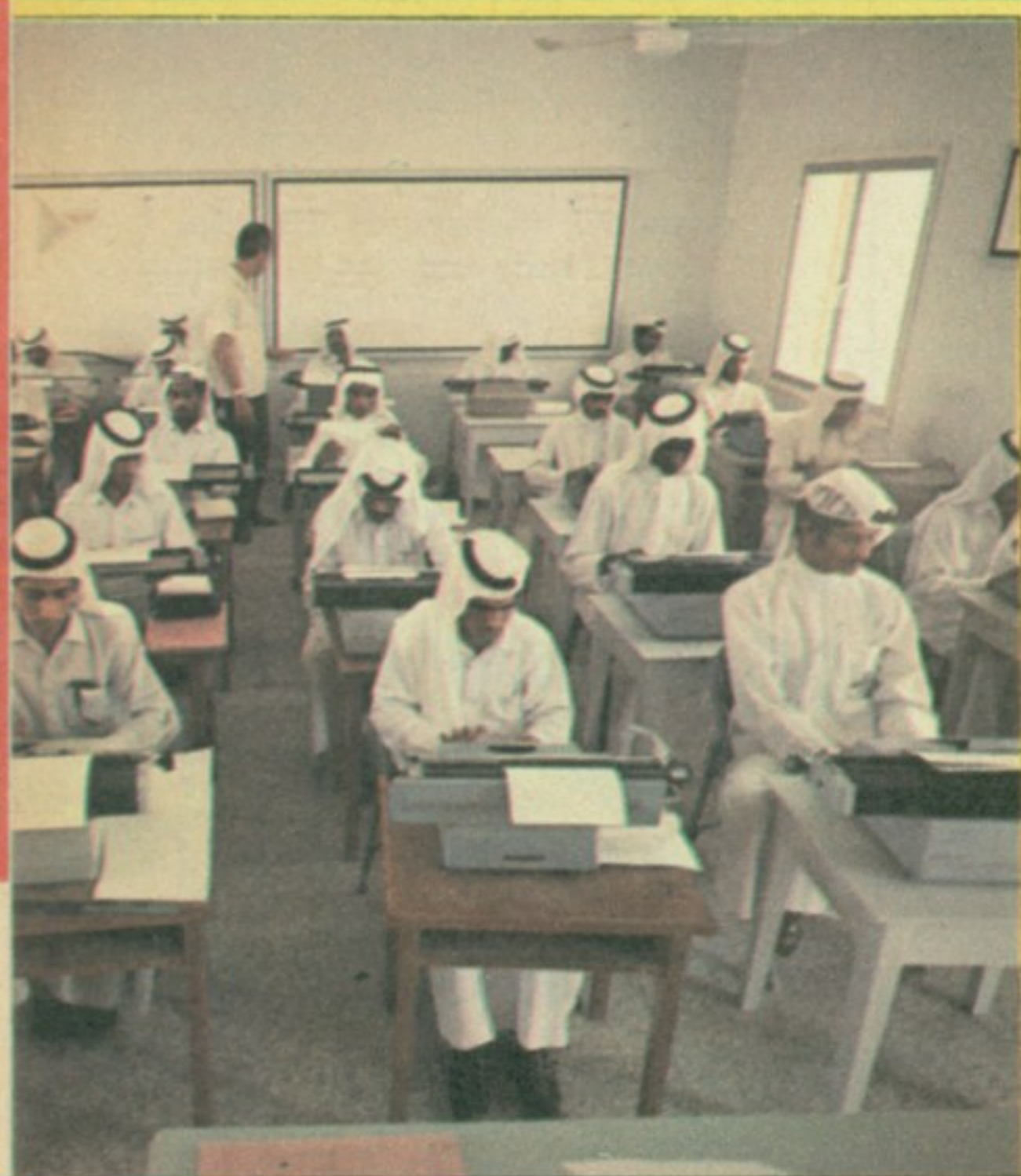

АТО

ОДМАХ ИЗА КУВАЈТА И САД — Иако је петролеј на полуострву Катару пронађен још 1939, права експлоатација започела је тек после рата 1947. Данас ова земља производи 27,5 милиона тона нафте годишње! Нафтовод дуг 80 километара пресеца Катар ширином целе пустиње и води од Дукана на западу до велике петролејске луке Ум-Саид. Национални доходак по глави становника Катара је врло висок, по богатству овај емират долази одмах иза Кувајта и САД.

СВЕ ОД НАФТЕ — Захваљујући петролеју Катар пије воду и хлади станове! Вода је овде и данас ретка као и некад и добија се помоћу циновске фабрике која пречишћава слану воду из мора и даје 30.000.000 литара на дан! Плин који извири на пољима Дукана, који се некада палио јер се није знало шта ће се с њим, данас на лицу места покреће турбине и претвара се у електричну енергију. Полови на струје троши се на клима уређаје који живот на плус 35°, уз влажност од 90%, чине сношљивим.

ПЛАТА ЗА БАКЕ — Цео Катар има 120.000 становника, и разуме се, нема довољно својих стручњака. Недавно је отворен универзитет у Дохи. Школовање је потпуно бесплатно, а студенти поред тога добијају и „плату“ од преко 100.000 ст. динара месечно. Отворена је такође техничка школа и супермодеран занатски центар у Рајану. Новац добивен за петролеј не користи се више као некад само за куповину огромних америчких кола и мерцедеса 600 нити за подизање раскошних палата. На снимку је школа за секретаре — ученици вежбају куцање на машини.

БОЈЕ ЛОПТУ — Мада на песку не може да израсте трава, Енглези су овде покушавали да играју голф. Да песак не би летео, пољивали су га сировом нафтом! А лоптица се једино могла приметити кад би је обојили у црвено или наранџасто. Данас је овде фудбал много популарнији од голфа. Тако Исатаун има игралиште које може да прими 11.000 гледалаца. Од осталих игара и забава овде су сачуване трке чувених арапских коња и лов са соколом. Емир Бахреина поседује једну од најскупљих ергела на свету.

ЦИНОВСКА ЛИВНИЦА. — Кад је у Бахреину започета изградња велике топионице алуминијума, многи су мислили да је то бесмислица. Данас, кад су завршене три огромне фабричке зграде, свака дугачка по 600 метара, и кад ова фабрика прерађује годишње преко 230.000 тона руде у 120.000 тона алуминијумских шипки, то нико више не тврди. Основна предност фабрике овог веома траженог метала је у месту где се налази, на пола пута између произвођача сировине — Аустралије и потрошача — Европе.

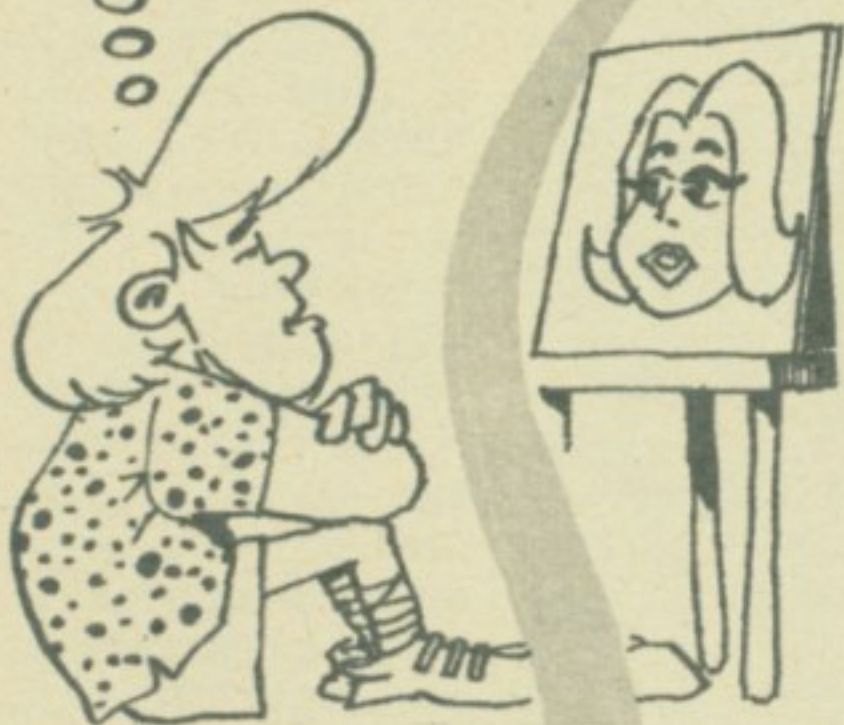
ХИТ СТРАНА

Петком у Забавнику, а понедељком на Радио-Београду I, у емисији ВЕЧЕ УЗ РАДИО, најбољи певачи, ансамбли и хитови!

Santana

КАДА ПОГЛЕДАМ У ТВОЈЕ ОЧИ СВИКУ ЈУТРА А НЕСТАЈУ НОКИ!

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

КАД ПОГЛЕДАМ У ТВОЈЕ ОЧИ

(WHEN I LOOK INTO YOUR EYES)

Музика: Карлос Сантана
Текст: Мајк Шрив
Изводи: ансамбл САНТАНА

Када погледам у твоје очи
видим океане и обале
и онда знам зашто живим
јер то видим у твојим очима.

Када погледам у твоје очи
сва љубав у мени се буди
и све око мене замире
јер то видим у твојим очима.

Када погледам у твоје очи
сунце тоне дубоко у небо
и премешта море у моју душу
јер то видим у твојим очима.

ПЕСМУ НЕДЕЉЕ: КАДА ПОГЛЕДАМ У ТВОЈЕ ОЧИ можете чути у понедељак 29. VII у емисији ВЕЧЕ УЗ РАДИО која се налази на I програму Радио-Београда од 20 до 22 часа.

ЗАНИМЉИВОСТИ О САНТАНИ

Пре две године Сантана се, као и његов пријатељ, гитариста Џон Меклафин, придружио једној доста чудној секти. Сада носи само белу одећу, једне искључиво воће и поврће, а његово ново име гласи DAVA DIP.

Познати гитариста је у приватном животу познат као успешан пословни човек. Власник је вегетеријанског ресторана у Сан Франциску и студија за снимање музике. Посао му иде изванредно.

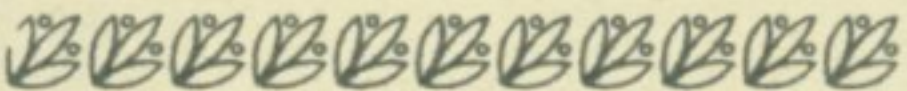
Приликом прошлогодишње турнеје по Европи Сантана је предводио екипу од 37 људи. Само је његова опрема била тешка преко 17 тона.

Сантана шије одећу у једном лондонском бутику који држе два младића из Београда. Они се зову Жељко и Ванча и велики су пријатељи славног гитаристе и чланова његовог ансамбла.

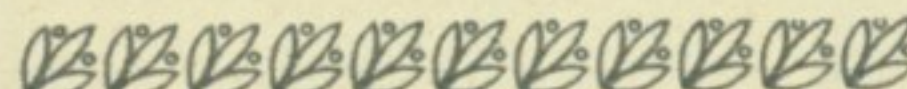
АДРЕСА:
SANTANA, STANTANA
OFFICE, P. O. BOX 26671,
SAN FRANCISCO,
CALIFORNIA 94126, USA.

„УВЕК САМ ЖЕЛЕО ДА БУДЕМ ОКРУЖЕН МУЗИКОМ, АЛИ АКО ПОСТОЈИ НЕШТО ДРУГО ГДЕ БИХ ВИШЕ КОРИСТИО ОВОМ СВЕТУ ЈА БИХ СЕ ТОГА ОДМАХ ПРИХВАТИО“

CARLOS SANTANA

„Рођен сам у породици Маријачи у мексичком градићу Аутлану. Отац ми је био виолиниста тако да сам одрастао у свету музике и није чудо што сам једног дана и ја почео да свирам. Убрзо су ми очеви вал-

овај изванредан ансамбл основан је 1968. године у Сан Франциску и назван је по своме вођи и гитаристи Карлосу Сантани. Славу је стекао захваљујући спектакуларним наступима и серијом одличних LP остварења. Музика САНТАНЕ, заснована на најразличитијим ритмовима у којима долазе до изражаја инструменталне способности свих чланова, а нарочито виртуозност Карлоса Сантана, има пуно обожаваца широм света. За последњих неколико година састав се мењао али те промене нису битно утицале на квалитет његове музике.

Крајем прошле године САНТАНА је гостовала по Европи и задивила све који су је видели и чули. Британски новинари су чак прогласили овај ансамбл за најбољу групу света!

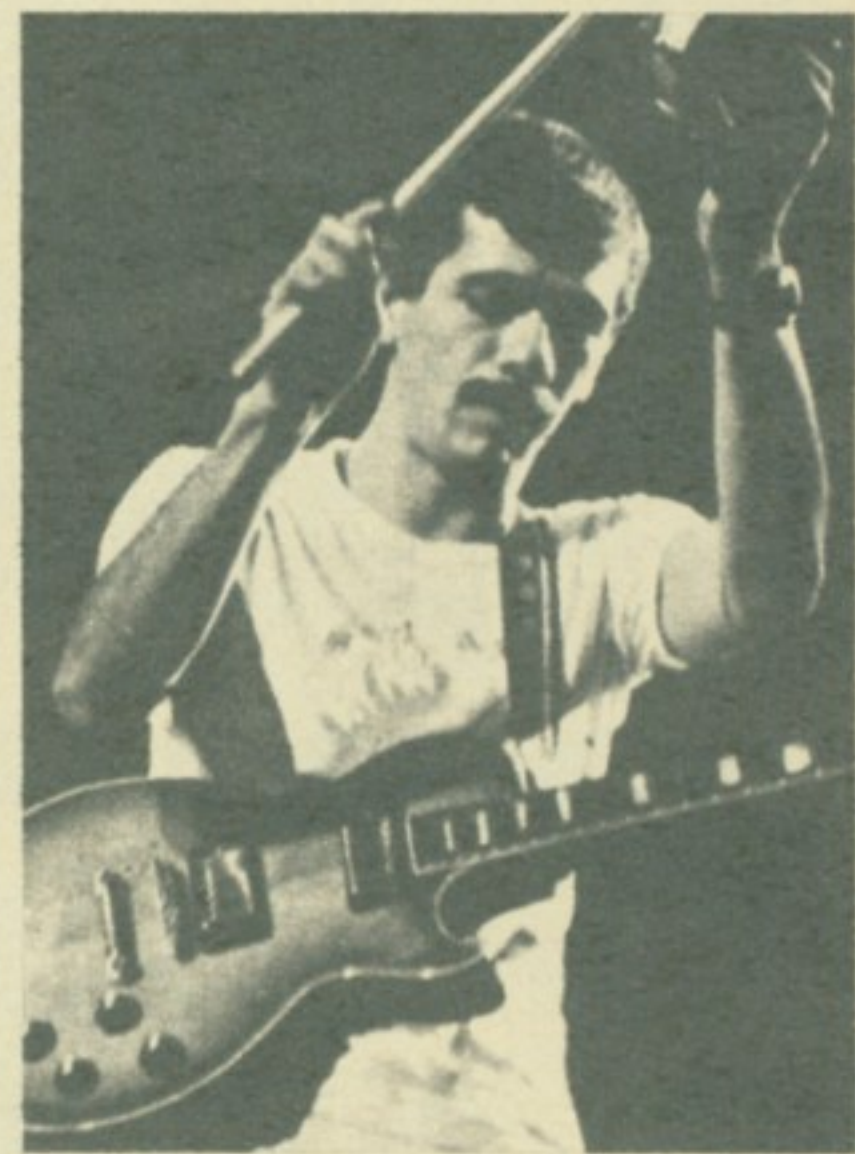
НАЈНОВИЈА ПОСТАВА САНТАНЕ: Карлос Сантана (CARLOS SANTANA) гитара, певач, ударалке и композитор; Дог Роуч (DOUG RAUCH) бас гитара; Ричард Кермоде (RICHARD KERMODE) мелотрон и оргуље; Том Костер (TOM COSTER) електрични клавир, оргуље, певач и ударалке; Џејмс Минго Луис (JAMES MINGO LEWIS) латинске ударалке и конго бубњеви; Армандо Пераца (ARMANDO PERAZA) конго бубњеви; Јозе Чепито Ареас (JOSE CHERITO AREAS) ударалке и Мајк Шрив (MAITREYA MICHAEL MIKE SHRIEVE) бубњеви.

АЛБУМИ: SANTANA (CBS... 1969); ABRAXAS (CBS... 1970); SANTANA II (CBS... 1971); SANTANA AND BUDDY MILES LIVE (CBS... 1971); CARAVANSERAI (CBS... 1972); LOVE, DEVOTION, SURRENDER — SANTANA AND McLAUGHLIN (CBS... 1973); I WELCOME (CBS... 1973).

цери досадили. Желео сам слободу у музици, али те моје импровизације нису се баш најбоље уклапале у традицију моје породице тако да сам морао да оставим виолину. Прешао сам на бас и некако у то време упознао блуз-музику која је била различита од свега што сам до тада познавао. Убрзо сам прешао на гитару и све подредио блузу. Био сам толико занесен, опијен да сам оставио породицу, стални посао и пошао на север, у Америку, у потрагу за музиком која ме је толико узнемирила. Сви путеви су водили ка Сан Франциску, и ја сам се једног дана 1966. године, обрео у овом великом граду. Свирао сам са непознатим музичарима у малим клубовима где ме је чуо познати Мајк Блумфилд и позвао да већ сутрадан дођем на необавезно свирање у чувени „Филмор Уест“ где се обично окупљала елита блуз

музичара. Када су ме чули, нови познаници су ми предложили да створим своју групу што сам убрзо и учинио.

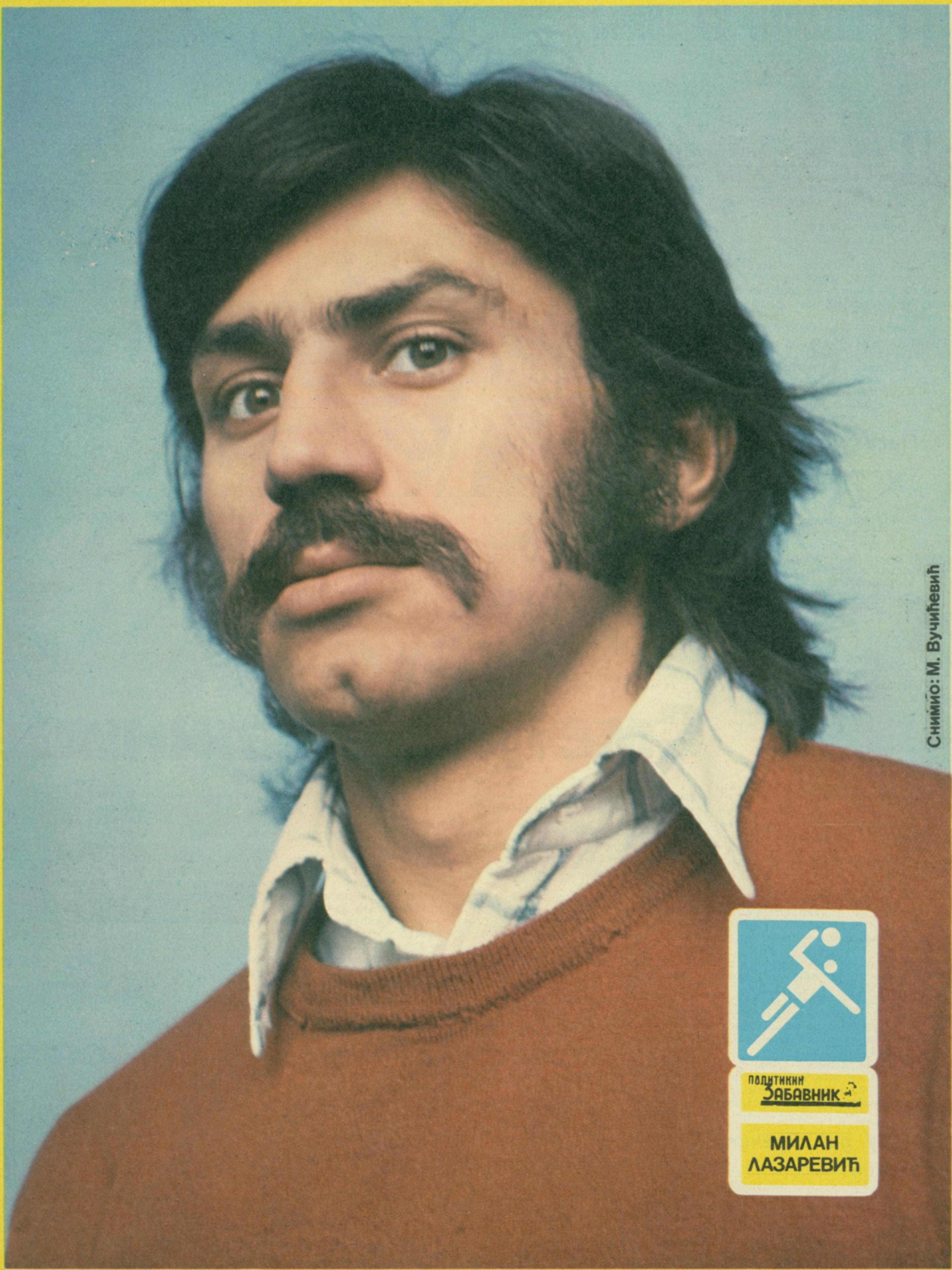
У почетку смо свирали блуз и нисмо се много разликовали од стотине састава Сан Франциска. Преокрет је настао када сам у Њујорку чуо уметника латинске музике — Тита Пуента. Био сам одушевљен његовом музиком, пуном најразличитијих јужноамеричких ритмова, и схватио сам да тај звук може наићи на огромно интересовање у рок-свету, ако се само модернизује и презентира на један нов начин. Придружила су нам се два нова свирача на ударалкама, направили смо нов репертоар и пошли на турнеју. „Сантана“ је имала срећу да се појави на америчкој, а посредно и светској сцени у моменту када се на њој нису догађале „велике ствари“. Публика је била помало уморна од блуза и бучне музике, а ми смо јој нудили промену. Носили смо „електрифициране латинске ритмове“, „афро рок“, нову атмосферу, забаву и расположење. Постигли смо леп успех на „Вудсток фестивалу“ (август 1969) и то нам је отворило врата у свет. После светске турнеје, у лето 1970. године, наша

популарност достигла је велике размере. Тако је и остало...

Кроз састав су за ових шест година пролазили многи музичари. Био сам те среће да су то увек били изванредни инструменталисти с којима је било задовољство сарађивати. Радостан сам, приватно и професионално, што сам на челу ансамбла који је поп-свету представио толико дивних људи и музичара. Моје задовољство је утолико веће што сам пошао стопама Тита Пуента и допринео да музика мог завичаја и целе Јужне Америке нађе своје место и стекне нову публику.

Као „Маријачи“ мислим да сам своју мисију обавио. Као мој деда, као мој отац, тако и ја увесељавам пријатеље музиком. Тако већ вековима раде Маријачи...

Сниміо: М. Вучићевић

ПОЛИТИЧКИ
ЗАБАВНИК

**МИЛАН
ЛАЗАРЕВИЋ**

Фантастична прича

ХЕНРИ КУТНЕР

Денис Холт је возио њу-јоршком Медисон Авенијом и уморно зурио кроз ветробран по коме су брисачи ратовали са потоцима кише. Управо је помислио како је за вечерас било доста посла кад се огласи звучник:

— Број 6389, Денис Холт?
— Да?
— Иди пред Централ парк.
— До врага, зашто баш ја? — гуњкао је Денис. — Пошаљи некога од момака који су тек почели смену!
— Човек је тебе тражио, Холт. Рекао је твоје име и број. Можда ти је неки пријатељ. Стајаће поред споменика — препознаћеш га по штапу у црном капуту.
— Ко је он?
— Откуд знам? Није рекао име.

Посао је склоњен

Одмах га је угледао. Сви су ужурбано промицали, само је он стајао на киши и чекао. Холт је притерао кола уз ивичњак и отворио врата. Човек је ушао, скинуо шешир натопљен водом и погледао Дениса право у очи. Био је стар, чак веома стар, црте лица готово му се нису могле разазнати од бора.

— Денис Холт? — упитао је промукло.

— Тај сам, другар! Куда ћемо?
— Хм... крени кроз парк.

Холт слеже раменима и окрете у Централ парк. Возећи бацао је повремено поглед у ретровизор. Не, овог човека никада раније није видео.

— Колико је сати? — упита одједном старац.

— Око седам.
— Аха... А данас је 10. јануар 1943, зар не?

Холт није одговорио. Његов пут ник се окрете и поче да зври кроз задње стакло. Онда одједном упита:

— Хоћеш ли да зарадиш хиљаду долара?

— Шалиш се?

— Ни најмање. Имам новац код себе. Посао је помало опасан, па нећеш бити преплаћен. Потребан ми је телохранитељ — неки људи ме гоне.

— Онда ме отпиши! Одвешћу те до полицијске станице па тамо тражи помоћ!

Нешто паде до Холта на предње седиште. Он погледа и срце му заигра. Пружио је руку, узео свежањ новчаница и пречешљао га. Хиљаду долара!

— Веруј ми, Денисе — рече старац — само ти можеш да ми помогнеш. Не могу да ти кажем зашто, али поштено плаћам услугу.

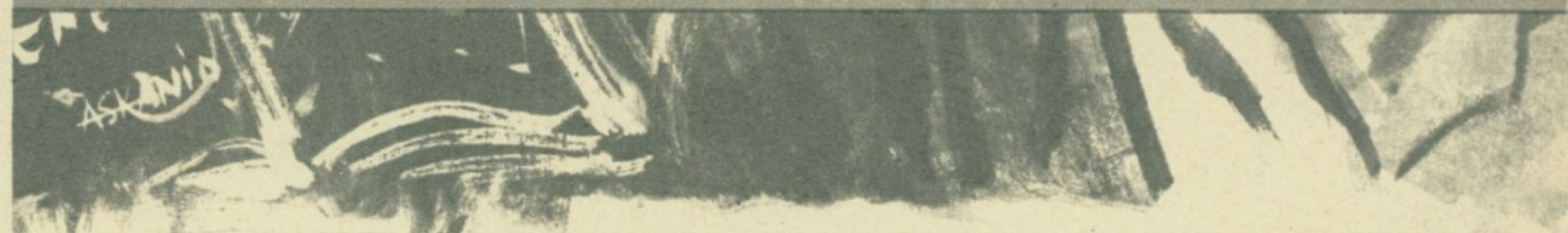
Хоћу да сиречим злочин!

Холт размисли. Звучало је чудно, али и занимљиво... за промену. Осим тога, хиљаду долара није била сума за бацање.

— У реду — рече. — Шта треба да радим?

САМО ТИ МОЖЕШ ДА МИ ПОМОГНЕШ, ДЕНИСЕ!
— РЕКАО ЈЕ СТАРАЦ АЛИ НИЈЕ ОБЈАСНИО ЗАШТО.

Смеђа белажница

— Најпре треба да измакнемо пратиоцима — рече старац. — Сигурно си приметио да једна кола иду за нама?

— Јесам — рече Холт. — Али, Централ парк није најпогодније место за заматање трага. Отрешћемо их се на неком семафору.

— У реду, Денисе.

— Добро, а како се ти зовеш? Ред је да и ја сазнам твоје име!

— Смит.

— Наравно — прогунђа Холт. — Сви се ви зовете Смит!

— А ти, Денисе — рече старац — имаш двадесет година и ослобођен си војске због срчане мане.

— Гле, гле, шта ти све знаш о мени! Слушај, да се зауставимо ипак код полицијске станице, можда ћемо се тако отрести твојих пријатеља? — подругивао се Холт.

— Како хоћеш. Могу да кажем да нисам непријатељски агент. Мој задатак нема везе са овим ратом, Денисе. Ја хоћу да спречим један злочин; ако не успем, вечерас ће једна кућа бити спаљена и једна драгоцену формула уништена.

— То је онда посао за ватрогасну бригаду!

— Не. Само ја и ти можемо да га обавимо...

Холт наједном додаде гас, пролете кроз црвено светло и скрену у једну споредну улицу. Смит се беспомоћно хватао за ручке на вратима аутомобила. Холт изведе још

два-три слична маневра а онда успори.

— Мислим да смо замели траг — рече.

— Треба да будемо сигурни — одарати Смит.

— У том случају боље је да се склонимо са улице. Ево, како...

Холт је ушао у једну гаражу, узео купон за паркирање и журно извео Смита из кола.

— Причекаћемо док не будемо безбедно могли даље.

— Гле?

— Шта мислиш о неком бару? Време је тако одвратно да ти не бих одбио једно пиће!

Кућа у Бруклину

Изгледало је да се Смит потпуно препустио Холту. У суседној улици пронашли су бар и сели за један повучен сто у углу.

— Знам ово место — рекао је Холт. — Постоји и задњи излаз — ако затреба.

Смит уздрхта.

— Не бој се, стари. Увек носим ово са собом. — Он му показа пар металних боксера. Смит је ћутао.

— Дакле, ипак нећеш да ми кажеш о чему се ради? — упитао је Холт.

— Не могу, Денисе. Не би ми веровао... Колико је сати?

— Сад ће осам.

— Морамо да стигнемо до те куће пре једанаест.

— Где се налази?

Смит извади из џепа мапу, распростре је по столу и рече једну адресу у Бруклину. Холт је пронађе на мапи.

— Недалеко од плаже — рече.

— Усамљено место, зар не?

— Не знам. Никада нисам био тамо.

— Шта ће се догодити у једанаест?

Смит узе са стола једну папирну салвету, извади оловку и поче да црта.

— Пази сад — рече — хоћу да добро проучиш овај план. То је приземље куће у Бруклину у коју идемо. Китонска лабораторија је у подруму.

— Ко је сад то?

— Китон? Он је физичар. Ради на једном врло значајном проналаску.

— Добро. Даље?

— Кућу окружује широк појас земљишта — настави Смит, цртајући ужурбано. — Овде, у приземљу, је библиотека, а у њој сеф, иза једне завесе. Можеш да ућеш кроз прозор...

— Аха, видим одакле ветар дува! — рече Холт намрштено.

— Шта? Чекај док завршим. Сеф ће бити откључан и у њему

неш наћи једну смеђу бележницу. Хоћу да узмеш ту бележницу...

— ... и да је првом поштом пошаљем Хитлеру! — одврати Холт.

— Не, већ да је однесеш у америчко Министарство рата — рече Смит. — Јеси ли сад задовољан?

— То већ може. Али, због чега је бележница тако важна?

— То не могу да ти кажем. Али, формула је изражена тако простим језиком да би сваки лаик могао да је примени. Ето — зато је ствар опасна.

— Ако је тако, зашто чекамо? Зашто одмах не одемо по њу?

— Формула ће бити готова тек нешто пре једанаест. Китон сада ради на завршним прорачунима. Морам да те упозорим, Денисе, — ствар може да постане опасна ако тамо сретнемо људе који су ме гонили...

— Покушаће да те убију?

— Ох, то не! Убиство је крајње средство. Додуше, постоји еутаназија, али то не одговара у овом случају...

Холт се није трудио да разуме Смитове речи. Помислио је да је „еутаназија“ вероватно име неког места...

Бежи odabge, Денисе!

— Ту смо — рече Смит после дуге војње. — Пронађи неко место да сакријеш кола.

— У реду — рече Холт. Зауставио је кола на једном месту заклоњеном жбуњем и густим сплетом грања. Изишавши на кишу, подигао је оковратник и добро натучао шешир.

— Спреман сам — рекао је. — Шта сад?

— Још није једанаест. Морамо да сачекамо.

Чекали су сакривени у жбуњу Китонове баште. У помрчини и кроз кишу, кућа је изгледала као нека сабласна сенка. Био је осветљен само прозор библиотеке.

Минут касније, видели су како један човек улази у библиотеку, уклања завесу на зиду и отвара сеф.

— Најзад! — прошапта Смит. — Свакога часа треба да дође до експлозије. Тада ћеш ући и узети бележницу.

— Усред експлозије — згрануо се Холт. — Ти ниси при себи!

— До експлозије ће доћи у лабораторији. Проћи ће доста времена док пламен захвати приземље.

— У реду. А онда?

— Онда је однеси право у Министарство рата.

— А ти?

— Не брини за мене. Ја сад идем да задржим наше пратиоце ако су ту. Јеси ли све упамтио?

— Без бриге. Збогом!

Одједном, зачу се снажна експлозија. Холт осети како му земља дрхти под ногама. Човек у библиотеци поскочи, залупи врата сефа и не закључавши их, несташе из видокруга.

— Сад! — узвикну Смит. — Трчи, Денисе!

Холт појури ка прозору. Крајичком ока опазио је да још једна тамна прилика хита у истом правцу. Холт натаче боксере. „Лакко ћу с њим“, помислио је, „само, ако нема ватрено оружје...“

Тада се спотакао и пао. Пламен је већ бацао јасну светлост унаоколо и он виде како непознати притрчава прозору, разбија стакло и ускоче у собу. Холт устаде и потрча. У два-три скока стигао је до прозора и пребацио се преко симса.

Незнанац, који је стајао испред сефа, окрете се.

— Закључао сам сеф, Денисе, — рече. — Боље бежи одавде док ти пламен није препречио пут!

— Ухватили смо га, председниче, — рече незнанац.

— Је ли му пошло за руком, Хорусе?

— Није.

Председнику се оте уздах олакшања.

— Добро, уведите га. Најбоље је да с тим одмах свршимо.

Смит уђе у канцеларију, погружен. Председник дохвати једну књигу и поче да чита:

— Март 2016. године. Предмет: шпекулисање факторима вероватноће. Оптужени је откривен у покушају да мењајући прошлост измени садашњост. Употреба временског пуловера дозвољена је само овлашћеним лицима. Нека оптужени одговори.

— Нисам покушао да изменим прошлост, председниче — зацвицле Смит.

— Примедба! — убаци Хорус. — Посете неким просторно-временским секторима су забрањене. Као што сви знамо, забрањене су због тога што су ови сектори били од кључне важности за будући развој човечанства. Међу њих сапада и кућа физичара Китона у Бруклину, посебно 10. јануара 1943. године око 11 часова увече. Оптужени зна зашто.

— Немам појма, господине — рече Смит. — Морате ми веровати.

— Ту су чињенице — настави Хорус. — Физичар Китон пронашао је 1943. године оно што ми данас познајемо као М-енергију. Пошто је формула била изражена тако да је могао да је примени сваки лаик, Китон ју је по завршетку однео у своју библиотеку у намери да је закључа у сеф. Али, у том тренутку дошло је до експлозије у његовој лабораторији. Отрчао је да види шта је, оставивши сеф отворен. Китон је изгорео, а пламен је уништио и његову бележницу јер сеф није био добро заштићен. М-енергија поново је откривена тек у првој години нашег века...

— Ништа од тога нисам знао, господине — рече Смит.

— Лажете. Ви сте украли време плов у циљу да преко прошлости измените садашњост. Да је Денис Холт 1943. године дошао до бележнице, он не би одолео искушењу да прочита формулу. Тада би био у стању да искористи моћну М-енергију и помоћу ње завлада светом. Према томе, Денисе Холте, у складу са даљим током догађаја који сте предвидели, ви бисте данас као диктатор стајали на врху једне мрачне, сурове цивилизације! Према свему изложеном, ви сте починили тежак злочин.

— Признајем — рече стари Денис Холт. — Хтео сам да побегнем из своје чамотиње, из свог свакодневног рутинског живота. Нисам могао више да га поднесем... Казните ме еутаназијом, кажите ме убиством из милосрђа!

— Ваш досије показује да сте имали много прилика да напредујете — рече председник. — Били сте неспособни, то је све. А што се тиче еутаназије, то би била преблага казна за ваш злочин. Не — осуђујем вас да на свом садашњем послу проведете остатак живота!

Денис Холт обори главу и зајеца. Гору пресуду заиста није могао да замисли...

А у 1943. години, млади Денис Холт напуштао је у свом таксију Бруклин, мислећи на свежањ новчаница у свом џепу и на то како ће помоћу њега променити живот. „Не“, понављао је у себи весело, „Денис Холт више неће чамити у такси-служби!“

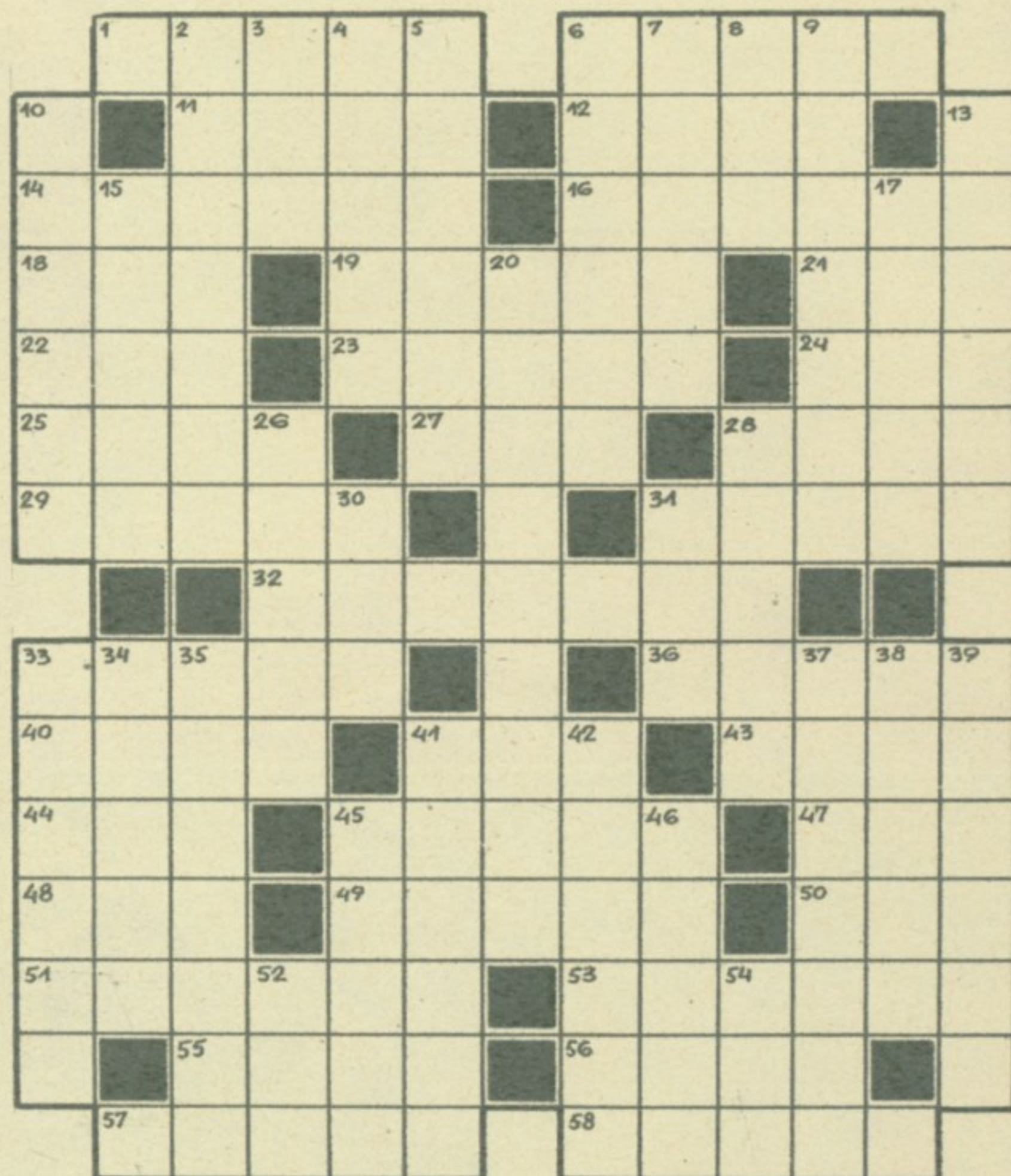
укрштене речи

ВОДОРАВНО:

1) давно изумрла животиња, 6) угоститељски објекат, 11) забрана неких радњи, неприкосновеност извесних места, 12) описивање, 14) носач, 16) типка, 18) део књиге, 19) онај ко презире и њсмева све друштвене обзире, 21) младе кобиле, 22) врста папагаја, 23) стара мера за течност (мн.), 24) део лица, 25) озледе, 27) марка аутомобила, 28) метак, куршум, 29) прастановници Балканског полуострва, 31) испуњен до краја, 32) средоземна биљка, 33) свечана одећа, 36) део зимске опреме, 40) холандски досељеници у јужној Африци, 41) наша прва филмска глумица (Рина), 43) муслиманско мушко име, 44) наша фабрика апарата за домаћинство, 45) врста тканине, 47) језеро у Северној Америци, 48) оружани сукоб, 49) пољско цвеће, 50) немачки граматички члан, 51) име нашег политичара и публицисте Кершованија, 53) држава у Африци, 55) ислужен коњ, 56) траг дивљачи, 57) врста гљиве, 58) малог раста.

УСПРАВНО:

2) козачке поглавице, 3) француски филмски режисер (Луј), 4) онај који убија, 5) одећа старих Римљана, 6) побуде, подстицаји, 7) зли, 8) врста дрвета, 9) становник Естоније, 10) земљорадници, 13) врста угља, 15) скуп правила и обичаја о међусобним односима људи, 17) стари назив за Љубљану, 20) један падеж, 26) државне благајне, 28) барска биљка (мн.), 30) лето-валиште на Кварнеру, 31) без репа, 33) опера немачког композитора Вебера, 34) златник, 35) говорници, 37) име наше књижевнице (Секулић), 38. дугачак прокоп за одвођење воде, 39) чувени амерички проналазач (Томас), 41) врста морске рибе, 42) припадник старог германског племена, 45) сила, 46) летописи, 52) римски песник и филозоф (Тит Лукреције), 54) загребачка радио-индустрија.

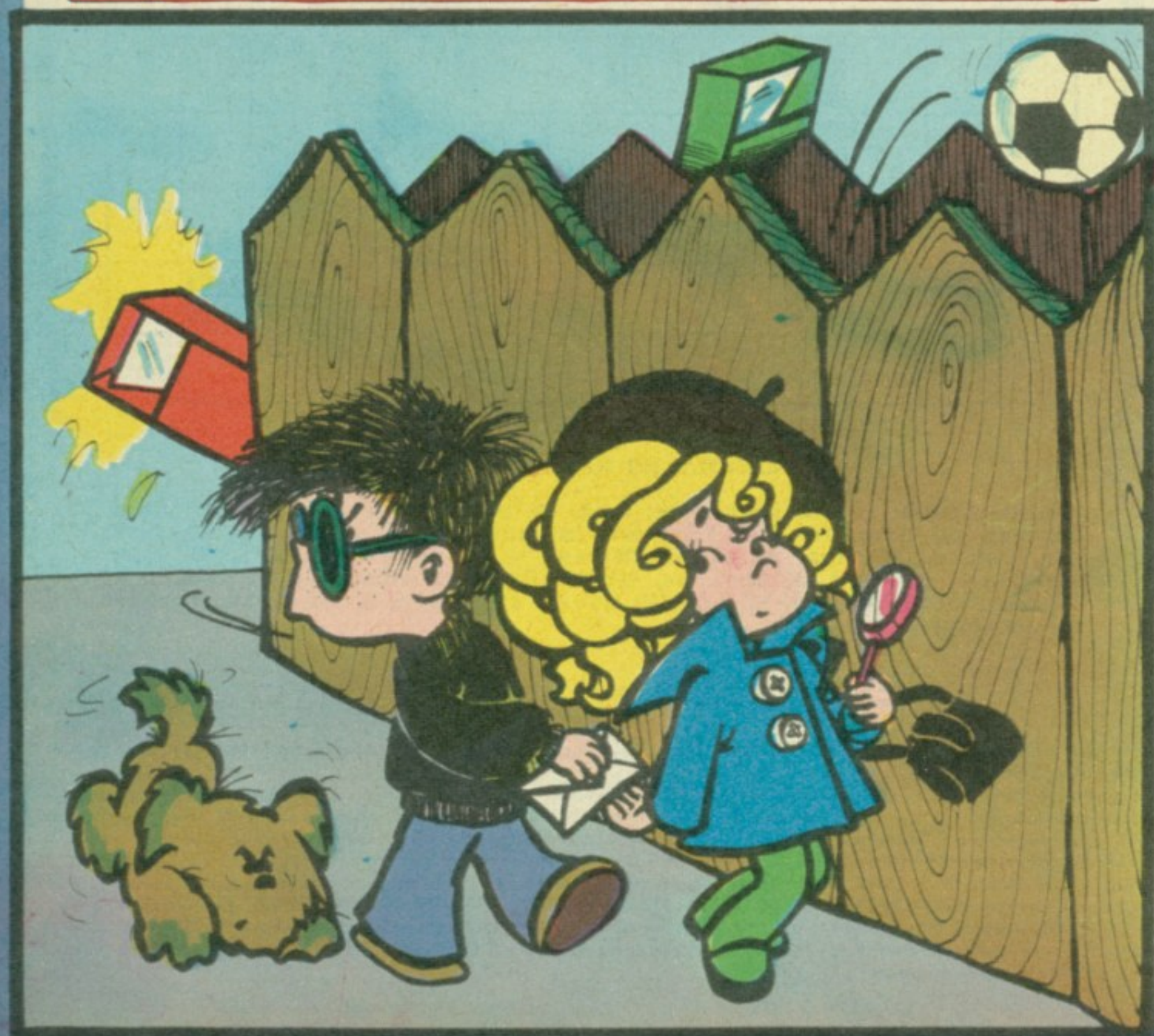
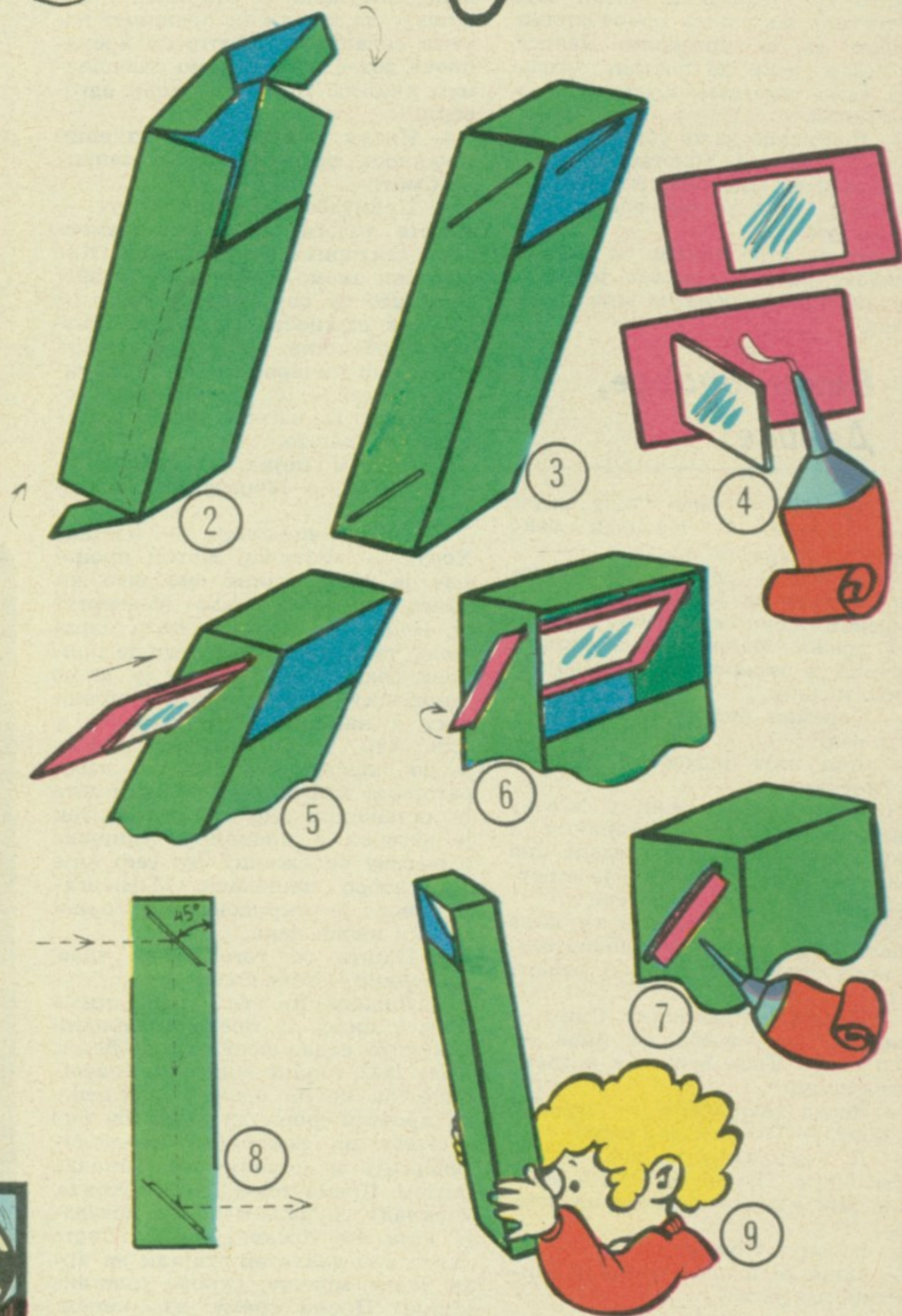
РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: 1) самоувереност, и, а, 10) ролат, д, и, 11) три, 13) Алиса, 14) мат, 16) нота, 18) Тот, 19) Бано, 20) идила, т, 22) Везув, ц, 23) стуб, 25) брод, к, 26) Ава, 28) трола, 29) ада, е, 31) воз, 32) ата, а, 33) шок, 35) масти, 36) Орк, а, 38) атак, 40) Олиб, л, 42) топот, б, 45) окови, 47) Асим, 48) соб, 50) сјај, 51) лет, 52) пилав, 54) Ере, о, а, 55) етика, и, и, 56) великодушност.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА“ 11000 Београд, Македонска 29. Директор НИП „ПОЛИТИКЕ“ Милољуб Лазаревић. Главни и одговорни уредник „Политикиног забавника“ Живорад Стојановић, технички уредник Владимир Горбунов. Претплата за нашу земљу: годишња 176,00 дина, полугодишња 88,00 дина, тримесечна 44 дина. Претплата за иностранство: годишња 352,00 дина, полугодишња 176,00 дина, тримесечна 88,00 дина. Уплате на текући рачун број 60801-601-822. Годишња претплата у иностранству: ДМ 60.—, Долар 24.—, Фф. 112.—, Шфр. 70.—, Шир. 102.—. Девизне уплате из иностранства слати преко Београдске банке — Београд на рачун 60811-620-292-32000-000-00054. Поштански факс 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу нишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. 1. 1973. године не плаћа се порез на промет.

НАПРАВТЕ САМИ

Ако желите да имате свој лични перископ, предложимо вам да га направите према нашој шеми. Од чврстог картона искројте шему перископа као што видите на нашем цртежу 1 — А и пресавијте на местима обележеним цртицама. Део обележен Б искројте два пута и набавете два огледалца исте величине. Део А склопите према цртежу 2 и залепите на означеним местима. Затим прорезите на означеним местима (црт. 3). На обдела означена са Б залепите огледалца (црт. 4) па их затим провучите кроз прорез (црт. 5). Крајеве (широке по 3 см) који виरे пресавијте и залепите са спољне стране (црт. 6 и 7). Тако

урадите и на доњем и на горњем делу перископа.

Перископ ради на следећи на чин: огледалце се постави под углом од 45° . Слика пара под углом од 45° на горње огледалце одбија се под истим углом, пада на доње опет под углом од 45° и опет одбија под истим углом (црт. 8). Тако на доњем огледалцу видимо слику која се огледа на горњем. Перископ се употребљава тако што се гледа на доње огледало (црт. 9) а горњим тражи приказ који вас интересује. На пример: кад гледате утакмицу преко тарабе или параду кад је гужва а ви сте иза првог реда.

Пажња! Све димензије су да-
те у сантиметрима.

ПОЛИТИКИ
ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Граин Забавниче,

ЧАШЕ ОД НОЈЕВИХ ЈАЈА

Занима ме шта су све људи користили или користе од ноја.

Светлана Латиновић,
Параћин

Још у старим кинеским делима говори се да су поданици даривали својим царевима јаја од ноја. Исто тако су главе египатских божанстава, војсковођа и ратника киће не нојевим перјем јер је оно тада сматрано симболом праведности. Херодот помиње да су неки народи, да би се заштитили, носили нојеву кожу. Римски писац Плиније говори да се од љуске нојевог ја-

јета праве посуде, да ратници нојевим перјем ките шлемове и сл. Такође је записано да је цар Хелиогабал, кад је једном приредио гозбу, наредио да се на сто изнесу пржени мозгови од 600 нојева. Судећи према овим записима и причама, људи су одавно увидели од какве им је користи ној.

У средњем веку, на свим богатим тржиштима Европе, продавано је нојево перје. Сматра се да има

десет врста нојевог перја од чега зависи и његова цена. Дуго, меко и разнобојно перје ове велике птице каткад је и данас у моди. Међутим, људи од ноја не користе и не цене само његово лепо перје због којег је ова снажна и поносна птица веома проређена. На многим трпезама служено је и месо од ноја. Они који су јели месо од младих нојева кажу да је по укусу између живинског и говеђег меса. За јело се употребљава и нојева маст и јаја. У разне сврхе користи се и учињена нојева кожа. Чврсте љуске од нојевих јаја често су окиване и украшаване племенитим металима и служиле су као скупocene чаше на свечаностима. Становници пустиње Калахари пуне ове љуске водом, затим их добро затворе и затрпају у земљу. Кад наступи суша, ова необична резерва воде је драгоцена.

ГДЕ СУ НЕСТАЛА СЛОВА?

Откад се употребљавала гума за брисање и ко је први открио ову њену особину?

Лазар Момировски,
Струга

Свима нам је позната гума за брисање, али мало ко зна да је она, као толико других и мањих и већих изума, пронађена сасвим случајно. По мишљењу неких стручњака, прва практична и корисна примена каучука у Европи запажена је тек око 1770. године. Наиме,

ОБАВЕШТЕЊЕ ПРЕТПЛАТНИЦИМА

Обавештавамо претплатнике да је због повећања цене листа дошло и до промене цене претплате. Почев од 1. августа нове претплатне цене износе:

	за нашу земљу	за иностранство
претплата за 3 месеца	44,00 дин.	88,00 дин.
претплата за 6 месеци	88,00 дин.	176,00 дин.
претплата за 1 годину	176,00 дин.	352,00 дин.

Уплате слати на текући рачун НИП ПОЛИТИКА — Београд, Број 60801-601-822 са назнаком: претплата за ЗАБАВНИК и потпуном адресом на коју желите да шаљемо лист.

Све уплате извршене до 1. VIII 74. важе до истека претплате по СТАРИМ ЦЕНАМА. Почев од 2. VIII 74. обрачунаваћемо нове цене према горњем ценовнику.

УРЕДНИШТВО

те године неки механичар Наирне, који је имао радионицу у једном предграђу Лондона, ставио је једног дана комадић каучука на хартију исписану оловком. У једном тренутку случајно је превукао тим комадићем каучука преко забележака и био је зачуђен кад је приметио да су нека слова нестала, а друга избледела. После још неколико сличних покушаја утврдио је да каучук брише слова и речи написане оловком. Тако је пронађена гума за брисање. Те године (1770) каучук је постао цењена трговачка роба а на тржиште су га први изнели продавци писаћег прибора.

ЉУДИ ЖАБЕ БЕЗ ГЊУРАЧКИХ ОДЕЛА

Колико времена човек може да остане под водом без икакве гњурачке опреме?

Десанка Петровић,
Приједор

Здрав и снажан човек по правилу не може да остане под водом дуже од једног минута. Специјалним тренинзима роњење без икакве гњурачке опреме може да се продужи на два минута па и нешто више. Међутим, аустријски пионир подводног снимања и лова Хас пише да он и његови другови могу под водом да се задрже до четири минута! Да би то постигли они пре роњења удишу ваздух често и дубоко читава два минута.

На тај начин засите крв кисеоником и организам онда може дуже него обично да издржи без ваздуха.

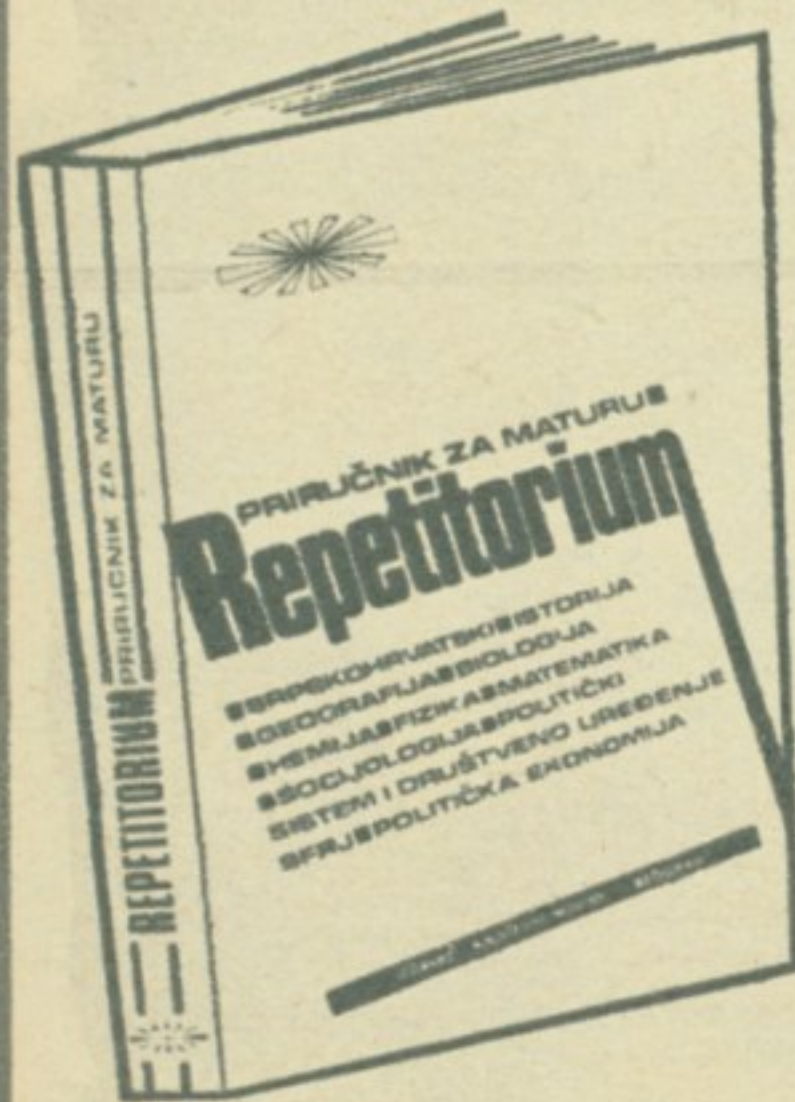
На дубини од 6 до 30 метара издрже два до три минута рониоци који сакупљају бисерне шкољке у приморју Персијског залива, у Црвеном мору, на обалама северне Аустралије и у водама Јапана.

Јапански ловци бисера, жене „амадзи“, роне дневно и по 120 пута. Ово необично занимање је веома напорно и зато многе умиру у води или оболе од професионалних болести док један део њих постају жртве ајкула. И поред свега, ове храбре жене плаћене су веома мало.

Два до три минута под водом остају ловци сунђера. Више од три минута успевају да задрже дисање само артисти. Амерички артист Јенот постигао је рекорд роњења под водом 4 минута и 46 секунди! Међутим, један Јапанац, који је око 1900. године радио у килском бродоградилу задржао се без икакве опреме под водом до 10 минута, али подаци о томе нису поуздани.

УЧЕНИЦИ – СРЕДЊОШКОЛЦИ! ЦЕЛА МАТУРА У ЈЕДНОЈ КЊИЗИ!

Са приручником за матуру — репетиторијумом — у коме је прегледно и сажето изложено градиво из српскохрватског језика, географије, историје, биологије, хемије, физике, математике, социологије, политичке економије, политичког система и друштвеног уређења СФРЈ по наставним плановима од I до IV разреда.

Ово је ново, прерађено и допуњено издање на коме је радила група познатих педагога, тако да РЕПЕТИТОРИЈУМ представља јединствен приручник за успешно обнављање градива у току школске године, а посебно у време припремања завршног испита школе — матуре.

Репетиторијум можете добити поузећем, по цени од 60.— дин. ако пошаљете писмо или дописницу са наруџбеницом на НИП „КЊИЖЕВНЕ НОВИНЕ“, Француска 7, 11001 Београд, пошт. факс 23.

$$\log x = \cos 60^\circ$$

$$\Rightarrow x = \sqrt{10}$$

КАКО СЕ РЕШАВАЈУ ЗАДАЦИ ИЗ МАТЕМАТИКЕ

Лако и брзо можете и сами научити из књига „ИЗРАБЕНИ ЗАДАЦИ ИЗ МАТЕМАТИКЕ“. Нудимо вам четири књиге које садрже целовиту израду свих задатака из математике за гимназије, техничке и остале средње школе (I књига — Алгебра за I разред, II књига — Алгебра за II разред, III књига — Тригонометрија и алгебра за III разред и IV књига — Аналитичка геометрија, низови, диференцијални и интегрални рачун и стереометрија за IV разред). Наручите дописницом или писмом саознаком које књиге желите на адресу: МАТЕМАТИКА — 71001 Сарајево, п.п. 64. Књиге ћете одмах добити и платити поштару кад вам донесе (поузећем). Цена сваке књиге је 60 динара. Ко наручи све четири књиге заједно, платиће свега 190 динара!

